

זה השער זה צדיקים יבאו בו
ה'

פתח הבית

יכונה ספר דבר בעתו חלק ראשון

על מס' פסחים ועל השו"ע הל' פסח ועל הרמב"ם הל' קרבן פסח
מכבוד רב האי גאון האמתי רשכבה"ג גדול הוא בעומק ההלכה, ושם לו בחריפותו
ובקיאותו הנפלא צדיק יסוד עולם אשר בית ישראל נשען עליו בוצינא דנהורא
סבא קדישא המקובל האלקי מו"ר **אברהם טיקטין** זי"ע ועכ"ל, הר"ם ואבד"ק
שווערוענק, לינמשיץ גלוגא רבתי, ברעטלא והמדינה

ואלו חיבורי טהרה אשר חיבר

(א)	פתח הבית על כו"כ סוגיות הש"ס
(נדפס בדירנפורט שנת תק"פ)	(טו)	ברכת אברהם ח"ב על אה"ע הל' כתובות
וגיטין וכו'
(ב)	הר הבית על הרמב"ם ח"ג ואיהו
מסכתות השייכים לזה (נדפס בווארשא עת"ד)	(טז)	דבר המשפט על שו"ע ח"מ ח"א
(ג)	הר הבית ח"ב על הלכות מלוקטות
מהרמב"ם, וש"ע או"ח הל' ציצית	(יז)	דבר המשפט ח"ב על שו"ע ח"מ ח"ב
חוקר לדעת על שו"ע יו"ד ח"ב (פמנו
קצת נדפס בקראקא שנת תרנ"א)
(ד)	דבר בעתו ח"ב על מס' ר"ה יומא סוכה	(יח)	פינות הבית שו"ת בר' חלקי שו"ע (אש
קצהו נדפס בווארשא שנת תרס"א והשאר נאכר
בעו"הר המקום ברחמי יחוויר לנו אבדתינו)
(ה)	דבר בעתו ח"ג על מס' מגילה ביצה שקלים
תגינה וכו'	(יט)	דעת לחוקר על מס' השייכים ליו"ד ח"ב
מפתח הבית על תרי"ג מצות
(ו)	מקור הברכה על מס' יבמות	(כ)	שו"ת ר' אברהם מלכד ה"ס פנ"הב
לוקטי חדושים במקומות מפורזות בש"ס יפוס'
(ז)	מקור הברכה ח"ב על מס' כתובות	(כא)	גינת הבית ח"ב
(ח)	מקור הברכה ח"ג על מס' קידושין	(כב)	גינת הבית ח"ג
(ט)	מקור הברכה ח"ד על מס' גיטין סוטה	(כג)	גינת הבית ח"ד
(י)	מקום המשפט על מס' ב"ק	(כד)	גינת הבית ח"ה
(יא)	מקום המשפט ח"ב על מס' ב"מ	(כה)	גינת הבית ח"ו
(יב)	מקום המשפט ח"ג על מס' ב"ב	(כו)	גינת הבית ח"ז
(יג)	מקום המשפט ח"ד על מס' ע"ז מכות	(כז)	גינת הבית פי' על התורה
(יד)	ברכת אברהם על שו"ע אה"ע הל' אישות
ויקדושין		

בעוה"י הובא לביהר"פ ע"י הרב וכו' מו"ה חיים יעקב נפתלי זילבערבער
שליט"א מווארשא, בהוצאות האחים קאבער יחי' ה"ה האחים הנאהבים הנעימים והנבי י"ט
הנכבדים יראים ושלמים מופלגי תורה נדיבי לב המפורסמים מו"ה יוסף קאבער נ"י
ומו"ה זאב וואלף נ"י ומו"ה אהרן שמואל נ"י, כבוד לבנם ורוח נדיבה' התנדבו
להוציא לאור עולם ספר הקדוש הזה לזכרון טוב לכבוד אמם הצדיקה הנשגבה המיחכמת אשר
יראת ד' היא תתהלל מרת פייגעל' תחי' לאורך ימים ושנים טובים בת לאותי צדיק הרב
המופלג בתורה ויראה שם לילית כימים ועסק בתורה כש"ס מו"ה אהרן שמואל ווישניץ זצ"ל
ולזכרון עולם לנשמת אביהם הצדיק מו"ה מאיר זצ"ל כמז"ה ברוך קאבער נ"ע
זכות התורה"ק וזכות הגאון הקדוש יגן עלי' ועליהם עד עמוד הכהן לאורים, י"א אם הבנים
שמחה, בכל אשר יפנו ישכילו ויצליחו, ויזכו לראות צאצאיהם ברובים ומוצלחים ממולאים
ביראת שמים ותורה ומדות טובות, וברכת הצלחת אושר ועושר יחולו על ראשם-אמן.

<p>מי שירצה להדפיס מהחיבורים הנ"ל (בין כינתו לשיש בין למסחר) אני מוכן למסור לידו הכתי (מאותם הנמצא) תח"י חנם אין כסף) ולסיע לו א"ה, ומי שיחוויר לי הכתי"ל של שו"ת פנות הבית בשלימות יקבל שכר ממני חמשים ר"כ נאום חיים יעקב נפתלי בהנה"צ מ"ו אברהם בנימין זצ"ל אדרעסע שלי נפתלי זילבערבער ווארשא, מווארדא 3 ח"י שבט עת"ד לפ"ס</p>	<p>מי שירצה להדפיס מהחיבורים הנ"ל (בין כינתו לשיש בין למסחר) אני מוכן למסור לידו הכתי (מאותם הנמצא) תח"י חנם אין כסף) ולסיע לו א"ה, ומי שיחוויר לי הכתי"ל של שו"ת פנות הבית בשלימות יקבל שכר ממני חמשים ר"כ נאום חיים יעקב נפתלי בהנה"צ מ"ו אברהם בנימין זצ"ל אדרעסע שלי נפתלי זילבערבער ווארשא, מווארדא 3 ח"י שבט עת"ד לפ"ס</p>	<p>מי שירצה להדפיס מהחיבורים הנ"ל (בין כינתו לשיש בין למסחר) אני מוכן למסור לידו הכתי (מאותם הנמצא) תח"י חנם אין כסף) ולסיע לו א"ה, ומי שיחוויר לי הכתי"ל של שו"ת פנות הבית בשלימות יקבל שכר ממני חמשים ר"כ נאום חיים יעקב נפתלי בהנה"צ מ"ו אברהם בנימין זצ"ל אדרעסע שלי נפתלי זילבערבער ווארשא, מווארדא 3 ח"י שבט עת"ד לפ"ס</p>
--	--	--

בעזרי: שלום בעזרי. יחון ממרומי ויצו שלומי. טובי וחסדי. ירבה כבודי. וירם הודי לאברהם עבדי. צני חמדת ישראל. רכבו ופרשיו. שר תורת יקותיאל. מבחר שלישי. מעין חכמה. משכן צדקה איצר כל חמדה. תמחה מי ימלי. ענותן כהלל. מרת טובו על כל הלל. הדרין ובקי. משנתו קב ונקן. חסידא ופרישא. בוצינא קרישא רבן של בני הגולה. חדר אדם המעלה. היה הרב המאור הגדול גאון תפארת ישורון נ"י פ"ה ע"ה בקש"ת מ"ה אברהם נ"י לפני שמש ינון שמו. ומאיד ישנא שלומי. א"ס:

אנבי שלומי אחונו בני ישראל ק"ק ברעסלויא פיר ואס שלעזינן המדינה. מזכרת ד' היא. מן היא והלאה יושבת שקט ובטח: זה שפעת עושר כבוד וגדולה כיד ד' הטובה. זה יראת אלקים. שלטת בלב יושביה. ואמונת אבותינו. אור חללינו. גם תורת ד' בקרבה. רבן ומוקרי רבן. ועליא דמקיימין אתכליא. זה משכן החדש והלדקה. ומדת הרחמים והחנינה. שם בית לה סביב סביב. מנהיג' אנשי אמת ולדק. שומרי טובה הכלל. על יתום ואלמנה ירחמו. וידי עני ואביון יחזיקו. ומיוס הוסדה ישבו על כסא משפטה. גאוני ארץ חסידי עליין אשר מבאר תורתם השקונו. ובאורחות חיים הדריכונו. והאחרון מורינו ורבינו גאון תפארתינו ורוח אפינו עוז את הארץ. זה ימים לא כביר. ואנחנו שוממים... השמש באה לנו—ועל זריחת שמש חדשה אשר לדקה ומרפה בכנפי' שאפה נפשינו וכלות עינינו. לאחר עוד צאור פני מלך רבן. והתאספנו יחד לכבוד ד' ותורתו ולמטון אשרנו לבחור חד מן הקדושים אשר בארץ. אשר נתן ד' בלבנו רוח חכמה ומשפט רוח בינה ודעת ויראת ה'. אשר על פיו נלא ועל פיו נבוא ולא תהי' עדה ד' בלי רועה. והנה רוח ד' דבר בנו. ומלחו על לשוננו. כולנו כאחד עינינו ואמרתנו: אחרי אשר שמענו את שמש אדונינו מורינו ורבינו לשם ולתפארת. ואחרי אשר ראינו את כבודו ואת גדלו אין נכון וחכם ממנו. הוא יהי' לנו לראש ואב מורה משפט ולדק מפינו תלא תורה לנו ובכל לדקתו נחיה:

ועתה אם יש את נפש אדונינו מורינו ורבינו לעשות עמנו חסד ולדקה. חיש מהר יבוא מלאך ד' אשר אנחנו מבקשים וישב על כסא מלכות התורה והמעודה. ואנחנו נחלץ חושים ללאות לקראת מעלתו הקדושה ולהביאו אל מקום משכן כבודו. אשר הכינונו לו. ושם נגילה ונשמחה בציון אלקים אשר הגדיל לעשות עמנו:

ואלה המשפטים. כללות ופרטים. הושמו בינותינו בינינו ובין אדונינו:

(א) ראשית דבר. נשיא ד' יהי' בחוכינו אב"ד ור"מ דקהלתינו יל"ץ. ומבלעדי רשותו כל יפלה איש פיהו לדרוש דברים. באחד מבתי כנסיות אשר ישנם פה: (ב) קיימנו וקבלנו עלינו. לתת ארוחתו ארוחת תמיד. הכוס שבע מאות וחמשים ר"ט מדי שנה בשנה חלק עבודתו הקודש. ונוסף על זה מאה וחמשים ר"ט לשכר דירתו וגם שנים עשר ר"ט. למנהג עבוד שני דרשות משבת הגדול ושבת טובה: (ג) מבסך רח"ש יקח אדונינו מורינו ורבינו גאון אב"ד נ"י חלק אחד כפי חקון קהלתינו יל"ץ. וממעות בטילה בעינינו שיש כח ביד ב"ד להזדקק להם. יקח אדונינו מורינו ורבינו גאון אב"ד נ"י חלק בראש: (ד) אדונינו מורינו ורבינו גאון אב"ד נ"י בכבודו ובעלמו יסדר כל סידור קדושין גיטין וחליפות אהבה גם אחר זוכה בזה אם בעל הנהוגה יבחר בו. ובשאלת רשות והורמנה מהרב הגאון אב"ד נ"י. וח"ו איש לא ימרה את פי קדשו: (ה) סמיכות כל איש לקרואו בשם מורינו או חבר מהיום והלאה. אך הגאון אב"ד נ"י: (ו) כל כח הכשר לכל דבר שיהי' לא יקום ולא יאמן אם לא נתקיים ונתאמת מאת הגאון אב"ד נ"י: (ז) בב"ץ שבת קודש חיוב על ב"כ"ץ לאחדשול לקרות הגאון אב"ד לעלות להורה. שלישי לקרואים. ואחר אשר יהי' בנוי ב"כ"ץ הקהלה בעזה"י גם שם יהי' החיוז הזה: (ח) במקום קבוע לתפלה יהי' להגאון אב"ד נ"י ב"כ"ץ לאחדשול ברוח מזרח סמוך ממש לאה"ק וכן יהי' לו ב"כ"ץ הקהלה אחרי הבנותו אי"ה. וכן יתכן לזווגהו הרבנית החי' מקום ב"כ"ץ הגל' לפי רב כבודה וגדל מעלתה: (ט) הגאון אב"ד נ"י יפטר מכל מסים וארנונות בהשתדלות אלוף הקהל יל"ץ: (י) ועל אדונינו מורינו ורבינו גאון אב"ד נ"י. להיות עניין פקוחות על כל דבר יראת ד' ולגדור פרלות ככל יכלתו. הוא ינשה את השוממים וכל דבר הקשה יביאון אליו. ובפרט שאלת הריאה גם כל שאלת נשים לפניו הבוחינה. ועליו לדרוש דברים בכל שבת הגדול ושבת טובה. וער"ח ניסן לכבוד החברה קדישא. גם ללמוד כל יום שיעור קבוע את ההלמידים המתנדבים ללמוד וכל שבת קודש יכנס ב"כ"ץ לאחדשול לתפילת מוסף. ואחרי הבנות ב"כ"ץ הקהלה אי"ה יקבע בו תפלתו: ואחרי דברי היושר והאמת האלה נשא לבנינו אל כפיים. אל אל בשמים שישלח מלאכו לשמרו בדרך אשר ילך בה. ויביאנו שלום ושלם בחוכנו. ויהי נועם ד' עלינו ועליו נשמחה בו והוא ישמח בנו ויהי מנוחתו כבוד השקט בטח ושאנן מעתה ועד"ה א"ס: ולתרוקן וקיום כל הכתוב והרשום פה באנו על החתום נחנו פרנסי ומנהיגי קהלתינו יל"ץ לקיים כל דבר בעזה"י. נעשה פה ברעסלויא יום א' ערב חג הסוכות תקע"ז לפ"ק:

יאהר דברי דוד ה"ה הרב הגאון הצדיק מו"ה דוד פאלאק לאנדא וצ"ל אבד"ק דרעזדין.

ב"ה דרעזדין יום ג' כ"א ברחשון תקע"ז לפ"ק:

חותם הבנית מלא חכמה ויראת ה' היא אולנו. ה"ה אח נפשי הרב הגאון תפארת ישראל עזרת הרבנים והדר הרועים נ"י פ"ה ע"ה מו"ה אברהם נ"י אב"ד ור"מ דק"ק ברעסלויא. אלקים יתכנו! רי"ה רבת שבעה לה נפשי במקתבו היקר מן י"ב דנא בראותי מתוכו נועם שלמות וכי הטוה ה' את לבבו הטוה למלאות רלון יראי' ד' ערת ישורון דק"ק הנ"ל ולשאת את משא הכס הזה על שכמו. החפלים לקבל את מוראו עליהם. והקטן עוד זאת בעיני עד אשר לא כסה מאוהבו גם את הדבר הזה והודיעני יום לאתו מהעיר אשר קשה עליו פרידתו. וכי קבע יום מועד ביאתו אל העיר הזאת כחיוס הזה בחמלת ה' עליו למען אברכהו בזכרת אשר איננה קלה בעיניו. אין זה כ"א גודל אהבתנו מאו. ובדרך אהבה בלא"הך ובדרך אהבה בלא"ה: והנה לעשות רלונך חפלה. והפרשתי מאת אשר חנן ה' אותי לדקה ועשיתי כחיוס הזה פדיון לנפשך היקרה בעיני למאוד והעמדתני בעדך בלב נשבר ונדבה ואלקים לא תבזה הנבזה והנמאס בעיניו. ואת יראי' ה' יכבד ויהי רלון שיעלה תפילתי לרלון לפני בעל הרלון ומשביע לכל חייגון שיראה אותך בסור האדם המעלה ויתן חנך בעיני העדה הזאת ויאר עיך נפלאות להורות להם את הדרך אשר ילכו בה. הוא יהי' עם פיך ויורוך את אשר תדבר הוא יכין את לבבך ויקשיבו אונם לשמור ולעשות ככל התורה אשר תלמדו ומיתה נפשך בגללם. וישמח לבי גם אני דבק מאת. האמן אחי! שבעה כהני זאת רחש לבי דבר טוב. וזכרתי לך חסד נעורך לכתך אחרי לעיר באי"האוי אשר גרתי בה אחר שריפת ק"ק ליסא בעברך דרך שם לק"ק ראויטש. כשבת אחים גרתי יחד. ויהי יאר לנו את הלילה במאור תורתו התמימה משיבת נפש לשמח אותנו בשמחה ריעים האהובים. וזאת אות הבדית אשר ברת בני ובינו שמורה כצבת עיני כריע כאח לי כחותם על ימיני. והנה נא גם עתה אשר המתנשא לכל לראש חנן אוהבו לעשרנו כלנה רלון בכתר לראשינו הבדית לא תופר. וגא תודיענו תמיד מאת כל הסוב אשר יטיב ה' אחריהם וסדר הקבלה אשר קבלו את פניך אנשי עדתך היקרה צמת בואך לשכון בחוכם ולשלט למען ישמח אתך אחיך הנקשר באהבה האהבה שליוה תלוי. בדבר זו אהבת דוד הק' ב"כ"ץ לאנדא: לבי אומר לי שיהי' קל בעיניך לחנן את פני העיר ע"ה מליה רבה... יאס יקרה נפשי בתייהם כמלא הנני דורש את שלומם בזה. ויקבלו גם את ברכתי. ומי יתן שיהי' דור לפי טעמים ופרנס לפי הדור כפידש"י שם יע"ש וק"ל. ויהי' נועם ה' עליהם ומעשי ידם כונניהו אמן:

מדם שנתחיל לכתוב המכתב איזה פרטי דברים בענין ב"י אשר יש לבאר בהם

חלה רק אם יכול לקיים העשה קודם עזירת הלאו ע"ש. ודברי הכ"מ (פ"א ה"ז מנע"ב) תמוהין במ"ש דעת הרמב"ם דאף לאו שקדמו עשה אין לוקין [וראי' מאונס שגיר' ע"ש]. ומכל'ה הא דהרי גבי אונס טעמא אחרנא איכא משום דכתיב כל ימיו כמבואר בש"ס שם ע"ש. וכבר הרגשתי בזה בחידושי על הרמב"ם שם. אך ק"ק אם נאמר דהרמב"ם סבר לאו שקדמו עשה לוקין א"כ תקשי גבי שילוח הקן אמאי אין לוקין הא הוי קדמו עשה כיון שיכול לקיים העשה קודם עזירת הלאו. וע' ריטב"א מכות שם (ד"ה הנוטל) שכ' באמת טעמא דרבנן דשלא משמע רק לבוא ע"ש. א"כ לפ"ז אין מלות עשה כלל לשלח האם רק אם כבר עבר הלאו. והרמב"ם במנין המלות (מ"ע קמח) חשב זה למ"ע. וי"ל ולע"ק רבחדושי למכות כתבתי בזה ע"ש. וע' תשו' חכ"ל (סי' פג) אי המולא רולה לשלח האם והבנים אי מקיים המ"ע ע"ש ורבחדושי ל"ד כתבתי קלת בזה. ואפשר דתליא בזה. אכן בתשו' שאגת ארי' (סי' פג) כ' דכאן גרע טפי משאר קדמו עשה כיון דזמן העשה קודם היינו משש שעות ולמעלה ע"ש:

ד) עוד תי' השעה"מ ד"ל דלא אתי חד עשה ועקר תרי לאוי. ואף שהחוס' כתבו (מכות פו. ד"ה מניא) ובחולין פ: ד"ה הגח ובזבחים ק"ד: ד"ה אלמה) דלא שייך זה רק כשהלאוין סמוכין ע"ש מ"מ הכא נמי איכא תרי לאוין סמוכין לא יראה לך חמץ ול"ך שאור. ואף דהני תרי קראי לריבין לומר זה חמץ זה שאור מ"מ י"ל דחשיב תרי לאוי לענין דלא אתי עשה ומנתק להו. ועשעה"מ שם שמתה על תוס' חולין הכ"ל שהוכיחו דבני דוקא סמוכין דאל"כ אמאי לא לקי על גזילה הא הוי ג"כ תרי לאוי דאיכא נמי לאו דלא תעשוק דאמר רבא כו' איז דבני סמוכין. ותמה הא סמוכין הם לא תעשוק את רעך ולא תגזול. וע' ש"א (סי' פ"ב) שהבין ק"ד לא תעשוק כו' היינו כובש שכר שכיר. רק הקשה בזאפן אחר ת"ל דלא קאי כלל אגזול. ותי' כוונת תוס' ד"ל שצאו ליטב קושיאם בב"מ ר"פ א"כ (סא. ד"ה אלף) אמאי לא מוקי בגזל גופי' ולעבור בב' לאוין א"ו בגזל הוי תרי לאוין שאינן סמוכין דהיינו חד דגמר מרבית ואונאה וחד דגופי' משא"כ אי מוקי ל' אכובש שכר שכיר נהי דהוי ג"כ גל"ע מ"מ הוי תרי לאוין סמוכין [וזה כוונת תוס' ב"מ הכ"ל דלא מוקי אגזול ולב' לאוין משום דס"ם לא לקי אצל אי מוקי אכובש שכר שכיר שפיר לקי. וז"כ תוס' חולין שהוכיחו דבאינן סמוכין לא לקי דאל"כ הדק"ל לוקי אגזול גופי']. ולבסוף דמה זה דאף אי הוי ילפינן מרבית ואונאה לא הוי רק חד לאו דאין מזהירין מן הדין ע"ש. עכ"פ הבין דהך לא תעשוק היינו כובש שכר. ובאמת משמע דזה הוי גזל ממש וכעת לא ראינו להאריך בזה שמוגזע לענין זה וכבר הארכתי בחידושי שם. גם מה שגילפל השעה"מ שם בענין לאו הניתן לתשלומין לא אחרך פה:

ה) עוד תי' הש"א בתחילה ד"ל דהוי עשה שאינה שוה בכל לפי חד גירסא בתמורה (ד: ד"ה) דאיכא דהללו שוה בכל והעשה אינה שוה בכל לוקה. ותחילה נזכיר קלת מסוגי' הכ"ל עיין היטב שם. הנה הרמב"ם (פ"א מתמורה) פסק כל לאו שאין בו מעשה אין לוקין חוץ מנשבע ומימר ומקלל וכו'. ועי' מ"מ (פ"ג ה"ב משכירות) שמתה דהרי הרמב"ם פסק שם חסמה בקול לוקה ומבואר בש"ס ב"מ (ז: דפליגי בזה ר"י ור"ל ור"י מדמה לה למימר. עי' היטב שם ובתוס' ד"ה ר' יוחנן וכו') דהיינו משום דאמר ל' ר"י לתנא לא תימני מימר דלא הוי גזל' רק מסבירא כמבואר בתמורה (ג: דהטעם דביבירי' איתעבד מעשה ע"ש. וכמו כן חסימה וכו' ע"ש. וא"כ כיון דהרמב"ם חשיב מימר בכלל לאו שאין בו מעשה רק מפי השמועה א"כ מדוע פסק בחסימה דחייב ע"ש. ותי' המ"מ ד"ל מ"ש מפי השמועה לאו דוקא וזה דוחק. עוד תי' המ"מ ד"ל שאני חסימה הו"ל ומשכחת לה ע"י מעשה אף אי עביר

לא

א) הרמב"ם (פ"א ה"ג מחמץ) פסק דאם קנה חמץ או חימא בפסח לוקה ע"ש. וע' כ"מ בשם הרא"ם שהקשה [על הרמב"ם] דחשב תרי לאוי [ב"י וכו'] הא הוי שם אחד כמו שהשג"ר רבינו במנין המלות (סי' ג) ותי' הכ"מ דהוי תרי ענינים [דלא יראה משמעו רק כשגרה לא ענינים ואז עובר בשניהם ובמעמין עובר בלא ימצא לחור] ע"ש. ועי' לה"מ שהקשה אמאי לא חשב ג"כ ד' לאוין. ועי' כ"מ (ה"ב) הקשה ג"כ אמאי לא חשב ג' לאוין. ועי' משבטות זהב בפתיחה ל' פסח שהקשה ת"ל הרי הם מענין אחד ע"ש. ובאמת כוונת הקושיא אכתי נהי דאין לוקה משום כפלות הלאוין מ"מ ה' לו למחשב כפלות האזהרות. ואף דמלשון הרמב"ם שם במנין המלות דאין לחשוב אותם כלל תוך המנין היינו למלוא בפני עצמם אבל מ"מ כאן בחיבורו ודאי חשיב חומר הענין. וקל"ט יל"ע גם בזה שתי' הלח"מ דקראי לריבין לגופי' וכו'. קשה ס"ם איכא אזהרה. ועי' בזה ברמב"ן שם בהשגותיו על הרמב"ם במנין המלות ואין להאריך פה. ובחידושי לפסח' (דף ק"ט) כ' ג"כ כעין זה לענין נוסח' והנה מלשון הרמב"ם נראה דבאמת לאוין שמונים משום לא יראה ולא ימצא. ועי' כ"מ אף דבתחלה כ' שאינו לוקה רק מ'. לבסוף משמע דמסיק דלוקה פ' ע"ש [ואף דשם משמע קלת דלא כמו שכ' לעיל. אלא דאף בשנים בלא מלקות אינו מוכה לשתיים כפלות [האזהרות] מ"מ י"ל כן. וס' הרא"ם אין תי' לראות אי קוי קאי על מנין המלות. ואין להאריך פה]. ועי' תשו' שאגת ארי' (סי' עח) כ' בפשיטות דמשמע מדברי הרמב"ם דלוקה רק מ'. ומכאן זה לידד להוכיח טעם הרמב"ם דלא אתי חד עשה ועקר תרי לאוין כמבואר בתמורה ולא נשאר רק חד לאו ומש"כ לוקה רק מ' ע"ש. ולא הביא דברי הכ"מ כלל. גם תמוה מה שפשוט בעיניו (כיון) דעכ"פ חד לאו עקר נשאר [רק] חד. הרי הו"ס תמורה (ב' ד"ה וסופו) הקשו אמאי בתמורה לא לקי פ' [וסי' דתרי לאוי לריבין חד בדידי' וחד דתתרי' באמר כל הרולה כו'] והרי בתמורה הטעם דלקי משום דלא אתי חד עשה כו' כמבואר שם (ד: ד"ה) א"כ ה' להו לתמן מש"כ לקי מ' [בפרט דבתי' א' כתבו באמת דלקי פ']. א"ו דס"ל כיון דלא עקר תרי לאוי נשאר שניהם בתקפס וראוי ללקות שמונים וק"ל:

ב) ועתה נבא לחקור בגוף הענין דב"י וכו'. הנה הדבר שמואל (סי' לה) הקשה על הרמב"ם ת"ל הא הוי לאו הניתק לעשה כמבואר בש"ס (לה). ותי' דנ"מ כגון שחל שביעי של פסח בשבת דהו לא יוכל לקיים העשה דהרמב"ם פוסק כמ"ד קיימו ולא קיימו. והיינו דוקא היכא שלא יהי' באפשרי לקיים העשה דלא כפי' תוס' מכות (פו: ד"ה הניחא. וכ"כ רש"י שם) ע"ש. י"ט ברין סוף חולין וברמב"ם פט"ז ה"ד מסנהדרין [הר"ן הביא מחלוקת הפוסקי' בזה והכ"מ שם כ' שדעת הרמב"ם דדוקא בא"י לקיים עוד והביא ד"ק צפ"א ה"ז מנערה בתולה דאונס שגירס ומתה או נתקדשה לאחר אז לקי] וא"כ כיון שחל בשבת שוב לא יוכל לקיים. ועי' חכ"ל (סי' מב) שהקשה הרי יכול לפרר. ועי' הגהות הל"מ שתי' דבסוד [דבאלם שייך] ג"כ פסוק (וכו') א"כ א"א בשבת ג"ש. והחכ"ל ה' דהיינו ששכר כל ימי הפסח ולא קיים העשה א"כ ממילא מלקין ל' ע"ש ולבאורה ה' יכולין לתמן דאם נשקף מאליו החמץ דנראה דכה"ג לקי משום דבעין דוקא שהוא קיים העשה או אפשר לקיים. אבל לא בנעשה ממילא או שרפו אחר שלא בשליחותו. ובזכרונ' שראיתי סברה זו כתובה וכעת לא אדע מקומו אי' [ע' סדר החיטוך פ' תלא מלוא תקמ"ד וז"ל מתה האם או שלחה אדם אחר חייב עכ"ל. וכ"כ שם ס"ם הקמ"ה וכ"כ הרמב"ם פ"ג מהל' שחיטה הל' ג']

ג) והנה השעה"מ (פ"א מחמץ) והשאגת ארי' (סי' פג) פלפל בזה בענינים שונים השעה"מ הביא בשם ס' מקראי קדש שתי' דהוי לאו שקדמו עשה (אין) [מש"ה] לוקין כמבואר בש"ס מכות (פו: ד"ה) ואף דשם נחלקו אמוראי בזה מ"מ י"ל הרמב"ם פוסק כן. ועי' מפרשים שם ובראשם הריטב"א שם שפירשו בהך דקדמו עשה היינו דלא תליא בזה שנתב

טעם השני אי"כ לקי פ' ע"ס. וכבר כ' לעיל מאי דפשיטא ל' דלפי טעם הראשון עכ"פ חד לאו עקרה עשה צוה יס לפקפק ובגוף הקו' כבר תי' התוס' שם במחני' ועי' לח"מ שם. וגם יס לתרץ דהרמב"ם לשיטתו במנין המלות דכפילת הללו איז כופל המלקות כנ"ל וק"ל :

(ט) **ונחזור** לענינו [דענה] לידד הש"א דיל ג"כ בעשה דתשבינו אין נשים מלוות דהוי מ"ע שהז"ג וא"כ אין העשה שזה בכל ע"ס סי' פ"ב ולסוף דחה זה דודאי נשים מלוות. והביא רא' מתוס' קדושין (לד. ד"ה מעקה) שז' לדמי עשה דשריפת קדשים גבי נשים י"ט. דלא הוי לדירדו יו"ט עשה ול"ם דאין מוזהרין על העשה ותי' דה"ס הל"ם אלים כיון שיש עמו עשה כמו כן אמרינן העשה אלים הואיל ויש עמו ל"ם דלא לישתמיט חנא בשום דוכתי' לומר לן דנשים אין מלוות להשביט חתן משש ולמעלה ע"ס. ודברי תוס' קדושין לע"ק דהרי נשים לכאורה אין מלוותין גם על עשה דשריפת קדשים הואיל והוי ביום ולא בלילה אי"כ הוי ג"כ הז"ג וכבר הרגיש צוה שם הפ"ז. אכן קלה י"ל [לח"ז] מלאתי זה בטר"א למצינה (טו:) ובח' שם כ' צוה] דלא שייך כלל צוה מ"ע שהז"ג הואיל ועכ"פ לריבה לשמור עד ביום אומר דבר גופי' כדי לקיים העשה והבין :

(י) **ועי'** שעה"מ שם מ"ס עוד ליישב דכבר עבר על הללו ולא זאת העשה מנחם ללאו דלא בא רק לתקן על להבא ולא על מה שבער [ודומה] לטמא הבא אל המקדש דכ' הרמב"ן למסקנא אף דלאו שקדמו גשה אין לוקין מ"מ שם לוקה הואיל ולא מתקן רק להבא ע"ס. וקלם לריך להבין עפ"ז מלאו דלא תלין פעולת שכיר ה' לנו ללקות דג"כ לכאורה צ"ה"פ זה. ועי' מהרמ"ם בב"מ ר"פ ח"ג שז' באמת כן אכן לא משמע כן ועי' ברמב"ם פ"א מה"ס פסק להדיא דאין לוקה ויש לחלק וק"ל :

ומה שג"ל דיל' תשבינו לא קאי רק בערב יו"ט ולא ביו"ט ובדואי היבא דליבא עשה אף דמ"מ עושה כן כדי שלא לעבור על הללו לקי ולא מיקרי ניתק וכו' כדמשמע מכל האחרונים. וקלם לא משמע כן מלשון תשו' ש"א (סי' פ') שז' שם בחמלו ש"ג וקייבל ישראל אחריות מהני ייחד לו בית לתקן לאו דב"י ע"ס. והרי הוא עלמו כ' בסי' פ"ג דבייחד לו בית לא מקיים העשה אי"כ ס"ס עבר וק"ל. אכן יראה מדבריו להדיא בסי' פ"ג כן כל שלא קיים העשה אף שמתקן מ"מ הללו לא מיקרי ניתק וכו' ע"ס וכעת לא עיינתי היטב בדבריו שם. עכ"פ י"ל לדעת הרמב"ם שפיר דעשה לא הוי כלל ביו"ט ומש"ה לקי :

(יא) **עפ"ז** יתיישב ג"כ הסוגיא דף ל"ה דקאמר שם דהוי לאו הנל"ע. ולכל הת' ברמב"ם לריך ישוב הסוגיא. ותי' האחרונים הנ"ל דהתם משום לאו שהז"ג אמי עלי' ע"ס. ולהג"ל יל' שפיר דודאי לרי' יהודא דליק' דליק' מיהר אי"כ הוי העשה אף ביו"ט ואמי. הך סוגיא שם כד"י חבל לדין דפסקין דברבנן לא הוי כלל עשה ביו"ט ולקי שפיר יק"ל : ובהכי יתיישב ג"כ הך דרך כ"ט ע"ב תוס' ד"ה אמר ר"א וכו' שהקשו האריך יכול לפדות הא יעבור על צ"י ותי' משום מהסס כדי לבערו ולדעת הרמב"ם קשה. ומה שהי' הש"א דיל' יוכל לפדות פחות משיעור וכו' דלא עבר כלל על צ"י. עי' אור"ח (סי' תמב) שנהלקו צוה. ועי' גם תשו' פנ"י. ומה שהוכיח הש"א דע"כ ח"ס מותר לענין צ"י מדפלגי צ"ס וצ"ה שאור צביות וכו' ת"ל אמאי כ"מ כיון דבאל"ה לא לקי לדעת תוס' רק לענין איסור הכי ח"ס ג"כ אכור כבר דמינו במ"א דודאי כ"מ שפיר לענין איסור לאו או ח"ס לענין שבותה ושאר דברים דמייל על ח"ס ולא מייל לאיסור עשה. עי' יו"ד (סי' רל"ח). ולהג"ל י"ל דשם קאי ג"כ לר"י משא"כ אכן קיי"ל כרבנן וק"ל. ורוב דברים אלה כ' בחי' לפסחים אכן קלם בעצמנו וכן על הסדר :

טור

לכ צלל מעשה חייב ע"ס ומה שהביא ר"י רא' ממזמר הוא מנה כ"ס ע"ס. וגם צוה לריך מה כ"ס איבא כיון דמזמר הוי גוה"כ וק"ל :

(ו) **ועי'** לח"מ שהקשה עוד אי"כ מאי סיים הרמב"ם ה'ל' תמורה ולמה לוקין הא הוי לאו הנל"ע וכו' ות"ל הא הוי גוה"כ ע"ס. וזה תי' בני המריף כ' זלמן נ"י דיל' הקבלה ה' רק סתם דמזמר לקי וא"כ אי לאו דלא הוי נל"ע מיל' דהקבלה ה' לגבי ייחד דלמא דוקא בצבור דלא ניתק לעשה הואיל ואין התמורה קודם ואמי רק הקבלה אף דהוי לאו שאב"מ חבל ביחיד דלמא באמת לא לקי משום דהוי נל"ע וגכון והלח"מ תי' דיל' באמת הרמב"ם סמך אגמ' שבוטות (דף כא) ומכות (דף יז) דאיחא שם ג"כ הך מימרל דכל ל"ם וכו' חוץ נשבע וכו' ושם ליחא הך דאר"י לתנא לא תיחני מימר ולכך אמרינן דהוי גוה"כ וחסימה שאני כתי' המ"מ הנ"ל ואי משום דלמא הוי גם לענין נל"ע גוה"כ תי' בדומק ע"ס ועי' פ' ח"י מהל' סנהדרין תי' הלח"מ שם יותר מרעות שהי' ג"כ באופן הנ"ל רק דאפ"ה פריך שפיר הא הוי נל"ע היינו דאי מגוה"כ נילף מיני' בשלמא לענין לאו שאב"מ לא ילפינן דהוי ג' כחוצים הבאים כאחד עס נשבע ומקלל וכו' ע"ס. וגם צוה בני השטן נ"י הנ"ל פיקק צוה דאכתי' מידוש לא ילפינן ועכ"פ הוי חידוש דכלאו שאב"מ ילקה וגכון :

(ז) **וכדי** לישב סתירה הסוגיות יש לישב קלם עי' מכות (ד' :) דליק' ר' יהודא דכל לאו שאב"מ לוקין ממז"ר ועדים וזממין ואף דקשה מאי יליף דלמא שאני התם דדיבורא איתעבד מעשה כמו מימר וחוסס עי' תוס' שם ד"ה אלל וכו' ועי' תוס' תמורה ג'. ד"ה ודרי' והוס' שבוטות (כא. ד"ה חוץ) ע"ס. ול"ל דר"י לא סבר לחלק בבב"ב. ואף דאכתי' קשה אי"כ מיל' דרבנן פליגי בה על ר"י ואי דסברי לאו שאב"מ אין לוקין דלמא טעמיה' משום דסברי דפרכין לך תמורה מ"מ לפי' תוס' יחא קלם דהא לך תמורה היינו הא דדיבורין איתעבד מעשה ע"ס. עכ"פ יראה דר"י סובר להדיא דליא דדיבורא איתעבד מעשה וכו'. ומעתה יבואר דבתמורה הגירסא אמר ר' יוחנן משום ריה"ג וכו' אמר לי' שפיר לא תיחני מימר וכו' משא"כ במכות ובשבוטות הגי' שם אמר ר' יוחנן משום ר"י משום ריה"ג אי"כ כיון דר' יהודא ל"ל הך סברא דדיבורא וכו' והא דקאמר כל לאו שאב"מ אין לוקין וכו' משום ר"י קאמר לה ע"ס תוס' ד"ה חוץ בשבוטות (כא.) ע"ס. אי"כ שפיר תני מימר דהי' לדידי' חידוש אף מדוע לוקה עלי' כיון דאין סבר לו לומר דדיבור' וכו' משא"כ בתמורה דקאמר רק ריה"ג קאמר שפיר לא תיחני וכו' וק"ל ואין להאריך :

(ח) **נחזור** לענינו עי' ס' מים חיים שחיבר הפ"ח בזה' שכירות שם שהעלה ודאי לשון הרמב"ם יחא דהוי מפי השמועה ומ"מ ילפינן מיני' בכ"מ דדיבורי' הוי מעשה ע"ס אף הקשה אי"כ בליבור אמאי לוקין כיון דלא מהני התמורה (אי"כ אמאי לוקין) הא אב"מ. ועי' השו' ש"א (סי' ע"ח) שז' באמת הא דכ' הרמב"ם מפי השמועה למדו וכו' היינו מימר בליבור ע"ס. וכבר הרגשנו צוה אכן עדיין לא יתישב הך דחסימה דממ"מ מיל' לר' יוחנן להוכיח דדיבורי' איתעבד מעשה דלמא שאני מימר דהוי גוה"כ וק"ל :

עוד הקשה הפ"ח הנ"ל אי"כ לאב"י דאמר כל מילי דאמר רחמנא ל"ם אי עבד מהני ואהכי לקי אי"כ גבי ליבור דלדעת הרמב"ם לא מהני אי"כ אמאי לקי ואי משום דהרמב"ם פסק כרבא דכל דוכתי' אי עבד לא מהני ואפ"ה לקי משום דעבר אמימרא דרחמנא וכו' אי"כ בתמורה (ו') דקאמר מאי איבא בין אב"י לרבא אמאי לא קאמר (ח"ב) הא ה' ליבור שהמימו לוקין ע"ס. וזה יס לתרץ קל"ה דהש"ס צעי לאשכוחי אי"כ בהך גופי' אי מהני או לא חבל לא הנ"מ ממ"א אי לוקה וק"ל : **והנה** הרמב"ם כ' שם שני טעמים דלא הוי לאו הנל"ע חנא משום דלא אמי חד עשה וכו' ועוד משום דעשה אין שזה בכל ע"ס. ועי' תשו' ש"א (סי' ע"ח) שז' לפי

הש"ס מוהנזמר מנכר הזבח ע"ש. וי"ל כל הנאכלין ליום ולילה ילפין מפסח וק"ל:

גם ק"ק מ"ש חוס' בתמורה ד"ה ור"י הא' והנזמר מאי עבד וכו' ופי' דהיינו הסמיכות וכו' וק' לכא' גס לר"י ק' לפמ"ש חוס' לעיל ד"ה וכל וכו' לסוף דכל היכא דאין יכול לקיים העשה בלא הלא שפיר לא בטי' המוכין א"כ [ל"ל המוכין] דהרי גס נזמר כן. וקלמ' י"ל דמ"מ נזמר יכול אחר לקיים [העשה] שלא עבר הוא הלא וק"ל:

זמננו סוגיות א"ו אדר תקס"ו ונכתב יום ויו ב' ניסן הני"ז פה קר"י ע"יזה גלאנוי רבתי צפה ישועה לפ"ק:

עוד קצת הערה בענין ב"י ובי

עי' רמז"ס פ"א מהל' חו"מ ה"ג ש' הקונה חמץ עבר בבי"י ובי"י. ועי' כ"מ שהביא בשם הרא"מ שהקשה הרי השריש לנו רבינו במנין המלות שירש ט' דלוחות חלוקות בדבר אחד אין מוסיף במלקות. ופי' אפשר דבאמת לא מלקיין רק עובר על שניהם או דשני ענינים הם ועל הממנה באמת אין עובר רק משהם לא ימלא ע"ש. ועי' לח"מ שהקשה אומאי לא חשיב עוד שני לאוין. ועי' גס כ"מ הא' הקשה ג"כ אומאי לא חשיב גס לא יראה חמץ ע"ש: ועי' פרמ"ג בפתיחה לה"פ (ח"א סי' א') הקשה לפי מ' הרא"ס א"כ מה הקשו ת"ל הני לאוין ענינים מחולפים ע"ש. ובאמת יראה דחזון אי' לאו תי' הכ"מ הואיל דלא בא רק ללמד היינו חמץ היינו שאור לא חשיב רק לאו אחד הי' שפיר נחשב לשנים והאובל חמץ או שאור הי' לוקה שמים דהן נושאים שונים וק"ל. ובלא"ה הרי חזון דהכ"מ תי' בתי' א' דנהי דאין לוקה שנים מ"מ חשיב להו בשנים עכ"פ לחומר הענין ואף דבמנין המלות שם כ' הרמז"ס דאין ראוי לחושבם בשנים הואיל וכן אחד מ"מ זה דוקא שאין ראוי למנותו למלוה בפ"ע ולר"ך תרי"ג מלות בלא"ה אבל לעולם עכ"פ בחיבור לר"ך להשמיטנו זה לחומר הענין דהי"ט קאמר הש"ס כ"פ כה"ג לעבור עלי' בשני לאוין אף דליכא מלקות. ובאמת הרמז"ן הקשה עליו מסוגיות חלו. ועי' מגילת אסתר שם תי' כ"ל דעכ"פ התורה השמיטנו דענין זה חומר וק"ל. ובאמת תי' הלח"מ מה שתי' בהקד קאי כיון דלרבינו לגופי' לא חשיב להו ללאו בפ"ע ע"ש. ולכאורה ל"ב הא' מ"מ כתיבי וקאי מ"מ גס הרמז"ן שם בהשגותיו על הרמז"ס בתי"מ כ' ג"כ כעין זה ע"ש. ולר"ך לחלק בין מ"ש הכ"מ הואיל והן לרבינו כל אחד לענין בפ"ע חשיב לה שפיר בשמים ואי' ראה חייב ב' ומ"ש משמטנו ש' שם הרמז"ן אף דכתיב לא יעלה ולא ילכש מ"מ כיון דהני תרי קראי לריבי אין לוקין שמים ומ"ש מהא ובעת לא יענינו היטב בפרט הלז: **ו**עי' השו" ש"א (סי' ע"ח) שהקשה על הרמז"ס מדוע לא ב' דלוקה שמים משום ב"י ובי"י א"ו דהוי גל"ע רק לא אחי חד עשה ועקר תרי לאוין וכו' ע"ש ולא הביא דברי הכ"מ ש' באמת לוקה שמים ע"ש:

עוד נזכיר עי' רמז"ס פ"א מתמורה ש' על לא יחליטנו ולא ימיר לוקה מ'. ועי' לח"מ שם שהקשה הי' לו לומר שמונים ע"ש מה שתי'. ועי' גס השו" ש"א הנ"ל (סי' פ"א) שהקשה זה. ולכאורה לפי הכלל הנ"ל לק"מ. ופי' במ"ל פ"א מהל' ק"פ ה"ו. ודעתי קלרה בענינים אלה:

עוד נעיר קלמ' בש"ע א"ח (סי' תל"ג סי' וסי' תמ"ה סי' ג') יש הרבה לעיין הנה מלשון הד"מ שם הקי"א וסי' תמ"ה יראה מדבריו שהבין הך דאירי שהשליך למקום הפקר ואפ"ה החמיר הגמ"י אס' מלאו אחר ז"א שלר"ך לשורפו ומש"ה כש' כאן בהג"ה אבל לקמן סי' תמ"ה וכו' כונה ג"כ למקום הפקר ממש. אף א"כ מה כ' כאן אבל וכו' דלמא הסמ"ק וכן המחבר איירי ברשותו ול"ק מסי' תמ"ה. עי' היטב בד"מ נראה בעליל שהבין דאירי במקום הפקר ע"ש היטב ועי' ב"ח שתי' דסי' תמ"ה איירי בחלר שרבים מחתפין וכבר השינו הגו"ז בסי' תמ"ה ע"ש ועי' מג"א (סי' תל"ג) ש' וא"כ

יצ' עוד נזכיר מה שאמרנו בפסוקים הסוגיא דתמורה (ד'): הנ"ל לכאורה תמוה מה דפריך מאונס וכו' לפי שני פירושי רש"י אטו מי לא הוי ידע דלאו הנ"ל"ע אי' ביטלו או לא קיימו לכל חד כדאית לי' חייב מלקות ומה"ס יחא עדיף כהן. ובפרט לפי פירש"י בתי' הש"ס שאני כהנים וכו' דנשאר לפי המסקנא כך דיתן מקלמו ניתן כולו רק כהנים שאני. א"כ ל"ע כנ"ל וק"ל:

שם ור"י הא' והנזמר מאי עבד וכו' לכאורה קשה לר"ב אשי' בשבת (כ"ג): שסובר דו"ט הוי עשה ול"מ א"כ לא לריך קרא לזה ואין קי"ל נמי לאו שאכ"מ אין לוקין א"כ הא' והנזמר מאי עבד וכו' וכבר הארכנו קלמ' בתי' לפסחים בזה דכמו כן קשה לבדו דדריש רבא ולא מילה וכו' מאי עבד לי' ובאמת בהך דער בוקר יש לתקן קלמ' באופן אחר ד"ל דאחי שלא לשרוף קדשים בלילה. ואף דבפ"ק דפסחים (ג'). יליף לה מקרא אחריתא מוהנזמר מנכר הזבח וגו' מ"מ עי' מפרשים שם דנ"מ לריך גס הך קרא ע"ש ובימות א"כ ניחא וק"ל:

יד' עי' רמז"ס פתי' מהל' פ"ה ה"ט כ' המותר מנכר קדשים לאחר זמן אכילתן אינו לוקה משום דהוי לאו הנ"ל"ע. ועי' מ"ל שחמה אומאי לא נקיט הטעם משום לאו שאכ"מ וג"מ טובא דאילו משום גל"ע אי' לא קיים העשה לוקה משא"כ משום לאו שאכ"מ וכו' ע"ש. ונ"ל דהנה לריך להבין מנ"ל להש"ס כלל לומר דר"י סבר לאו שאכ"מ לוקין דלמא הא' דקאמר גבי נזמר הטעם משום גל"ע היינו כיון דרמזנא ניתקו לעשה א"כ הוי העבירה בשעת הביטול והוי שפיר יש בו מעשה. ולזה העירנו ג"כ בני השטן כ"י. הן אמת דלפי גירסת הר"ף ורמז"ס במכות (טו'): דר"י סבר קיימו ולא קיימו. ולדודי' עיקר העבירה הלאו ע"ש היטב. נסתר קלמ' זה. אכן מ"מ י"ל אף למ"ד קיימו ולא קיימו מ"מ אי' ביטלו הוי יש בו מעשה ומה קאמר מכלל דר"י וכו'. אכן י"ל חדא לבון ר"י דאמר לא בא הכתוב וכו' משמע דאי' לאו משום דגל"ע הי' לוקה ופריך שפיר וק"ל:

ומערתה י"ל הקו' הנ"ל שהקשינו לדין דקיימ"ל כר"א דו"ט הוי עשה ול"מ ל"ל קרא דער בוקר. י"ל שפיר לדין להיפוך כי היכי דאס' ביטל העשה לקי רק הש"ס פריך שפיר לר' יעקב הא' דהנזמר וכו' משום דאחי חשיב לה לאו שאכ"מ אבל לדין ניחא שפיר וק"ל. וא"כ כ' הרמז"ס שפיר דהוי גל"ע כדי אס' ביטלו יתחייב מלקות וק"ל:

אכן עדיין ק"ק לא לא הי' לו לרמז"ס למינקט בהמא ליון דאחי פסק קיימו ול"ק וכו' א"כ יש מקום לטעות דאף אס' לא קיימו חייב וז"א. אכן י"ל באופן היותר נאות דהרי המ"מ (פי"ג מהל' שכירות) כ' מש"ה לרמז"ס בחסימה חייב מלקות הואיל ומשכחת לה ע"י מעשה רק ר"י לא סבר הא' דהרי מדמי חסימה למימר ע"ש. א"כ ניחא שפיר הכל דהש"ס דהכא חזיל לר"י אבל לדין באמת לקי אף בלא קיימו הואיל ומשכחת לה ע"י מעשה דביטלו וא"כ לדין א"ל כלל לומר הא' דר"י הא' דרבי' כדמשי' הש"ס שם במכות אלא ר"י אליבא דפסאי' סובר ג"כ לאו שאכ"מ אין לוקין. והא' דקאמר גבי נזמר הגעס משום גל"ע היינו כנ"ל דאי' לא קיימו חייב הואיל ומשכחת ע"י ביטלו והבן: [אך ז"א דהרי במכות (ד'): הוכיח הש"ס מהך דר"י דלאו שאכ"מ לוקין וק"ל]:

עוד נזכיר דאי' נאמר כסדרת הפי"ז בקידושין הנ"ל דגשים אין מלוות על שריפת קדשים דהוי מ"ע שהז"ג א"כ קשה מדוע כ' הרמז"ס דנזמר הוי גל"ע הא' העשה אין ביה בכל כמו תמורה. א"ו כסדרתנו הנ"ל וק"ל:

גם נזכיר מ"ש המ"ל (פתי' מהל' פ"ה) הנ"ל דילפין שאר נזמר מנכר ל"ע דהרי במכילתין דף ג' יליף לה

רק דהוי סופו להקל לא ילפינ דצעי דוקא שריפה א"כ ע"פ ילפינ שפיר דצעי ציטור מן העולם ע"ש. וכבר ידדו האחרונים לדין דקיי"ל כ"רש אחר זמנו איכא פירכא מה לומר שכן אין היסור לאיסורו א"כ לדין שפיר הולאה מרשותו לחוד שני מלשון מצינו כיון דליכא ק"ו ורצון סברי בזה כ"ר דאסור אחר ז"א מ"ש"ה הלכיו פירור וכו' וק"ל:

(ג) **כאן** נזכר קלל במה שזלפלו האחרונים לענין אי בל יראה [הוי] ניתק לעשה. הגה הרמב"ם (פ"א מהל' חו"מ ה"ג) פסק אם קנה [חמץ] או חימלו [בשבת] עובר בצי"ב. ע"י כ"מ ולח"מ שהרגישו מדוע יעבור בצי"ב לאוין לפי מה שחילט הרמב"ם במנין המלות דדוקא בשני נושאים אבל שני לאוין מענין אחד אין לוקין רק חד. ותי' הכ"מ דהוי ג"כ שני נושאים הואיל לא ימלא אחי לענין הטמנה ע"ש. ומעט זה ק"ק מדוע פלפלו בתחילת הפרק שם על מה שלא הביא הרמב"ם ג"כ ג' לאוין לא יראה ע"ש. והרי אין לוקין יותר משנים וכבר הרגיש בזה הפר"מ בפתיחה לה"פ. אכן י"ל דכונתו ה' לו להשמיטנו עכ"פ האיסורין וק"ל:

והנה גוף הקו' הקשה הד"ש ת"ל הא הוי לאו הנליע ותי' דלמ' בשביעי של פסח דלז שוב לא יוכל לקיים העשה. והכ"ל בתשו' (סי' מ"ב) תמה ע"י דררי יוכל ג"כ לפרר. וע"י שם בהגהות מ"ל שכ' דלא לחנש כ' הד"ש בחל שביעי בשבת דלז איי לפרר דהוי מוחן סובר הרמב"ם [דעובר] מדאורייתא ע"ש. ולכאורה קשה עליו איכ' ס"ס אף ביו"ט הכי כיון דלא הוי לורך קלל אסור ג"כ מלאכה וי"ל ואין להאריך. אכן הח"ל שם תי' יותר מרווח דאיידי בלחמט שעבר כל הפסח ולא קיים העשה דמו א"ל לקיימו וכה"ג עובר להרמב"ם שפוסק כמ"ד קיימו ולא קיימו בפי' ח"י מהל' סנהדרין ע"ש. וע"י סי' שעה"מ פ' הג"ל שהאריך בזה. והביא ג"כ לשון הגהות מ"ל שם ע"ש וחוכן התי' מ"ס השע"מ היינו דהרמב"ם פליג בזה אר"י וסובר נהי דלאו הנליע א"ע מ"מ אסור לשהותו עכ"פ לכתחלה ובכה"ג גבי צ"י ממילא לקי ג"כ דהוי כמו עמא הבא אל המקדש דקיי"ל דלוקין. וע"י רמב"ן במלחמות במכות בסוגיא דקיימו ולא קיימו וכו' שכ' שם דלמסקנא אף אי לאו שקדמו עשה אין לוקין מ"מ לוקה עמא הבא אל המקדש וכו' הואיל וכבר עבר העשה והלאו ומה שמתקן עתה העשה לא בא לקיים הלאו וכ"כ גבי חמץ ע"ש. ואולם למענין היטב ברמב"ן שם יראה כי יש לחלק בין הנושאים דשם עיקר הלאו שלא יעמולו וממילא עובר ג"כ אם כוונה עמא במקדש א"כ עכ"פ מה שעימא את המקדש זה לא מקיים בלכתו חוץ משא"כ כאן והכן. וע"י ריטב"א בחי' שם למות תי' באופן אחר קלל עמא הבא וכו' העשם הואיל ואיכא תרי לאוי ואף דהתוב' כ' שם בתחלה דזה דוקא בשני לאוין סמוכין מ"מ למסקנא י"ל רבא לא סבר הכי ע"ש היטב גם בענין הפי' מאי ניהו לאו שקדמו עשה:

(ד) **ואגב** נזכר ג"כ מה שאמרנו זה כבר ליבש לשון פי' המשניות להרמב"ם שם בהך דתנן הנוטל את על הבנים וכו' ר"י אומר לוקה. פי' שם העשם דר"י סובר לאו הנליע לוקין עליו. וע"י פי"ז בחי' למכות שחמה בזה הרי הש"ס בחולין מסיק העשם משום דר"י סבר לאו שקדמו עשה לוקין מקדש ברייה דנותר ע"ש. ובחי' לב"מ כ' קלל מזה. אכן י"ל ע"י ריטב"א שם שכ' דלמ"ד לאו שקדמו עשה אין לוקין מ"מ ע"כ אין דומה להך דשילוח הקן דהרי אף לר"י קאמר הכי ע"ש. והרמב"ם י"ל דסבר שכן דומין זה לזה. וע"י היטב ברי"ף ור"ן שם דהי' הגירסא במכות הניחא למען דתי קיימו ולא קיימו יע"ש הפי' דלמאן דתי ציפלו לא שייך לומר העשה אחי לנתוקי ללאוי ע"י בריטב"א שם. איכ' י"ל כיון דע"כ איך דר"י דסבר התרתא ספק לא שמי' התרתא ע"כ סבר ציטלו וכו' כמבואר לפי גי' זו ע"ש היטב דר"י סבר קיימו משום דסבר ה"ס שמי' התרתא ור"ל [סבר] להיפוך ע"ש. א"כ כיון דסבר ציפלו ע"כ גם לאו שקדמו

עשה

וא"כ מאן מיירי אחר ז"א ולא כדא"כ כן מלשון הד"מ וגם מלשון המחבר רק הרמ"א כ' כן בלשון קו' על המחבר וכן הבין הטו"ו (פ"ס ממה"ה) הג"ל ע"ש והמג"א (סי' תל"ג) תי' על גוף הדבר דאין ספק מוליא מידי ודאי (ותי') דעכ"פ ודאי גרדוהו אמרינן. וע"י ח"י שהקשה אכתי מה פריך הש"ס בדף ח' והאמר רבא [חלר] וכו' דלמא איירי במקום שאין העורבין ופי' ע"ש וזה אף לפי תי' הח"י שם דעיקר תי' דהסמ"ק איירי כשזולא אחר זמן ציטור ואין תי' נוסף על תי' המג"א רק דהוא דייק טפי בלשון הסמ"ק ע"ש מ"מ לריך לתוך הקו' אין ספק וכו' וע"כ לריך ג"כ לומר דעורבים שכיחי טפי איכ' קשה ג"כ מה פריך וק"ל. וע"י ח"ר סי' תל"ג שתי' על הקו' מה פריך הש"ס ד"ל לשון בודקין משמע על הספק ע"ש. ולכאורה יש לפקפק נהי דהוי ספק מ"מ מלי איירי שנשחמט בזמן קרוב חמץ דהוי ודאי אף לדעת מג"א רק עכשו אינו יודע מקומו אי' וק"ל. ועכ"פ לא קשה לתי' מג"א מה פריך דלמא איירי אחר זמן וכו'. דכה"ג ודאי לא שייך בודקין כיון דלא משכחת רק מה שזולא אחר ז"א איכ' זה יכול לבער ומה שלא מלא לסברא זו הוי ספק כיון שהי' קודם ז"א. ולדעת המג"א אמרינן דמרוע ילעוך לאחר ז"א לשורפו ע"ש שחמה אם הפקיר לגמרי מדוע ילעוך לאחר ז"א לשורפו ע"ש שחמה אם ראיות לזה וכן המג"א שם ע"ש. ומ"מ יראה קלל דהפקיר גרע אם הוא סמוך לרשותו וכדומה וע"י תשו' פני חל"ח סי' י"ב ע"ש:

(ה) **ובגוף** הענין ראיתי עוד לבאר קלל מה שכבר כ' בחי' לפסחים ולשון הב"י שכ' בסו' תמ"ה ותמ"ו הביא שם לדעת העור בזהולא מרשותו לחוד שני וכו' שכן דעת הגמ"י. והטו"ו ריש סי' תמ"ו תמה ע"ז. וכבר כתבנו שאין זה כ"כ תימה ד"ל מן המורה שני בזהולא מרשותו ואף דחכמים אומרים עכ"פ מפרר וזורה לרוח זה הוי כמו שאר נקברין אבל מן המורה בזהולא לחוד שני ד"ל כל הנקברין אינן רק דרבנן. ע"י תשו' פני' שם כ' ג"כ דנקברין הוי רק דרבנן ושם כ' אף דיש ללמד גבי חמץ הוי דאורייתא הואיל וכתיב תשבימו מ"מ אין לומר כן ע"ש. וזה דלא כסברת הפר"מ אשר זכרתי בחי' ד"ל אף לרבנן ילפינ מנותר דלריך ציטור מן עולם וק"ל. אמנם לשון הב"י שזייד לפרש בדברי העור (בסו' תמ"ו) דמשמע אף מדרבנן י"ל דמהני. זה ודאי תמוה דא"כ צלח כל דין מפרר וכו'. אכן מתשו' פני' שם יראה עיקר הכונה נהי דודאי לא מהני הפקר אחר ז"א מ"מ אם זרקו לפני כלבים [של] הפקר הוי השבחה גמורה ולמאן דשרי להאביל לכלבים עד אחר שם יוכל להשליכו (להפקר) לכלבים [של הפקר] ופן יקחנו עכו"ם ויחזירו לו אחר פסח יראה דסבר דזה מקרי השבחה גמורה הואיל וזרקו לפני כלבים אף דאיתרמי שעכו"ם נוטלין [אותן] איכ' י"ל גם כונת הב"י כן ועכ"פ לדינא קשה לסמוך על סברת הפני' הג"ל ונ"ע רב לדינא. ואף שהטור כ' בסו' תמ"ח להדיא דאסור להשליך לכלבים של הפקר כירושלמי ע"ש מ"מ י"ל כיון דעיקר הלימוד מדכתיב לא יאכל צלירי וא"כ י"ל זה דוקא צי"ט אבל לא ממש ולמעלה י"ד אף דהתוב' כ' לענין אה"כ ממש לחוקי' כיון דגלי קרא צי"ט ממילא אף לפני זמנו וכו' כמ"ס תוס' (כג' ד"ה מ"ב) לענין נוקשה. מ"מ לענין זה י"ל כג"ל וק"ל. וע"י פר"ח סי' תמ"ה שם אף להגמ"י שאוסר אם מלאו לח"ז איסורו במקום הפקר מ"מ זה רק לר"י דטעון שריפה אבל לא לרבנן ע"ש. וע"י תשו' פני' הג"ל שכ' דלאו דוקא ע"ש:

(ו) **עוד** יש מקום אחי לומר וליבש דעת הגאונים הסוברים דהולאה מרשותו שני לענין צ"י וכבר תמה עליהם **הפ"א** דא"כ למאי לכתחלה קאמרי רבנן מפרר הלא בזהולא [מרשות] לחוד שני אטו מי קאמרי [רבנן] דוקא בים שברשימו. ומכאן זה הוכיח דעכ"פ לא מקיים העשה רק דעבר על צ"י וכבר הארכנו בזה במ"א ופה נתיישבתי כי י"ל עפ"י סברת הפר"מ שכ' דעכ"פ אף לחכמים כיון דיש ק"ו מנותר

גם בזה יש לפקפק דמ"מ כיון שאין הנאה רק בשעת ציבור מהני
ג"כ גילוי דעת וק"ל. ומסיק שם כיון דביטול מדין הפקר נעשו ב'י
א"כ חמנו ש"נ שקיבל ישראל אחריות לא מהני ביטול דמה הפקר
שייך בזה והביא רא"י לדעת רש"י דר"י ורבנן פליגי לפני זמ"א א"כ
קשה מה קאמרי ל'י רבנן לר"י לא מלא עליהם לשורפו וכו' ת"ל אמאי
יהא יושב ובעל הא יבטלו ודי"א דמשכחת כה"ג דביטול ל"מ ע"ש.
וזה ל"ב דהרי ס"ס יוכל לפרוה ולזרוה דהרי קודם זמנו יוכל למכרו
גם לנכרי וע"כ יאמרק לעשות כן כדי שלא יעבור על ב"י ואי משום
לדכתי לא מקיים העשה א"כ גם בביטול לא מקיים העשה. וכ"כ
הוא עלמו ב"י פ"ג דלדעת רש"י שפיר פריך דהיי דלריך לעשות
חקה שלא יעבור על ב"י מ"מ חסני ל'י בביטול ועדיין לא קיי"ה העשה
מ"מ כ"מ במפרש ב"י ויולא בשיירא וכו' דתל עליו חיוב עשה ולענין
ב"י בני ל'י בביטול א"כ שפיר סופי להקל דכיון דבאל"ה אין מקיי"ה
העשה לא יעשה שום דבר רק ביטול כדי שלא יעבור על ב"י ועשה
לא מקיים והיי סופו להקל ע"ש. וכבר הארכנו גם בזה בח"י שם
דלרשי י"ל אף בלא מפרש ב"י ויולא וכו' גה' דלפני זמנו יכול לאכלו
מ"מ אם רולה לקיים העשה אין מקיים רק לר"י כדאית ל'י ולרבנן
כדאית לכו וק"ל: עורר הביא רא"י מהא דהשוחט את הפסח על
החמץ דלוקין הא הוי הסרחת ספק וגרע טפי דאף למ"ד שמי'
הסרחת מ"מ גרע כה"ג טפי שלא יתברר לעולם א"כ נימא שמה ביטול
ואף לר"ש דלפני זמנו מותר בהנאה עכ"פ וי"ל דל"מ ביטול כיון
דל"ש סברת הר"ן [הנ"ל] מ"מ הפקר גמור מהני א"י דמשכחת לה
כה"ג בחמץ ש"נ שקע"א ע"ש. וגם בזה יש לפקפק דא"כ מדוע לא ביא"ז
הרמב"ם דאין לוקה רק בכה"ג. ובחי' שם פ' חמץ נשחט וזהל' פסח
ס' תליא שם כ' ד"ל כה"ג ל"ה ה"ס דבזה באמ' מתריץ ל'י אם לא
(אי בטלתי) הטבל וחשחט תעבור ואי משום שמה ביטול כבר איירי
שהוא אומר שלא ביטלו ובכה"ג יראה דל"ש א"א משום עלמו רשע כיון
דהוי קודם מעשה ושם הארכנו קלת והבאנו שם לשון השו" פל"י
שהכריז מזה דל"מ ביטול לחמץ ידוע. ועליו קשה באמת אכתי הפקר
גמור מהני לכאורה. ואפשר דסובר דגם זה ל"מ ואין להאריך פה:
עורר הביא רא"י מהא דכילד מפרשין חלה בטומאה ביו"ט וכו' ובזה
הארכנו קלת שם: עורר הביא רא"י מהא דאמרינן שני דברים אינן
ברשותו וכו' וה"ל אם מהני ביטול בחמץ שקיבל עליו אחריות הואיל
וכיו גורם לממון וכו' מכ"ש בחמץ שלו לדין דקיי"ל אחר הפסח
מותר בהנאה א"כ להני ביטול א"י בכה"ג דהוי רק גורם וכו' לא
מיקרי שלו לדין דקיי"ל דבר הנל"מ לאו כמ"ד. ובאמת לר"ש דסבר
דהנל"מ כמ"ד באמת מהני ביטול אף ב"י"ט והא דפריך הש"ס בדרק
ו' מוכר דה"י יושב וכו' דהני מבטלו ולמלא אתי כה"ס ז"א דקשה ג"כ
מה מהני ביטול כיון דלא שייך סברת הר"ן כ"ל א"י דעכ"פ מדרבנן
אסור אחר זמנו משום קנס ע"ש: עוד יולא לנו מדבריו שם שסובר
הפ"י בגמ' (ו'). דקאמר התם ס"ד הואיל וכו' איתא דהר"י בעיני'
קמ"ל. פ' דבאמת כה"ג לא הוי גורם לממון ולאו כמ"ד רק הכא
בחמץ גלי קרא. ועי' טו"ז (סו"ס ת"מ) פ' קמ"ל דהוי כמו שאר
גורם ולמ"ד כממון דמי אין חילוק בין חמץ לשאר דוכתי ע"ש וזה
תלוי בפ' הסוגיא כפי שכ' בחי' שם אם נאמר דקו' הש"ס לא ימלא
ל"ל היינו ל"ל קרא א"כ יראה כפי' הש"א אבל אם נאמר הפ"י דהקו'
קאי רק על התנא דל"ל למידרש מלא ימלא אבל גוף קרא לריך לאסור
הפסחה משמע שפיר כמ"ד דהתנא למד מכאן דכה"ג הוי ג"כ
גורם וק"ל. כן נ"ל. ועכ"פ לדינא דברי הש"א נכונים דכה"ג
לא שייך ביטול אף שיש לדחות ראיותיו וק"ל:

(כה) **ס"י ע"ה** שם ביאר דחמץ ש"נ שקיבל ישראל אחריות עובר
ג"כ בעשה דהשכיתו [ומ"מ מוק' ס'י] זה דלרנא כן
דמפיק מלא השחט הוי בלאו השכחת חמץ ב"ד. ולא נראה כן
ברמב"ם שפסק כרנא פ"ב מהל' חו"מ ואפ"ה כ' דהוי עשה והיינו
דעיקר קרא לא קאי רק על שחיטת פסח רק כיון דחזין דקפיד
קרא ע"כ השכיתו ב"ד וק"ל] וכ' אף דלכאורה יש להביא רא"י
מרמב"ם דלא כן מוכ' דלוקה על ב"י ואמאי הא הוי נל"מ א"י משום
דלוקה בלאו שיה לעשה דעשה לא שייך בכל מקום והוי כמו תמורה
דלקי מעשה זה. ודחה זה ד"ל טעם משום דלא אתי חמץ עשה ושקרא
תרי לאו ואחרת מש"ה לא כ' הרמב"ם שלוקה שמונים א"י משום
דעקרא חד לאו ע"ש. ולכאורה יראה קנת מלשון כ"מ ולמ"מ דבאמת

עשה לוקין דמ"מ כקו' ר"פ דאי משום הואיל ואיכא עשה יתירא לאו
[למקור] א"כ בלא קדמו עשה ג"כ א"י רק משום דאיכא עשה נקיל
א"כ גם בקדמו א"י סובר ר"י באמת דלוקין על לאו הנל"מ ובאמת
הך ברייתא דהני בחולין הגנב וגולן ישנו בכלל מלקות ארבעים לאו
משכחתא הוא דהתנא כהך דר"י דהכא וחזר והכא וכו' דסובר ה"ס
לא ש"מ"ה כנ"ל וע"כ סובר קיימו והכל כנ"ל וכו' דהכא במזכות
דאמר ביטלו והיינו כר"י דנותר כמבואר בש"ס דהתנא אליבא דר"י
ור"י דנותר סבר קיימו [וכו'] ובאמת לאו הנל"מ אין לוקין רק קדמו
עשה ופסק הרמב"ם כנ"ל ופי' מהני דחולין אליבא דר"י דהכא [וכו']
וק"ל. ובכ"מ הארכנו קלת דבאל"ה קשה איך משני הש"ס בחולין הא
דהני הגנב וכו' אינה בכלל מלקות וכו' מה שייך לומר אינו בכלל
אי קיימו וכו' הא מיד שלא קיים לדעת חוס' מייב מלקות. אכן
להרמב"ם ניחא שסובר דדוקא אי לא אפשר חו לקיימו וק"ל:

ובזה שפילפס עוד בשעריהם שם בענין לאו היתן להשלוטין בלשון
הכ"מ ה'י כההדרין אכ"מ להאריך. וגם מה שפילפלו בזה
דכ' הרמב"ם גבי גזל גופ' לאו דלא הגזול גם בענין לאו אתי חד
עשה ועקרא תרי לחיון עי' גם השו" פ"מ ואכ"מ:

(כה) **ונזכיר** מה שלענ"ד י"ל בפשיטות דעת הרמב"ם דמנ"ל כלל
דעשה דהשכיתו נוהגת אף [ביו"ט] דלמא דוקא
עי"ט [ועי"ט] מיושב ג"כ קו' חוס' (כט: ד"ה אין פודין) האריך יכול
לפרות ד"ל שפיר כתי' חוס' דמשהה כדי לזערו א"ע דשם קאי
[לר"י] ע"ש [ועי"ט] מיושב היטב הש"ס (דף לה) דקאמר שם ב"י
הוי לאו הנל"מ דלכל הה"י לריך לדחוק ולומר שם הפ"י משום לאו
שאב"מ. ולהכיל י"ל ודאי לר"י דסבר אין ציבור חמץ אלא שריפה
משום דלפיק מותר א"כ הוי כמו ערלה דלפיק בזה מזינו מכלאי
הכרם דהוי בשריפה א"כ ממילא הוי מליה לשרוף ערלה א"כ הוי
שפיר נל"מ משא"כ הרמב"ם פוסק כרבנן. ומ"ש לעיל דעכ"פ אף
לרבנן ילפיק מותר דלריך ציבור מן העולם זה אין מוכרח ובאל"ה
כ' לעיל ד"ל דפרכין מה לנותר שכן אין יהיה לאיסורו והוי פירכא
הכתובה י"ל ואין מכניסין חוץ הק"ו אף דלעיל כ' להיפוך מ"מ יש
לד לכאן וכאן א"כ הוי רק כמו שאר נקברין ומש"ה חייב
מלקות דהעשה לא הוי רק ב"י"ט וק"ל. ובאמת משמע מכל
אחרונים דאי לאו דקאי העשה ב"י"ט אף שמוכרח כדון ה"י
מכ"י מ"מ לקי על מה שסבר עבר וק"ל:

(כו) **עוד** נזכיר דמ"מ בשעריהם הנ"ל דדבר שכבר עבר על הלאו
והעשה אין מתקנו לא שייך נל"מ ע"ש. א"כ בלאו דכל הלין
ג"כ נימא הכי דמאי מהני חזרהו ללאו דלא הלין וכן לידד באמת
מההרים ש"ך ב"מ פ' א"נ דמש"ה כובש ש"ס לקי אבל הוי הרמב"ם
כ' להדיא בזה' שכירות דלא לקי ע"ש. ועי' גם בח"מ (ס'י לו) דדין
חובל משכון אלמנה דלהרמב"ם לוקה הוי קלת בענין הנ"ל ע"ש:
מה שחמה השע"מ על החוס' (דף לה) שבתחילה תמכו על
דקאמר לא תולירו הוי לאו הנל"מ הא הוי קדמו עשה ואח"כ
כ' דלא יראה הוי שפיר נל"מ אף דג"כ קדמו ע"ש. י"ל דודאי
סברי חוס' דאין להלכה כחזרה ר"י דלאו שקדמו עשה ג"כ אין לוקין
וא"כ כ' שפיר לדין הוי ב"י נל"מ ותחלה הקשו רק מ"ד לאו
שקדמו עשה לוקין איך יתכן הך וק"ל: ולקמן נפילפס קלת
דבדרי בעלי השו" שאגת אר"י בדרק פ"ט:

(כו) **ועתה** נזכיר קלת דברים משו"ס שאג"א בעניני חמץ וכבר
כ' לעיל איזה פירושים וכאן נכתוב עוד. ב"י ע"י ביאר
דהמץ ש"נ שקיבל עליו ישראל אחריות וחטילה הביא רא"י לדחות
דעה רש"י שסובר דהשכיתו היינו ביטול דא"כ מ"פ הש"ס בדרק ו'
מהא דמי ביה' יושב וכו' אחד שבת וי"ט מבטלו בלבד והרי לבתר
איסורא וכו' ומה פריך דלמא אתי כה"ג דחמץ מותר בהנאה א"י
דא"כ לא מהני ביטול ר"ן דעיקר הביטול מטעם שני דברים אינן
ברשותו כמ"ש הר"ן ריש מכתותין אבל לרש"י דמקרא נפיק לה א"כ
אף לריב"ז מהני ומאי פריך ע"ש. ובזה יש לפקפק דאף לריב"ז
כיון דאין ראוי ליהנות רק בשעת שריפה לא מקרי שלו דמאי"ט אסור
להליק ח"ט ב"י"ט וכמ"ס חוס' בשבת (דף כה) וכן במכתותין (דף
ה) דהוי כמו כהנים משלקין בזה קצו וכו' וא"כ גם לריב"ז א"י לבעול.
וכבר הארכתי בבעין זה בסוגיא דטובת הנאה ובכמה דוכתי:
גם מה שחלטים שם דלריב"ז לא שייך סברת הר"ן דמהני ביטול.

פתח הבית - א טיקטין, אברהם בן גדליה עמוד מס 8הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

דבר מסכת פסחים פרק ראשון דף ב ג ד בעתו ה

(ה) בתוס' ד"ה ראב"י אומר וכו' מ"ש חוס' למאי דמסקינן וכו' ע"י פי"ז שפי' נהי דלמסקנא דמסקינן מה אור אורחא מ"מ בהך דהכא הוי גנאי ע"ש שהוכיח כן מדאמר ראב"י לר"י היכן מלינו וכו' דמשמע שהביא ראב"י לדבריו והרי לדירי' אף בלילה אבדור וליה איהן לו הוכחה דהרי אף בהעניית כן כדמייק ע"ש . ולדבריו לריך עכ"פ לישב להמקשה אמאי לא קאמר לי' ולטעמיה וק"ל :

(ו) דף ג ע"א בגמ' יכול ישראל מיד וכו' ע"י פי"ז שהקשה דהרי מבואר במס' שבת (כג:) דקמפיק התם דאין שורפין קדשים ביו"ט נוקרא דלא תותירו ממנו עד בוקר והנותר עד בוקר וגו' ליתן בוקר שני לשריפתו . א"כ חזינן דאין שורפין בלילה ע"ש מה שחי' . ולכאורה י"ל לפמ"ש חוס' שם אכתי מנ"ל דלא דחי יו"ט ה"ל הרי חזינן דאף בלילה מולאי יו"ט לא ישרוף א"כ ע"כ טעמא גז"כ . ותי' בלילה טעמא אחרתא אית בי' דאין שורפין וכו' א"כ י"ל אי לאו הך קרא הו"א כיון דמסבירא שריפת קדשים דחי יו"ט הוי כ"ד כולי קרא דלא תותירו הוי גז"כ וק"ל . אכן למקנא דשבת שם דיו"ט הוי עשה ול"ת גז"כ וק"ל :

(ז) בתוס' ד"ה ת"ל וציוס וכו' ע"י מהרמ"ל שפי' בתי' התוס' דס"ד דקרא ביום קאי על ליל רביעי וכו' היינו כגון שעבר ולא שרף ביום שלישי . ועי' אחרונים שהקשו א"כ הא דאמרין במס' יבמות (עג:) דנותר אף שלא בזמנו אין שורפין בלילה ומפיק לה מקרא דהנותר היינו מן וי"ו והי"ו . וא"כ הדרא קו' תוס' לדוכתי' דמו ל"ל דס"ד ביום אחי לשלא בזמנו א"כ ל"ל יתורא דוי"ו וכו' ע"י לל"ת . וק"ל דיי"ל ודאי אי לאו עד יום הוי ס"ד ליל ג' רשאי לאכול מבזבז דגמר מקדשי גוף ושוב ל"ק א"כ ל"ל וציוס דאי הוי כ' ובשלישי באש ישרף הוי ודאי לישנא דקרא משמע בשלישי אף בלילה והוי מפקינן המה מלינו מפני פשטי' דקרא וק"ל . אף לפ"ז לא הי' לריבין תוס' להרץ כלל דס"ד למעוטי ליל רביעי וק"ל :

(ח) דף ד ע"א בגמ' אמר רבנ' בשעה שביני אדם וכו' ע"י ר"ן שהביא בשם הרז"ה שסובר דביום י"ג יכול שפיר לכתחלה לבדוק והיינו דאור הנר כ"כ מזהיק ומועיל ביום כמו בלילה ע"ש מה שהקשה עליו מירושלמי ע"ש . ולכאורה אין מוכרח כ"כ זה בזכות הרז"ה דמ"ש דלא תימא דהא דאין בודקין לאור החמה היינו י"ג הואיל ויכול עוד לבדוק בליל י"ד אלא אפי' בי"ד ג"כ לא יבדוק רק לאחר הנר ע"ש . היינו אי הי' כבדא לומר דביום ודאי לא שייך לבדוק לאחר הנר וע"כ הא דחתי אין בודקין לאחר החמה היינו בי"ג הואיל ויכול לבדוק בלילה אבל אחר שמסיק דאף ביום עדיף טפי לאור הנר אפי' י"ל דבי"ג אין רשאי לבדוק דעכ"פ עדיף טפי אור הנר בלילה וק"ל . אח"ז ראינו בב"ח (ה"ח סי' תל"ג) כ' ג"כ דאין מוכרח דברי הר"ן בזכות הרז"ה ע"ש . ולפי הפנת הר"ן קשה לדעת בעה"מ מאי קאמר רבנ' שאור הנר יפה לבדיקה הא אין זה טעם לבדיקה לילה כיון דאף ביום מהני אור הנר . ויש לדחוק ולומר דכוננו דלא תימא אף רשאי לבדוק בלילה דארכה נימא טפי עדיף ביום הואיל ויש אור החמה . לזה קאמר אור הנר יפה ודוחק :

(הנה) מלשון רש"י כאן משמע דאור חמה ג"כ יפה לבדיקה רק גזירת הכתוב דבני דוקא נר דילפינן חיפוש מנרות כלקמן (ז:) . ומה דקאמר כאן מפני שאור הנר יפה וכו' היינו להכי בעי לילה דלא יפה אור הנר משא"כ ביום ע"י פי"ז . ולפי"ז לריך להבין קצת א"כ מ"ש אכסדרה דאמרין לקמן לתורה נבדקת מי כתיב בקרא דוקא חדר ולא אכסדרה וק"ל . ובשלמא אי אמרינן הטעם דטפי עדיף אור הנר מסבירא וזה דפריך ליתן (ז:) מנה"מ וכו' היינו נהי דאור הנר יפה עכ"פ מנ"ל דבני דוקא אור הנר

דילמא

2

(א) דף ב ע"א בתוס' ד"ה אור לארבעה עשר וכו' ונרא' דאפי' לטעם אחרון וכו' לפמ"ש הר"ן לטעם הראשון דהטעם משום כרת ג"כ ע"ש . א"כ גם לטעם ראשון י"ל משום לא פלוג וק"ל [ועמג"א סי' המז סק"ה בשם תה"ד] :

(ב) בא"ד דאי מותר להשקותו וכו' כבר כ' במק"א כי י"ל נהי דלר"י ליכא רק חד קרא מ"מ כמו בחזון לפני זמנו דקיי"ל כר"י דאסור מן התורה מ"מ חמץ נוקשה אסור עכ"פ מדרבנן . ע"י או"ח (סי' תמצ"ב) ע"ש במג"א . א"כ כמו כן לר"י לאחר זמנו אסור חמץ גמור מן התורה . א"כ כמו כן נוקשה אסור מדרבנן . וא"כ עומד לשריפה כמ"ש המהרש"א וק"ל :

עוד כ' בחי' להלכות פסח על המג"א (סי' תמצ"ב) שהקשה על הטור שפוסק נוקשה מותר להשקות . ממחני' דשיאור ישרף וכו' ע"ש . ודבריו ל"ע דהתוס' לא הביאו ראי' ממחני' (מח.) דשם י"ל דהוי משום ספק . ע"י חולין (כג:) דבעי שם שיאור דר"י לר"י י"ל הוי ספק חמץ גמור . וא"כ אין ראי' . רק ראייתם מהך (דדף מג.) דשם הני שיאור ישרף והאכלו סופג את הארבעים והיינו אף שיאור דר"מ לר"מ . וא"כ הוכיחו שפיר . ועל הטור לא קשה ממחני' . דהטור לא כ' דמותר להשקותו רק אי אבדור רק מדרבנן אבל לר"י דאסור מן התורה שפיר ישרף וק"ל ושם הארכנו . וכעת ראינו אשר גם בם' לל"ת הרגיש בזה : (ג) ע"י ר"ן שם דע"כ מדא' הוי גם בדיקה דאלת"ה הרי מחלקו ר"י ורבנן בביעור אי הוי שריפה וכו' ת"ל מדאורייתא רק ביטול א"ו דגם ביעור מן התורה ע"ש . ולכאורה ל"ע הא י"ל עכ"פ מחלוקת ר"י ורבנן באתר זמן איסורו דמו לא [הוי] ברשותו דלבעל . ואפשר דאבדור הר"ן כפי' רש"י לקמן (יב:) שפי' דר"י ורבנן פליגי שלא בשעת ביעורו היינו קודם זמן איסור . או נאמר אף לפי פי' תוס' דפליגי אח"ז איסור מ"מ כיון דפשטי' דקרא השביחו היינו ביטול וביעור לא אמרי' רק מהבדלה דלא גרע משא"כ איסורי' וא"כ אין סבירא לומר בשריפה ודוחק :

עוד לריך להבין לפ"מ שמסיק הר"ן דאף ביעור משמעות דקרא וגם ביטול א"כ ס"ס איך שייך לומר דסבר ר"י שריפה דוקא ולא מהני מפרר וכו' ת"ל אטו מי גרע מפרר מביטול . ודוחק גדול לומר דנהי ודאי לפני זמן איסור לא גרע מפרר מנותן לגכרי או מפקירו מ"מ אם ירצה לקיים מצות עשה (אינו מקיימו רק לר"י שריפה) אף דעדיין לא חל כלל העשה מ"מ אם רוצה לקיים העשה אינו מקיימו רק לר"י שריפה וכן לחכמים במפרר . וכה"ג כ' במק"א לשיטת הכל בו הביאו הפ"ח (סי' תל"א) שם' ביטול לא מהני לחמץ ידוע והביאו ראי' מהא דאמר חכמים לר"י לא יאכל עלים לשפרו יתא יושב ובטל וכו' ואמאי ת"ל הא יאסר לבטל כדי שלא יעבור על ב"י א"ו ביטול לא מהני לחמץ ידוע ע"ש והקשינו ג"כ כנ"ל נהי אף דביטול לא מהני לחמץ ידוע מ"מ יכול להפקירו ממש או ליתנו במתנה לעכו"ם . ול"ל ג"כ כנ"ל דס"ס אין מקיים עשה אם ירצה לקיים וק"ל : גם יש מקום לומר דביטול עדיף טפי ממתנה והפקר מגזירת הכת' וזה דוחק ועוד חזון למועד בזה אי"ה :

(ד) ע"ב בגמ' מיתבי מאימתי ארבעה עשר אסור בעשיית מלאכה וכו' קצת ל"ע אחר שהביא תחילה ראי' ממחני' דאור אורחא וקאמר ש"מ חזר אח"כ לומר מיתבי מבדייתא אי רוצה להקשות למ"ד [גמרי] ה' לו להקשות ממחני' שהביא תחילה . ולדעת הר"ן שהביא בשם הראב"ד שסובר [דקצת] קודם ליל י"ג בודקין ולהכי חנא אור . א"כ י"ל תחילה קאמר רק ש"מ דמהני' דהכא היינו אורחא ומ"מ י"ל בשלמא היכא דחתי אור היינו גנאי ומ"ד גנאי באמת על בשלמא קאי ומחני' [ה"ט כסברת] הראב"ד לכן חתר להוכיח ג"כ מנקומות אחרים וק"ל :

ב

דילמא בדיקה פחותה מזה כג"כ. ואי דת"ל בלא"ה הא אין חמה בלילה וע"כ לא כגי בלא אור י"ל דילמא לאור הלילה [כ"כ] גם הפ"י לקמן ע"ש. ולענין לבדוק ליל י"ג עי' פרי"ח וחי' סי' תל"ג :

ע"י רמב"ם (פ"ה ה"ד) שפסק גבי אכסדרה אם בדקה [לאור החמה] ילא. ועכ"מ שכ' שסובר הרמב"ם דמשום שבני אדם וכו' לריך דוקא ליל י"ד וכו' ע"ש. יראה מדברי הכ"מ שהבין דהיינו יום י"ד אם בדק בדיעבד לא הטריחו אותו חכמים לחזור ולבדוק בלילה אבל אם עבר ולא בדק בלילה ודאי בדוק אכסדרה לכתחלה ביום י"ד לאור החמה כי עדיף מאור הנר באכסדרה. ועי' לח"מ שם שהקשה מה פריך הס"ס והאמר רבא אכסדרה לאורה נבדקה. ויזהר קו' הא ברייתא איירי לכתחלה ע"ש. ולהג"ל יוחא ודאי רבא איירי לכתחלה רק היינו ביום י"ד וברייתא ג"כ סבר הס"ס דאיירי בי"ד דאי אין שייך לאור הנר דהרי לריך להמתין עד לילה דלא אור הנר מבהיק טפי. אף לדעת רז"ה הוי ס"ד דכוונת הברייתא בי"ג ולאור הנר דקתני היינו שימתין עד הלילה מ"מ זה נראה להש"ס דוחק וק"ל. ועי' ב"ח (הי' תלג) שהבין מרמב"ם דאף בי"ד דוקא דיעבד אבל לכתחלה לריך אף אכסדרה אור הנר. והא דפריך הס"ס מרבא הי' דסבר הס"ס כיון דכללינהו התנא בהדי אור אבוקה דאף דיעבד לא מהני כמו כן מסתמא גם אור החמה וכו' ע"ש. ועי' מג"א ר"ס הכ"ל שכ' באופן אחר דהא דכ' הרמב"ם גבי אכסדרה אם בדקה היינו לכתחלה לריך דוקא בלילה אבל אם כבר עבר ולא בדק בלילה יבדוק ביום לכתחילה לאור החמה ע"ש וזה דוחק כבונת הלשון ע"ש:

יג) ב"ר מדאורייתא בביטול בעלמא כגי. פי' בקו' וכו'. לבאורה קשה אמאי לא הקשו בפשיטות מלקמן (כא). דפליגי ר"י ורבנן אי ציבור חמץ ברפיה או מפרר וה"ל הרי ציבור מהני. וז"ל דיל' לקמן איירי אחר זמן איסורו דלא שייך ציבור. ואף דעדיין קשה כיון דתשביחו היינו ציבור וה"כ רק לאחר זמן איסורו לא שייך ציבור א"כ לריך רק ציבור מן העולם כדי שלא לעבור על ב"י. וא"כ ממילא כיון שמפרר שוב אינו עובר על ב"י. אך ז"א דאכתי ר"י יליף מנותר ולא משום מ"ע דתשביחו רק הרי כל איסורי הנאה הן או מנשרפין או מנקברין אף דלא כתיב בהו עשה. א"כ ר"י שפיר יליף מנותר דהוי ברפיה והבן: **אך** קצת יש מקום לומר אי לא נפיק מעשה דתשביחו רק כמו שאר א"כ אין לריך אפשר לקיים העשה מיד כמו ע"ז דמלוותו ברפיה. אמנם נראה דאף בע"ז כן אם משהה עובר על עשה כל שעתא ושעתא רק אח"כ כשמקיימו מתקן הדבר ומה גם לר"י דיליף מנותר הוי ג"כ [עובר על] עשה מיד. אמנם לרבנן קשה דנראה ודאי אי הוי מפרר כמו שאר נקברין זה ודאי אין עובר אם משהה כמו בב"ח דהוי מן הנקברין אטו לריך לקבורו מיד ורבי' דהב"ס הקשו לעיל ר"פ מ"ש חמץ שהחמירו לבערו וכו'. ולא דמי לבב"ח וכו'. יראה מדבריהם ג"כ דבב"ח אין לריך לבער מן עולם אף דהוא מנקברין מ"מ א"ל מיד, ואף דיל' עיקר כוונת' החוכ' לענין בדיקה אם אינו ידוע א"ל לבדוק אחריו גבי צב"ח. מ"מ לא משמע כן מדבריהם ע"ש. א"כ לרבנן לא יאה חייב מיד לפרר. אכן כיון להג"ל איירי לאחר זמן איסורו א"כ עכ"פ כיון דלא שייך עוד ציבור ממילא לריך לפרר מיד משום מ"ע דתשביחו דהוי דלרש"י הוי הפי' ציבור מ"מ שאר ציבורי' לאחר זמן איסורו] ג"כ יכול להיות וק"ל:

בחזור לדברי חוס' לכך הקשו מן רע"ק דלקמן כיון דעכ"פ קרא דתשביחו היינו ציבור וע"כ היינו קודם זמ"א א"כ כגי ציבור. ואף דקרא אך וגו' איירי אחר זמ"א. זה הקשו חוס' אח"כ על רש"י בלא"ה אבל לס"ד השתא דקרא איירי קודם זמן וכו' א"כ תקשי על ר"ע וק"ל. אך עדיין לריך להבין נהי דקרא איירי קודם זמ"א וכו' מ"מ אי קאי קרא רחשין ביו"ט א"כ ודאי הוי אחר זמ"א ולא מהני ציבור ונאריך בזה לקמן קצת א"י:

וע"י מג"ש שכ' לישב קו' שני' של החוס' דודאי משבית מעט קודם זמ"א. ועל קו' ראשונה תי' נהי דתשביחו היינו ציבור מ"מ ג"כ שאר השבחות בכלל ע"ש. וקשה הרי רש"י לשיטתו לקמן (יב): בזה דקאמר ר"י אימתי שלא צבעת ציבורו וכו' היינו דפליגי ר"י ורבנן היינו דוקא קודם זמן איסורו. וא"כ כיון דתשביחו דקרא היינו ציבור איך שייך לומר לר"י דבעי שריפה אטו מי עדיף ציבור ממפרר וכו'. ובשלמא על דברי רש"י לקמן לבד ל"ק דציבור לא עדיף ממפרר דיל' נהי דציבור מהני לענין שלא יעבור על ב"י מ"מ לא מקיים העשה בכך. ואף דודאי קודם זמן איסורו

דילמא בדיקה פחותה מזה כגי ג"כ. ואי דת"ל בלא"ה הא אין חמה בלילה וע"כ לא כגי בלא אור י"ל דילמא לאור הלילה [כ"כ] גם הפ"י לקמן ע"ש. ולענין לבדוק ליל י"ג עי' פרי"ח וחי' סי' תל"ג :

ט) ע"י רמב"ם (פ"ה ה"ד) שפסק גבי אכסדרה אם בדקה [לאור החמה] ילא. ועכ"מ שכ' שסובר הרמב"ם דמשום שבני אדם וכו' לריך דוקא ליל י"ד וכו' ע"ש. יראה מדברי הכ"מ שהבין דהיינו יום י"ד אם בדק בדיעבד לא הטריחו אותו חכמים לחזור ולבדוק בלילה אבל אם עבר ולא בדק בלילה ודאי בדוק אכסדרה לכתחלה ביום י"ד לאור החמה כי עדיף מאור הנר באכסדרה. ועי' לח"מ שם שהקשה מה פריך הס"ס והאמר רבא אכסדרה לאורה נבדקה. ויזהר קו' הא ברייתא איירי לכתחלה ע"ש. ולהג"ל יוחא ודאי רבא איירי לכתחלה רק היינו ביום י"ד וברייתא ג"כ סבר הס"ס דאיירי בי"ד דאי אין שייך לאור הנר דהרי לריך להמתין עד לילה דלא אור הנר מבהיק טפי. אף לדעת רז"ה הוי ס"ד דכוונת הברייתא בי"ג ולאור הנר דקתני היינו שימתין עד הלילה מ"מ זה נראה להש"ס דוחק וק"ל. ועי' ב"ח (הי' תלג) שהבין מרמב"ם דאף בי"ד דוקא דיעבד אבל לכתחלה לריך אף אכסדרה אור הנר. והא דפריך הס"ס מרבא הי' דסבר הס"ס כיון דכללינהו התנא בהדי אור אבוקה דאף דיעבד לא מהני כמו כן מסתמא גם אור החמה וכו' ע"ש. ועי' מג"א ר"ס הכ"ל שכ' באופן אחר דהא דכ' הרמב"ם גבי אכסדרה אם בדקה היינו לכתחלה לריך דוקא בלילה אבל אם כבר עבר ולא בדק בלילה יבדוק ביום לכתחילה לאור החמה ע"ש וזה דוחק כבונת הלשון ע"ש:

עוד נזכיר הנה מלשון כל המפרשים ופוסקים יראה דהך טעמא דבני אדם מליון וכו' לא שייך למעוטי י"ג דשם כיון שמקדים עלמו עדיף רק המרדכי כ' שלא לחלק בין בדיקה לבדיקה והביא ראי' מירושלמי ומסיק דמגמ' דידן לא משמע הכי מדאמר רבא אכסדרה לאורה וכו' ועי' מג"א (סי' תלג סק"כ) כ' דבדיעבד מהני אם בדק אכסדרה לאור החמה בי"ג רק עכ"פ לריך לבדוק חדר אחד בלילה שלא תחלוף וכו'. ולפ"ז א"כ אם בדק בליל י"ג ג"כ כן. ועי' ח"י שם שכ' אף לכתחלה יוכל לבדוק ליל י"ג. והרא"י שהביא המרדכי מירושלמי אינו דבגמ' דידן חולק כמ"ש הוא עממו. ועי' צפר"ח שכ' לדחות הרא"י מן הירושלמי ע"ש: **י) ע"ב בגמ'** לאו משום דחוקתו בדוק דקצבר הכל חברים וכו'. הקו' מפורסמת למאי לריך

לומר הטעם דהרי מיד לעיל דבעי אי חוקתו בדוק ע"כ הוי' הטעם משום דהכל חברים וכו' עי' פ"י. וז"ל דהי' מקום לומר לעיל הטעם הואיל והוי דרבנן אזלינן לקולא. ועי' צפר"ח ברין ובמפרשים שכ' לפרש כוונת רש"י שכ' טעם בדיקה משום ב"י. היינו דר"י חידש הך דהבדוק לריך שיבטל אבל צימי המשנה עדיין לא ניתקן כלל ציבור וממילא הוי הבדיקה שלא לעבור על ב"י. וא"כ הוי סובר דגם בברייתא עדיין לא הוי התקנה. וא"כ הוי דא' ולריך טעם אמאי חוקתו בדוק. וע"כ משום הכל חברים וק"ל. והא דמקשה אח"כ טעמא דאמרי הני א"כ תפשוט דאין חוקתו בדוק. ולהג"ל דילמא שאני הכא דהוי דא' בלא ציטל משא"כ הבעיא אולא ציטל. י"ל אי טעמא דאמירה דהני מהני ע"כ איירי צב"ח ציטל והי' כבר בברייתא התקנה או כגון שאירע כן דא"כ מהיכי תיתי דהיכי עדות קטן ואפ"ה בעי דוקא אמירה א"כ תפשוט שפיר וק"ל :

יא) שם אטו אמירה דהני מידי מששא וכו'. עי' מהרש"א למסקנא שהקשה מאי קאמר [אטו] אמירה דהני מידי מששא וכו' ואמאי לא קאמר הואיל ובדיקה חמץ דרבנן ותי' דא"כ אכתי תפשוט דאין חוקתו בדוק בלא אמירה דהני ע"ש. ועי' פ"י היטב. ולכאורה ל"ע כיון דרבנן ס"ד בכתחלה דאמרי הני לא דוקא א"כ שפיר דמי המסרין

ישראל בהשגות נכרי אינו עובר מ"מ אינו מקיים העשה
דחשבתו שפיר יהא יושב ובעל דלענין צ"י יניחו בשרות
עכו"ם והעשה בלא"ה לא מקיים ע"ש. וא"כ כיון שהכריח
הגאון דביטול לא מהני א"כ אדרבה קשה עפי הרי יאמר
לפרך שלא יעבור על צ"י. א"ו עיקר כוונתו דביטול הוי
כ"ד דמהני אף לקיום עשה ואף אי מפרך לא מהני לר"י
כנ"ל. לזה הוכיח דלא מהני לקיום עשה והיינו אס רואה
לקיים והבן כ"ז היטב :

יד) באופן אחר י"ל מדוע לא הקשו הו"א בפשיטות על
רש"י מפלוגתא דר"י ורבנן אי ביעור חמץ
שריפה וכו'. ד"ל נהי דחשבתו היינו ביטול זה חידשה
חורה לענין שלא יעבור על צ"י אבל ודאי לא עדיף מכל
איכא דכיון שבתורה שהן או מכלל הכשרפין או מנקבצין כמו
גבי ערלה דקיימ"ל דבני שריפה משום דליקא מה מליני
מכלאי כרס. ע"י סוף תמורה. א"כ כמו כן חמץ אף אי
לא הוי כלל בל יראה ס"ס כיון שהיא אכור בהנאה גמר
מותר במ"מ דבני שריפה רק הא דתתבה תורה שריפותו
היינו לענין שלא יעבור על צ"י מהני ביטול בעלמא רק
מר"ע הקשו שפיר דגמר מקרא חשבתו דהוי הכערה וק"ל :
ועי' ז' יש לקיים קלת תי' המג"ש דחשבתו היינו ביטול או
הכערה וביטול מהני לענין צ"י ושריפה כמו נותר
וערלה וכו'. וזה אפשר לכיון ג"כ בתי' הפי"ו וק"ל. ולקמן
בסוגיא דאך ביום הראשון נאריך עוד קלת בזה אי"ה :

טו) עוד מזכיר מ"ש לעיל בכוונת הפר"ח בהשגתו על הגאון
שהביא הכל צו (בב"י תל"א) שכוונתו נהי דיכול
לבעל מ"מ עדיין לא קיים עשה ע"ש. א"כ תקשי על מה
שכ' הפר"ח (בב"י תל"ד) על הא שכ' רמ"א ואין לבעל קודם
ששרף כדי לקיים מלות שריפה וכו'. כ' הפר"ח זה דוקא
לר"י דכבר אין ביעור וכו'. א"כ לפי ר"ת דר"י מודה
קודם זמ"א א"כ אין כ"מ בהא. ודבריו ז"ע דהרי נהי דלא
בעי שריפה מ"מ בעי מפרך אבל לא ביטול. ובילדותי בחי'
על ה' פסח הבאנו ס' חמד משה שהקשה זה. וז' לישב
בחי' שם ד"ל לרבנן מן התורה אף בביטול מקיים העשה.
וזה דבני מפרך היינו כמו שאר נקבצין וזה הוי רק דרבנן
מחשש תקלה ע"ש. אך עדיין דברי הפר"ח סותרין שכ' כאן
(בב"י תל"א) בהשגתו על הגאון כנ"ל דביטול לא מקיים
העשה וק"ל. אכן י"ל בפשיטות דודאי לסדרת הגאון דז"א
סובר כפי' רש"י דפלוגתא דר"י ורבנן איירי קודם זמ"א
דאל"כ לא הקשה מידי דיכול לבעל. א"כ לפי עכ"ל הא
דפליגי ת"ל הא יכול ליהנו לאחרים קודם זמנו. ועכ"ל
דמ"מ אס רואה לקיים העשה פליגי במה מבערו. א"כ לזה
כ' שפיר בביטול לא מקיים העשה אבל אכן קיימ"ל כפי'
ר"ת דפליגי אחר זמ"א. לזה השיג שפיר לקמן דקודם זמן
אין חילוק כלל. ומ"מ הלשון דחוק מה שכ' לקמן דמ"מ
לר"י ת"ל אי הוי [כפי'] רש"י ה' הכ"מ אף לרבנן וק"ל :
ועי' ב"ח (או"ח סי' תל"א) הרגיש קלת בדברי הגאון
שהוכיח מפלוגתא דר"י ורבנן דפריך לא מלא עליה
לשורפו וכו' כ' הב"ח ד"ל כיון דר"י [אמר] דבני דוקא שריפ'
ות"ל אטו מי עדיף ביטול ממפרך. אע"כ אס אין רואה
לסמוך על ביטול בלב ליראחו שמא לא יהי' בלב שלם לריך
ביעור. א"כ פריך שפיר לא מלא בליים וכו' ע"ש :

טז) עי' שעה"מ (רפ"ב מהל' חו"מ) שכ' בפשיטות דלדעת
הרמב"ם פוסק מלימוד אף באיכא שבות ע"ש מפיו
מהל' תפלה ע"ש. ואין זה מוכרח. ע"י צ"י סי' ק"ו וק"ל :
יז) שם בגמ' תנן הסה ר"מ אומר וכו' דכ"ע מיהא חמץ
משש ולמעלה אכור מכלן וכו'. הקו'
מפורסמת מאי פריך דילמא סבר ר"מ ג"כ כר' יהודה דלקמן
(כח) : סאבר דלפני זמנו אכור מן התורה מקרא דלא
תחבל עליו חמץ והיינו מומן שחיטת הפסח מיוחדת דקרא
וא"כ שפיר אכור משש [ולמעלה] מן התורה. ועי' פי"ז
פסדני

איסורו יכול להקנותו לעכו"ם או לזרען לחוך ומי יאחה
ביום מ"מ אס רואה לקיים העשה אין מקיימו רק לר"י
בשריפה ולרבנן במפרך וכו' וכבר כתבתי בזה לעיל החילה
הסוגיא ובכ"מ במסכת זו. אבל לדעת רש"י כאן דחשבתו
היינו ביטול א"כ חיוני דמקיים בכך העשה א"כ קשה שפיר.
ואף דלפי' הדרא ג"כ קו' הכ"ל לדוכתי' אמאי לא הקשו
הו"א כן לרש"י ג"כ מפלוגתא דר"י ורבנן. ומדוע הקשו
דוקא מר"ע וסובר לא שייך מ"ש לעיל דאיירי אחר זמ"א כיון
דרש"י לשיטתו סובר דפלוגת' איירי לפני זמ"א. אכן י"ל
דהתוס' רואים להקשות אף אי לא נימא פירוש רש"י דלקמן
(יב) : הכ"ל אע"כ לא כוכל [לפרש] כפי' רש"י דהכ"ל וק"ל :
אבל עכ"פ לתי' המג"ש על רש"י קשה. וקלת יראה מלשון
המג"ש דביטול עדיף טפי לר"י ממפרך. וזה דוחק גדול.
ועי' פי"ז שתי' לרש"י ביטול היינו לחמץ שאינו ידוע וביעור
לחמץ ידוע ע"ש. ולדד לומר ג"כ לחלק לענין לאו צ"י
מהני ביטול אף בידוע רק לקיים העשה לא מהני. והשני
על הפר"ח (סי' תל"א) שדחה ראיות גאון שהביא הכל צו
להוכיח דביטול לא מהני לידוע. מדאמר לקמן (כז) : אמרי
לו רבנן לר"י לדרריך לא מלא עליה לשורפו יהא יושב ובעל
ואמאי הא יכול לבגל א"ו דביטול לא מהני לחמץ ידוע ע"ש.
ודחה הפר"ח חדא דאיירי אחר זמ"א דלא שייך ביטול ועוד
כיון שביטול שוב לא הוה החמץ שלו וא"כ לא יקיים המ"ע
בחמץ שלו ע"ש. והקשה הפי"ז א"כ זה הוי באמת דעת
הגאון דלא מהני ביטול משום המ"ע. וכן ביאר הפי"ז כונת
הרמב"ם ע"ש. ולכאורה יראה כונת הפר"ח דריך שייך לומר
דכונת הגאון שלא קיים העשה כיון שצ"כ ה' קודם זמ"א
ואו עדיין לא חל עליו המצוה ואס זורקו אי בחוץ מי מחייב
לקחתו אחר זמ"א רק ע"כ אי פליגי ר"י ורבנן קודם זמ"א
היינו אס רואה לקיים העשה אבל ודאי אף לר"י אס מפרכו
או מבטלו לא ביטל עשה. וע"כ לשון הגאון שכ' ביטול לא
מהני לידוע ע"כ אין כוונתו לומר דעדיין לא קיים העשה
כיון שכבר ביטל ודאי אין לומר שזוכה כדי לקיים העשה.
וא"כ ע"כ כוונתו דלא מהני כלל הביטול לענין צ"י. ועי'
כ' הפר"ח שפיר דרשיתו מהך דלקמן יש לדחות דודאי אין
לתת לו עשה לבעל דעדיין אין מקיים העשה ובודאי נכון
לקיים העשה אף אס בביטול אין עבירה מ"מ בקיומה
זכות לו יחשב וק"ל : ועי' פי"ז עוד שתי' דגם לדעת רש"י
לא מהני הביטול רק לענין לאו ולא לעשה. זה דוחק כיון
דלפי' רש"י הלשון חשבתו היינו ביטול וק"ל : ומה דקשה
על הגאון שהביא הכל צו אי כוונתו להוכיח דביטול לא מהני
לחמץ ידוע אף לענין צ"י. ועי' הביא ראי' מלקמן (כז).
הכ"ל. א"כ קשה טובא אכתי אמאי יהא יושב ובעל הא יכול
ליהנו לנכריס קודם זמנו או יוכל להפקירו באמת ולזרוק
לחוץ דהו ודאי מהני. ע"כ הנראה בכוונת הגאון דהוי ס"ד
בביטול מקיים גס העשה וכמ"ש לעיל בכוונת המג"ש הואיל
ונכלל בלשון חשבתו. לזה הביא ראי' דלא מהני וחו לא קשה
מנותנו לנכריס דכזה לא מקיים העשה או הפקר גמור
לזורקו לחוץ הו"א דגרע טפי דלשון חשבתו משמע ביטול.
לכך הוכיח דלא מהני דחשבתו הוי דוקא ביעור וכו'
ולכאורה בלא"ה ז"ל כן דהרי נהי דביטול ל"מ לחמץ ידוע
מ"מ מפרך וזורה וכו' ודאי מהני שלא יעבור על צ"י.
וא"כ מה יושב ובעל הלא יפרך וכו'. א"ו ס"ס אינו מקיים
העשה רק בביטול הוי ס"ד דמקיים אף העש' וק"ל. וגם כבר
הארכנו לקמן בזה ובכמה דוכתי מה שהקשו המפרשים מה
קאמר יהא יושב ובעל ת"ל ע"כ יאמר לפרך כדי שלא
יעבור על צ"י ומה [בעל] איכא. ותי' אי איירי קודם
זמ"א א"כ לענין צ"י מהני ביטול רק לענין העשה לריך
ביעור ולר"י אי ליכא עליה ואס יבטל לגמרי כיון דבלא"ה
לא מקיים העשה. ולפי' הו"א דאיירי אחר זמ"א תי' לדעת
הגאונים לקמן בסוגיא דיימד לו בית שסוכרים ממנו של

ימים וכו' דשם לא משמע רק ימים כנ"ל. רק הקשו חוס' ה"מ לשנוי ביום כריב וק"ל:

ע"י מהרש"ל שהקשה מאי מקשו חוס' דילמא ודאי היכא דליכא ייחורא מהיכי פתיי נפיק קרא ממחנותיה' ביום אבל מחמת הייחור נימא שפיר דלתי לרבו ליל ט"ו משנאמר דקאי אי"ד ע"ש. ונ"ל קלח ונקדים ג"כ מה שהקשה מהרש"א על מ"ש חוס' כאן בל"ד כשמשני משום היקש לא הוי לריך כלל קרא לא ימלא וכו' כמו ריה"ג לקמן. ועי' מהרש"א שהקשה ת"ל מהך דלא ימלא וכו' הוי ההיקש וא"כ שפיר נקט אביי הך קרא ע"ש. ונ"ל דהנה קשה באמת על הסדרן דמשני מדריתקא וכו' ומייתי קרא דשבעת ימים לא ימלא וגו' ואמאי לא יליף ההיקש מהך קרא דאך ביום הראשון וגו' ג"כ. וכן הקשה ג"כ הפ"י ע"ש. אך י"ל להכי מייתי קרא דלא ימלא כדי לישב דברי אביי דמייתי הך קרא. אף דעדיין קשה מדוע לא הקשה לו אכתי על אביי הכל טעמא מאי מדוע לא מייתי הך קרא גופי' דאך וגו' זה חינו קשה כ"כ דהמקשה פריך בל"ה שפיר ואימא לרבוב ליל י"ד. וכדמשני לו ביום כתיב בל"ה ניחא דלאו משום היקש אחי עלי' אביי. וא"כ ניחא הכל דהתוס' הקשו באמה כדמשני משום היקש א"כ לא ה"ל לריך לבאוי לאתויי הך קרא דשבעת ימים וגו'. וכתבו דה"מ הכי לאקשווי וכו' הך קשה למסקנא. ונ"ל כנ"ל למסקנא בל"ה ניחא. אך א"כ דלא אמרינן ההיקש א"כ הקשו ואימא ליל ט"ו לרבווי. ונ"ל ביום כתיב מהני אף נגד ליל ט"ו דלא כסדרת מהרש"ל הג"ל לכך כתב תחילה דה"מ לשנויי ביום כתיב. ולכך כ' כדמשני משום היקש ה"מ להקשות וכו' כנ"ל. ולכך מסכו חוס' שני דברים אלו יחד לא להקשות רק להפך דלמסקנא ניחא והבן כ"ז. אף כי דברים פשוטים המה נראים כנונים בכונה חוס' וק"ל:

ודע אף לר"ש דאית לי' חמץ לפני זמנו מותר ואף לדעת בעה"מ לקמן (כח): דסובר דמותר לגמרי אף באכילה מ"מ מודה לריך עכ"פ להשביח בשם מן הסור' רק אכילתו היא השבתה. ועי' לקמן בתוס' שם דודאי לא יפלוג ר"ש על כל המשניות. וגם בקרא דאך וגו' מאי עביד אי"ו כנ"ל. וכן משמע מכל הפוסקים. ומשעם זה לע"ג על הדרישה (סי' חמג) ש"ל לר"ש לית לי' כלל הך דרשא דאך חלק וביום הראשון היינו תחילת יום ט"ו. ולדעת בעל השיטור דאסור מדרבנן הוי הך קרא אסמכתא זה תימא וק"ל: (כא) רמב"ם (פ"ב מהל' חו"מ ס"א) ש"ל זמן השבתת חמץ קודם איסור אכילתו. והביא רא' מהך ביום הראשון ודרשא דרבא משום לא תשחט וגו'. ולכאורה ל"ע מה כוננו קודם איסור אכילתו. אי קודם הלילה הרי הרמב"ם פסק לפני זמנו כר"ש וא"כ אסור בלאו משם ומעלה עי' פ"א שם. ועכ"ל כוננו דאך קודם שש לריך להשביח כדי שיהא מושבת מיד תחילת שש. והיינו אפשר דוקא לדרשא דרבא [דלא] תשחט וגו'. א"כ תחילת שבע שהוא זמן שחיטת פסח לריך שלא יהא החמץ בצולם משא"כ לאיך דרשות. וזוהי רא' קלח לדברי רש"י שפי' השביחו קודם זמן איסורו וכפמ"ס המג"ש לעיל בתוס' ד"ה מדאורי' בביטול וכו' ע"ש:

כז **ע"י** בטור (סי' הלא) הביא הך ביום הראשון לדרש ד"ד אסור. ועי' ב"י שהביא ע"י. ואימא מלפרא. אך חלק ע"ש. וקשה לי מדוע לא הביא כמ"ס הרמב"ם והרא"ש דהדרש מלא תשחט כרבא. ועל הטור לא קשה ד"ל באמת כוננו כן [רק] שלא הביא הדרש בפירוט ע"ש משא"כ על הב"י קשה ואין להאריך:

כח **דף ה ע"א בגמ'** ר"י א"ל וכו' עי' היטב רש"י שפי' דאי לאו אף חלק הו"א דקאי על בין השמשות ט"ו וכו' עי' מהרש"א שהקשה ממ"מ אי דריש ביום א"כ בלאו אף לא קאי אט"ו יאי לא דריש ביום א"כ אכתי

שהרגיש בזה והביא דעת הרא"ש ש"ל דכ"ע וכו' מנ"ל דחייב לבגור. וא"כ ניחא דהי' דאסור באכילה מ"מ מנ"ל דחייב לבערו ע"ש. אך מ"מ הלשון דחוק דקאמר דכ"ע אסור וכו' וק"ל. גם אכתי מה פריך דילמא חייב לבערו עכ"פ מדרבנן מגזירה דילמא אחי למיכל מיני' כמ"ש חוס' במתני' טעם הבדיקה. ואף לדעת הר"ן שפי' במתני' להכי החמירו חכמים הואיל ולא ברילו מיני' וגם איכא כרת. י"ל ניחא דעפ"פ לפני זמנו ליכא כרת וא"כ אמאי החמירו חכמים לבער בשש ה' להו לקבוע שני שעות קודם לילה. אכן להי' חוס' קשה. ואף להר"ן דחוק כיון דס"ס אסור בהנאה מה מפסיד בזה שחקנו לו מיד כשרוף אחר זמ"א. אכן הפ"י תי' עוד ד"ל כיון דסתם מתני' לקמן (דף הנ"ל) אחי כר"ש דאחר זמנו מותר מן הסורה וסתם מתני' ר"מ א"כ משמע דר"מ ל"ל דר"י. א"כ פריך שפיר כאן על ר"מ דמודה ג"כ דהוי בשריפה משש ע"ש. אך לכאורה עדיין קשה לדעת הרמב"ם שפוסק בלפני זמנו עכ"פ כר"י א"כ כהי' דמתני' דלקמן סברי דאחר זמנו מותר מה"מ מ"מ בלפני זמנו אדרבה י"ל סבר ר"מ כר"י כהלכתא ומאי פריך. אכן י"ל דודאי כיון דאין פסקין בלאחר זמנו כר"ש והיינו דמוקמינן חד קרא לנהחמץ מחמת ד"א ואייתר חד קרא מוקמינן לה לפני זמנו. ומדוע נוקי דוקא לפני זמנו טפי מסתבר [לאוקמין] לאח"י הואיל וכבר עבר על חמץ זה הפסח. אך עי' לקמן ברא"ש ש"ל הטעם משום דיותר מסתבר לפני זמנו הואיל ומל"מ שהתחילה הסורה חיוב השבתה משש ע"ש. א"כ לס"ד כאן פריך שפיר כיון דליכא רק חד קרא לרדון נוקי אחר זמנו ומנ"ל לפני זמנו דאסור וק"ל:

עוד יש מקום לומר לס"ד דאך ביום הראשון וכו' קאי ביו"ט א"כ י"ל חד קרא לא האכל אחי לאסור חמץ מתחילת ליל ט"ו דס"ד יליף אכילה מהשבתה ואין להאריך:

יח **שם בגמ'** פרי קראי כתיבי וכו' ק"ק לדעת הגאונים שהביא הרא"ש לקמן (ה). שסוברים דחמצי של ישראל צרשות נכרי אינו עובר. וכבר הארכנו לקמן בסוגיא דהרגינו אללו. והבאנו שם גם השו' בעל ש"א ש"ל דאף להגאונים מ"מ נהי דלא עבר בלאו בכה"ג מ"מ לא קיים עשה דתשביחו עד שעושה הבערה למר כדאית לי' ולמר וכו'. א"כ דילמא ה"ק הסורה שבעת ימים לא ימלא וכו' היינו לריך אחי להוילאו מן הבית וחיוב עשה אף ביום הראשון וכו' היינו ביום ט"ו לריך אחי לקיים עשה להשביח לגמרי מן העולם וק"ל:

יט **בתוס'** ד"ה וכתיב אף וכו'. לכאורה קשה גם לפי' רש"י מאי קאמר ואימא לרבוב ליל ט"ו לביעור. וא"כ אכתי קשה הא שיהא תחילת ליל ט"ו. אך ז"א כיון להס"ד לקמן בא הריבוי לליל ט"ו בפסוק זה. א"כ י"ל הכי ליוהה תורה לשהות מעט ולשורפו משא"כ אי הריבוי ממקום אחר דמשמע כל היום לא שייך פסוק זה להסיר וק"ל: וקצת ה' נראה בכונה דברי רש"י כיון דכתיב ביום דמשמע ביום ולא בלילה ושבעת ימים כד דמשמע אף בלילה כדמסיק. וכשפריך לו אח"כ ואימא לרבוב ליל חמשה עשר וכו' היינו המקשה ס"ד דעיקר הלימוד מכה ייחור אף ביום וגו' דמשמע לא מפיך מידי דשבעת ימים ג"כ משמע רק ימים רק מחמת ייחור ולהכי פריך ואימא דלתי לרבו וכו'. ולזה ה' דממילא משמע מההם אף לילות וק"ל:

כ **בד"ה** ואימא לרבוב וכו'. לכאורה להי' ב' ש"ל חוס' לעיל דרייק מכה אף חלק. אמאי לא קאמר דרייק מכה ביום וכו'. ונ"ל דא"כ ודאי קשה מה פריך אח"כ ואימא לרבוב ליל י"ו וכו' כיון דעיקר הדיוק מכה ביום אבל השתא דרייק מכה אף. פריך שפיר דילמא אחי לרבוב ליל ט"ו ואף היינו מקלה תלילה דחו לא קשה מהשבעת

אכתי חימא גס ליל י"ד ט"ש . ולכאורה י"ל טפ"י מה שב' לפיל בתוס' ד"ה וחימא וכו' דודאי הי קתי חי' ד מה"ה נאמר דקרא אחי ללילה דודאי פשטות ביום משמע יום דוקא אכן הי הוי קתי על ט"ו הוי מסבב טפי לומר דהתי גס ללילה כדי שלא לחזור קרא דשבעת ימים דמקשין חמץ למאן וכנ"ל . אח"כ ראינו בל"ח שהרגיש בזה ע"ס . אכן עדיין קשה לי אכתי אף בלא אף מ"מ ע"כ קרא לא אחי לש"י דל"ל קרא דנפקא לן מהיקשא כלעיל . וע"כ ל"ל כונה רש"י דלשון ר' יוחי משמע בלא יתורא כלל רק מכא ואי ביו"ט מי שרי לזה כ' שפיר דבלא אף עכ"פ לא הי' מוכח מנופה דקרא כלל רק מכא יתורא . ועל ר"י ל"ק הכל עמא מאי ל"ל אף . וז"ל דל"ל בל"ח שלח נאמר מלפרא וק"ל :

ד"ה שם בנב' חמר רבא שמע מיני' וכו' קשה לדעת רש"י לקמן (יב: ד"ה חימתי שלא בשעת ביעורו וכו') שפי' פלוגתא דר"י ורבנן דוקא קודם זמן איסור א"כ הי הוי איירי ביו"ט הרי הוי אחר זמן איסור . ועי' פ"ו שהרגיש בזה ודוחק לומר דבל"ח קשה על ר"ע כיון דלפי דרשנו קשה חימא מלפרא וכו' אף חלק לדודי' ג"כ א"כ תקשי ל"ל כלל קי דרשא ת"ל מדרשא דאביי דע"כ לא איירי קרא ביו"ט דא"כ מוקדמו מותר והרי נאמר שבעת ימים . א"י דהוי ס"ד באמה דשבעת ימים ג"כ לאו דוקא מכא דרשא דאך ובאמה יום ראשון אין כולו בבלי יראה . וא"כ הי' מקום לומר דאכילה חמץ ג"כ אין איסור כל יום ראשון דילפינן השבחה מאכילה וא"כ אף הי' איירי ביו"ט הי' משכח לה קודם איסורו זה דוחק גדול . ואי משום קו' הכ"ל י"ל נהי דר"ע הי' סבר דמשום דרשא דאך לא עבר על ב"י עד חלות י"ט ראשון מ"מ לענין אכילה ודאי איסור וק"ל . וא"כ הדרא קו' הכ"ל על רש"י לדוכתי' . ולפימ"ש לעיל דלרשא ע"כ השבחה היינו קודם זמ"א . א"כ י"ל להקך הנאי דלא דרשי הק דרשא י"ל באמה אף לאחר זמ"א הוי בשריפה וי"ל עוד

דדרכים אחרים ואין להאריך :

בה' בתוס' ד"ה ואומר וכו' . דברי תוס' אלו זריזין ישוב . וכבר הארכתי בפ' דברי' לקמן פ' אלו עובדין בסוגיא דהואיל . ולקמן דף כח . ושאר דוכתי' . ושם מתאבלו : כו' ע"ב בריש"י ד"ה ש"מ דאי כרבנן ישליכנו לים או לבלבס . עי' תשו' רשב"א (סי' ע"א) ששאל לו שם השואל המולא חמץ בביתו ביו"ט אי רשאי לשורפו כיון דאין קי"ל מהו . ואף ד"ל כיון דלדידן אר[וגו] תשביחו וגו' היינו בעי"ט : א"כ י"ל דלא הוי לורך קלת הואיל וזה יכול לעשותו מהתמול דדוקא אי הי' המלוא ביו"ט ראשון הי' לורך קלת (עי' מג"א סי' תמו כ' כן) זה אין סבב לחלק במלוא . והשיב לו הרשב"א דאמת כן דשרי . ואף דמלשון רש"י משמע דלכ"ט איסור מדכ' דאי לרבנן ישליכנו לים וכו' דמשמע אבל שריפה איסור מ"מ אין האמת כן דודאי למחן דיליף חמץ מנוחר א"כ אין שורפין קדשים ביו"ט דרמנא אחשבי' לשריפתו משא"כ אי לא ילפינן מנוחר והביא ראי' מירושלמי דאיתא שם להדיא מהו להדליק מדורס חמץ משו"ט והיא דולקת והולכת ביו"ט . ומסיק למחן דיליף מנוחר איסור ולחידך שרי . ואף דשם איירי דוקא בזהלדיק מעי"ט מ"מ אין חילוק ע"ס היטב . ועי' פ"ח (א"ח סי' תמו) הביא דברי רשב"א אלו . וכ' דהרא"א מרש"י אין כלום ד"ל כונתו דלא חימא נהי דסבר כרבנן מ"מ בכלל השבחה הוי שריפה ג"כ . לזה כ' ז"א דלמא קרא איירי בשאר השבחות ע"ס . ואני תמה מאד על הרא"י ומה לריך כלל לדחי' הרי רש"י כתב כל זה לר"ע דלית לי' מתוך אכל לדידן דאית לן מתוך א"כ באמה שריפה איסור . ואי כונת הרשב"א ד"ל לרבנן כיון דיכול לפרר ושאר השבחות א"כ ממילא איסור אף לדידן לבער דלא הוי לורך קלת הואיל ויכול לעשותו שאר השבחות א"כ לכאורה במה דחי זה . ואי סברו דמ"מ מיקרי לורך קלת כיון דרואה לעשות הביעור

וכי' ראשונה י"ל ג"כ דכונתו מדכ' רש"י דאי כרבנן מלי לאוקמי בשאר השבחות ול"ל זה ת"ל כיון דאמר ר"ע מלינו להבערה וכו' א"כ חזינן דסובר דהוי בשריפה . א"י כונת רש"י לדינא אף אי' ליחא לר"ע ואמרין מתוך מ"מ איסור לדידן לשורפו משום איסור . ועי' שייך שפיר דחיים הפ"ח דכונת רש"י דלא חימא עמא דר"ע הואיל ומספמ' גס הבערה בכלל וכל זה דוחק :

ועכ"פ הרומנו בפלפול זה ליישב מה שהביא הפ"י בשם תומא ישרים שהקשה מאי קאמר ש"מ לית לי' מתוך דלמא לעולם אית לי' רק כיון דיליף מנוחר הרי מיעשה תורה דאין שורפין קדשים וכו' ומה שתי' הפ"י דשאינו נותר דליכא לורך היום משא"כ חמץ דליכא לורך היום ע"ס . עכ"פ קשה לדעת רש"י בבילה (דף יב) שסובר דמתוך שייך אף היכא דליכא לורך כלל . עי' תוס' שם שהקשו באמה משריפ' קדשים ושאר קו' ע"ס . ומה שתי' הפ"ח (א"ח רס"י תלה) דשם איזיל אליבא דב"ש זה דוחק גדול . גס מה שתי' דסבר ב"ש וכו' פליגי בעירובי' והולא דלא כמסקנא דש"ס בילה . גס זה דוחק עליוס . אכן השיקך כתי' המג"ש בבילה שם שתי' שריפה קדשים שאני לחשבי' קרא כמו דאף מעי"ט איסור ע"ס . א"כ הדרא הקו' לדוכתי' הא חמץ גמרינן מנוחר וק"ל . ולהג"ל י"ל דעכ"פ פריך הש"ס מדקאמר לשון אב מלאכה דעכ"פ אין איסור מאד אב מלאכה כנ"ל וק"ל :

בתוס' ד"ה וש"מ ועוד אומר רשב"א וכו' לכאורה תימה ג"כ הרי אכתי אף מ"ד הבערה ללאו וכו' מ"מ אמר מי לא מודה דאין שורפין קדשים ביו"ט וע"כ ל"ל ג"כ דרמנא אחשבי' א"כ אכתי הא יליף חמץ מנוחר וקלת הי' ל"ל דגס כונת תוס' כנ"ל כיון דר"ע לא יכיר כלל לימוד נותר רק משום דהוי מלאכה . ועי' כ' שריפה משום דהוי מלאכה ועי' כ' שפיר משום מלאכה הי' מותר וק"ל :

ג יס לעורר קלת לפי מה דמשמע (שבת עב) דרשא סבר י"ט הוי ל"ס לחוד אי גרסינן רבא בזה דרשא דלבדו ולא מילא שלא בזמנו וכו' א"כ תיקשי אכתי אי תשביחו קאי ביו"ט מ"מ רשאי לשורפו דעשה דחי . אך כיון דעכ"פ יליף רבא שם דשרפת קדשים ומילא שלא בזמנה לא דחי והיינו הואיל ויכול לעשותו למחר א"כ כמו כן לענין תשביחו . אך אי נאמר כסדרת המג"א (סי' תמו) שכ' דמש"ה הי' שייך מתוך גבי חמץ אי הי' העשה ביו"ט ראשון ולא דמי לשריפת קדשי' דלא מיקרי לורך קלת א"כ כמו כן לענין עשה דחי ל"ל כן [אכן ס"ס י"ל כן כי הרי כ' תוס' דודאי אס לריך לאחר א"כ ודאי שרי רק קרא איירי סתמא א"כ ס"ס לא קבע קרא רק דרך דחי' רק אס לפעמים א"ל לאחר ואז באמה דחי [ול"ל עיקר העטם משום דהוי עשה ול"ת] ולא נעלם מאחי ד"ל מה"ה נאמר דקבע קרא מלוא במקום דחי' לאו מ"מ אין זה מוכרח כ"כ ואם נאמר דרבא סובר ג"כ דיו"ט הוי עשה ול"ת ניחא : ועפ"י י"ל ג"כ לשון תוס' הכ"ל ד"ל ודאי אי' תישים דגמר מנוחר א"כ הוי רק לאו הבא מכלל עשה י"ל שפיר דדחי עש' לל"ת . וכבר כ' בזה בפ' תמיד נשחט (סג) אי אמרינן עשה דוחה לאו הבא מכלל עשה זק"ל . אך זה יס לדחיה דהרי חזינן דמותר אף דהיא עשה אפ"ה אין שורפין ביו"ט יק"ל :

סיוט

הפוסקים דוחין לשרוף בלא ביעולו משום ב"י ולר"י וכנ"ל וק"ל:

ועפ"ז יש לפלפל קצת לדעת הגאונים דחמנו של ישראל ברשות נכרי אינו עובר וכבר ביארנו בפ' כל שעה דעכ"פ העשה דתשבינו אין מקיים בזה א"כ הדר הקו' לדוכתי' לענין ב"י יכול להפקידו בבית עכו"ם ולמחר יקיים העשה דתשבינו וק"ל ואין להאריך בזה:

(כט) **ועי'** רמב"ם פ"ז מה' חו"מ שפוסק כופה כלי וכו' ועי' מ"מ סכ' דמלשון זה משמע אף בלא ביעולו אין רשאי לשרוף וע' כ"מ שם. ולריך להבין אמאי לא נימא מתוך וכו'. ולכאורה יש ליישב בפשיטות ד"ל ודאי לורך מלוא מיקרי מחור וכו' רק אפ"ה כיון דיכול לפררו לא מיקרי ל"ק ופירור וכו' אסור משום דהוי מוקצה דלא שרינו לורך אוכל נפש וכנ"ל. ואי כיון שאסור לפררו א"כ יהא שרי לבצרו משום מחור י"ל כיון דמן התורה אסור לבצרו הואיל ויכול לפררו ואף דרבנן אסרו לפרר משום זה לא נקל להתיר חיבור דאז' אף שכ' לעיל הסביר להיפוך מ"מ י"ל לבחן ולבחן והדברים עתיקים:

ועי' בצור (ס' תמו) הביא ג"כ דעות אלו בתחילה כ' דאין רשאי לפררו אף בלא ביעולו הואיל ואין יכול לבצרו כדון ע"ס. א"כ יראה כוונתו לכאורה דמשום ב"י לא הוי לורך קצת רק משום המליצה דתשבינו וכיון שבבא"ה אין יכול לקיים המלצה אין רשאי לפרר אבל אי' ה' יכול לקיים המלצה בפירור ה' עושה כן. ולריך להבין אכתי' יפרר משום כל יראה עי' פר"ח שם ואי משום דחכמים העמידו דבריהם כנ"ל. א"כ מה יתן ויוסיף אם ה' מקיים ג"כ העשה דתשבינו. ואפשר אם ה' גס עשה ה' עשה ול"ת דחמץ דוחה עשה ול"ת דיו"ט דוחק [ולקמן נזכיר עוד]:

עוד הביא העור בשם הר"ר יחיאל שחילק בזה וסובר דיכול לשרוף משום מחור וכו' ולדרי"ז ל"ל הא דבדקדשים לא אמרינן מחור משום דמלוא לא הוי ל"ק רק הכא משום ב"י. או נאמר דהוא פסק באמת כחכמים ולא גמרינן מנוחר. וא"כ י"ל בנותר הוי באמת בזה"כ. ואין להאריך בזה כי אכתי' קשה מאי קאמר הש"ס לר"ע ש"מ ל"ל מחור שמה טעמי' משום דגמר מנוחר וק"ל:

והנה בש"ע (ס' תמו) פסק המחבר דאסור לפרר וכו' ועי' מג"א שכ' טעמים אמאי לא דחי דא' לדרבנן ע"ס. ולבסוף כ' נהי דחכמים אוקמו דבריהם וכו' מ"מ הא חמץ הוי ג"כ עשה ול"ת ע"ס. ולכאורה ל"ע דהרי שריפס קדשים אף למ"ד י"ט הוי רק ל"ת לחוד אפ"ה לא דחי. ולכאורה הטעם הואיל ויכול לעשות למחר א"כ כמו כן נהי דהוי עשה ול"ת מ"מ הרי יכול לקיים עכ"פ העשה למחר. ואפשר כוונתו על יום שביעי של פסח. או לדין דפסקין כרב אשי בשבת (כד: דיו"ט הוי עשה ול"ת ולדידי' י"ל היכא דדחי אין חילוק בין יכול לעשות למחר או לא וק"ל. ואף להקד אמוראי שם דבברי יו"ט הוי ל"ת לחוד ואפ"ה ילפי מקראי דלא דחי ג"כ אין מוכרח כ"כ לומר דהטעם הואיל ויכול לעשות למחר. עי' רשב"א בחידושו לנחת שם שמשמע דאין חילוק ע"ס. ועי' תוס' יבמות (עב. ד"ה שלא חילקו) דהרי להקד אמוראי בין יכול וכו' ע"ס:

עוד כ' המג"א שם ד"ל משום משהא כדי לבצרו אינו עובר עליו וא"ל דלוחק כל הת"י ע"ס. ולכאורה אכתי' מ"מ אי שריא לי' חיבור דרבנן שלא לעבור על לאו דאז' גס משום עשה ה' לנו להתיר וזה לא משמע דמשהא כדי לבצרו גס העשה לא מחול עליו וק"ל:

עוד כ' רמ"א שם גס לשורפו במקומו אסור ועי' מג"א שהקשה נימא ג"כ מחור ע"ס ותי' דבמלוא לא אמרי' מתוך. והא דקאמר הש"ס ש"מ לר"ע וכו' היינו אי ה' תשבינו קאי ביו"ט ה' שפיר לורך קלע"ס. ווס דוחק מאי

ימן

(פח) **ועתה** נבוא לבאר קצת דיעות הפוסקים בענין שריפת חמץ שנמלא ביו"ט השייך לענין דכאן הנה לקמן (ו). אמר ר"י אמר רב המולא חמץ בביתו ביו"ט כופה עליו כלי וכו'. ועי' רש"י שפי' דלא מצי למלטולו ובל יראה לא עבר הואיל וביטלו ע"ס. א"כ יראה אי לא ביעולו שפיר יכול להשבינו ביו"ט. אך עדיין אין מצוה אי כוונתו שהי' יכול לשורפו או דוקא רק לפררו וכו'. ועי' ב"ח א"ח (ריס סי' תמו) שהוכיח מרש"י לקמן (לו). בסוגיא דמי פירות שכ' שם גבי אם לש ישרף מיד דלא ביו"ט רק בזה"מ ע"ס. א"כ יראה דהבערה אסור ע"ס. ועי' פר"ח סי' הנ"ל שכ' דאין זה מוכרח ד"ל כוונתו לקמן כיון דעדיין לא נתחמלה העיבה יכול לבטלו ומש"ה אין רשאי לשרוף משא"כ אי לא ביעולו. רק כ' דמלשון רש"י כאן גופי' משמע כן מדכ' כופה וכו' הואיל ולא מצי למלטולו משמע דאי לא ביעולו ה' יכול למלטולו אבל לא לשרוף ע"ס:

והנה לריך להבין הכל טעמא מה אמאי אין רשאי לשורפו הא מצוה בש"ס כאן ש"מ לר"ע ל"ל מחור. א"כ לדין דאית' על מחור יהא רשאי לשורפו. ומה שה' המג"א (ס' תמו) על זה נאריך לקמן. אכן י"ל זה דוקא לר"י דאין ביטור חמץ רק שריפה אבל לרבנן לא שייך זה כיון שיכול לפררו. ואף לדעת רש"י בפסחים (ב). דאמרין מחור אף שלא לורך כלל ע"ס מ"מ מודה דמדרבנן אסור ע"ס. ועי' בר"ן שכ' דאי לא ביעולו מותר לשרוף משום מחור ע"ס. ולכאורה לר"י ניחא אלא לרבנן א"כ הא יכול לפרר אך י"ל דעכ"פ לפרר אסור משום דהוי מוקצה ולענין מוקצה לא אמרינן מחור ובפרט כי הרבה סוברים דאף לורך אוכל נפש ממש לא הותר מוקצה. ע' מג"א (ס' הקט ס"ק טו) ע"ס ואי משום האין העמידו חכמים דבריהם במקום דאז' ע' מג"א (ס' תמו) דהרבה פעמים מלינו כעין זה והוי כמו עשה ול"ת במלאכה דאז' וא"כ י"ל כיון דרבנן אסרי הפירור ממילא הוי ההבערה לורך קצת וק"ל. אך א"כ ה' לו לר"ן להשמיטנו דשריפה לריך שהי' דוקא במקומה אבל לא עי' סילטול וק"ל. ע"כ נראה אז דהר"ן אייל באמת דוקא לר"י כאן או אפשר דנהי דהי' מצי לפרר מ"מ כיון דשריפה ג"כ בכלל השבתה אין לכוף אותו לעשות ההשבתה דוקא דרך פירור דכמו באוכל נפש כגון ביעול אף שהי' יכול לבטלו גס בחמי חמה דאין בזה מלאכה מ"מ יוכל לבטלו בחמי אור כמו כן י"ל בזה כל לורך קצת יכול לעשות באיזה אופן שיראה וק"ל: והנה האס נאמר דמוחר בלא ביעולו לשרוף ביו"ט משום מחור לריך לדעת מהו האורך קצת אם נאמר דקיום מלות תשבינו הוי ה"ק א"כ קשה דשריפה קרשים נימא ג"כ מחור ואפ"ה אכתי' תורה לשרוף. ואפשר לומר ודאי דשריפה קרשים הוי גז"כ ולקמן נאריך בזה. רק לפי"ז קשה א"כ מאי קאמר הש"ס כאן ש"מ ר"ע ל"ל מחור וכו' דילמא אית' לי' ושאי הכא הואיל וילפינן מנוחר כמו שהקשה באמת הרא"ש מלוגיל שהביאו הפי"ז וע"כ לומר דקדשים לא מקרי כלל לורך הואיל ויכול לעשות למחר רק חמץ אי ה' תשבינו קאי אט"ו דהוי יו"ט ראשון הוי שפיר לורך היום א"כ במולא חמץ ביו"ט אמאי [לא] מיקרי לורך היום ובלא"ה תי' מג"א דחוק. ע"כ י"ל דבברי ודאי לורך מלוא לא מיקרי לורך קצת רק כדי שלא יעבור על ב"י מיקרי לורך קצת וא"כ ניחא. אך לריך להבין קצת כיון דכל עיקר ה"ק יהי' משום ב"י הלא כדי שלא לעבור על ב"י יוכל לפרר או לזרות לרוח וכו' רק העשה אינו מקיים רק בהעברה לר"י ומשום העשה לא מיקרי לורך קצת. אכן י"ל דמ"מ מיקרי ל"ק ולא יקרא שלא לורך הואיל ויכול לעשות באופן אחר כג"ל וק"ל. או נאמר ודאי הא דקיום מ"ע לא מיקרי ל"ק הואיל ויכול לעשות למחר א"כ מ"מ אי יפררנו וכו' א"כ תו לא יוכל לקיים המ"ע כלל א"כ הדר מיקרי ל"ק ואי לא יפררנו וכו' הוי ל"ק משום ב"י. ומש"ה סברי

ימן ויוסף אי קרא קאי ב"ט הא המלוא לכאורה נמשכת
ודאי כל שבעת ימים גם ב"ט אחרון יהא שרי כיון דשוב
לא יוכל לקיים המלוא א"כ מדוע לא יקרא לורך קלח וק"ל.
פ"כ הי' ג"ל כנ"ל כיון דמפרר אסור דכ"ג לא שייך מתוך
דמוקלה לא שרינן בבי האי וכן לזרות וכו' דהרי המג"א
לא הקשה משום מתוך רק אהבערה ולא אמפרר וכו' א"כ
י"ל לא מיקרי ז"ק הואיל ויכול לפרר מן החורה ונהי
דרכנן אסרו פירור מ"מ לא נוכל להקל משום זה בדאורי'
והכל כנ"ל וינחא שפיר דאסור. והא דקאמר הש"ס ש"מ
לר"ע וכו' ואמאי הא יכול לפרר י"ל ודאי לר"י א"כ הוי
המלוא גופי' לורך קלח כיון דפירור לא מהני רק לבי' ולא
לקיום עשה דתשביחו אבל הרמ"א פסק להחמיר כרבנן א"כ
בפירור מקיים ג"כ העשה רק דרבנן אסרו ומשום זה לא נקל
בדאי' וכנ"ל וק"ל: אך עפ"י עדיין קשה משריפת קדשים
אמאי לא נימא מתוך. וע"כ ז"ל דכאן עדיף משום ב"י א"כ
הדרא קו' לדוכתי' אף לר"י הרי עכ"פ יכול לפרר ומו לא
עבר על ב"י [וי"ל] כנ"ל דא"כ לא תתקיים העשה כלל וכה"ג
ודאי מיקרי קיום עשה ג"כ לורך קלח רק אגן פשקין שפיר
דאסור הואיל ואפשר לפרר רק חכמים אסרו פירור והבן
כ"ו היטב כי נ"מ טובא לדינא ופלוטא. וכבר הבאתי
לעיל לשון חשו' רשב"א (בי' עא) ש"כ ג"כ דשרי לשרוף
ומשמע שם אף לרבנן וכבר כ' לעיל אף דיכול לפרר מ"מ
י"ל מיקרי לורך היום כנ"ל. ומלשון הרשב"א שם לא משמע
לומר הטעם הואיל ואסור לפרר ממילא מיקרי הבערה לורך
קלח וכמו ש"כ לעיל לדעת הר"ן מ"מ מדבריו שם יראה אף
במקום שמוחר לפרר מותר גם לשרוף ע"כ ז"ל כנ"ל לורך
היום יוכל לעשות בחיזו אופן שירלה והבן:

עתה (ל) נחזור בביאור דעת הטור והרמב"ם שפסקו
דאף אי ביטל אין רשאי לשרוף ובש"ס מוכח
דאמרין מתוך גם ליישב קו' הרא"ש מלוגיל הרי ילפינן
מגומר דאסור לשרוף ב"י"ט: ערך נזכיר מה דקשה במוס'
ד"ה ש"מ הבערה אב מלאכה וכו' ועוד אומר רשב"א וכו'
הרי אף אי הבערה ללא ינאח ע"כ אסור ב"י"ט שלא ללורך
משריפת קדשים ונדרים ונדבות אף שכבר כ' לעיל לישב
מ"מ נבאר הדברים עתה היטב:

הנה דעת רש"י בבבלי (יב.) דשפיר אמרינן מתוך אף
בשלא ללורך כלל ועי' רא"ש שם שהקשה משריפת
קדשים ב"ט. ועי' מג"ש שם שתי' חדא דגם זה הוי כמו
לורך גבו' וכמו שמיעטה תורה גבו' מלכס ולא לגבו' למטוטי
נדרים ונדבות כמו כן לורך מלוא. ואף דלדעת רש"י שלא
ללורך כלל שרי מ"מ זה גרע מגז"כ כמו דודאי מודה רש"י
לענין נדו"ג כנ"ל. וכדי להדביר יותר י"ל דנהי לרש"י
לא בעי לורך קלח היינו לורך היום לא בעי אבל עכ"פ לורך
שיעשה הדבר ללורך וגבו' מגז"כ לענין זה גרע דהוי שלא
ללורך הדיוט כלל וק"ל. וכענין זה כ' הפ"ז ע"ט. עוד
תי' שאני שריפת קדשים דרחמני' אחשבי' באש תשרופו הוי
עפי' מלאכה כמו ש"כ רש"י לענין אכילת כלב לענין תרומה
ע"ש לקמן (כו):

והנה לשני תי' אלו קשה כנ"ל מאי קאמר הש"ס ש"מ
מדר"ט דל"ל מתוך הא ילפינן מגומר כמו שהקשה
הרא"ש מלוגיל כנ"ל. וכלא"ה לחי' ב' של המג"ש קשה טפי
דש"ס רחמנא אחשבי' וכו' ועי' שער המלך (פ"א מה' יו"ט)
הרגיש קלח בזה. אך מה ש"כ גם הוא לתוך דחוק מאד. אכן
לחי' קלח של המג"ש י"ל שפיר כיון דודאי מלך סברה
חינוכה היינו אומרים דלרכי גבו' מהני ב"י"ט רק דלחמנא
מיטעא מן כלס ולא לגבו' א"כ הוי רק לאו הכא מכלל עשה
ולא שייך דלומר ר"ע והחורה אמרה לא תעשה וכו' ולא
אמרין אהדרי' לתיכורא קמיה דו"ה כמו ש"כ מוס' בבבלי
(יג. ד"ה דלומר לך מני) ע"ש: אי"כ מיושב שפיר דעת
שמוך בדיעה קמיימא(סי' תמו) ש"כ דאסור לשרוף ב"י"ט אף

אי לא דחי עשה ל"ה א"כ ל"ל למעוטי שריפת קדשים אי משום דלא גרע מאוכל נפש זה ידעינן מלכס ואי משום דס"ד דדחי א"כ חזינן דדחי וק"ל. עכ"פ קו' חוס' שס"ל באופנים אחרים גם י"ל לפי הנ"ל דנהי דהוי ידעינן דדחי לאו הבא מכלל עשה מ"מ לא הוי ידעינן דדחי ל"ה ממס וק"ל:

ועכ"פ הרוחנו דרבא שפיר סבר יו"ט הוי עשה ול"ה וגם סבר שפיר כהלכתא דנו"ג אין קרבין ואפ"ה צ"ע קרא וק"ל. אך עפ"י עדיין קשה איך מסיק רב אשי החס בשבת הוי לי' יו"ט עשה ול"ה וכו' ומה מהני אי לא הנך קראי הא ס"ד דהוי עכ"פ לורך דלא גרע מאוכל נפש ואי משום לכס א"כ מה קאמר הוי לי' יו"ט עשה ול"ה אכתי לידחי עשה דשריפת קדשים כנ"ל. א"כ ל"ל חד מחרי או דר"ה סבר לורך מלוה לא מיקרי לורך קלת אפילו מסבבא ולא לריך קרא ע"ו והא דלריך לכס למעוטי גבוה או דאחי למעוטי שלמים דהוי ס"ד הואיל ויש להדיוט חלק בהן כאשר הארכתי בזה לקמן פ' אלו עובדין. או דסבר ר"ה דאמרין אהדרי' לא"ק: א"כ י"ל שפיר דעת הרמב"ם שפסק אין שורפין קדשים צו"ט דהוי עשה ול"ה משום דלחיה פוסק כר"ה וע"כ משום דאיהדרא לאיסורא קמא וכמו כן פסק בהמבשל לנכרים או לכלבים ג"כ אי לאו משום הואיל ה' לקי שפיר כיון דתורה מיעטה לכס ולא לנכרים וכו' ג"כ א"כ הדר לאיסורא קמא. אבל רב יצחק בר אבדימי דביה דלא אהדרא קרא לא"ק ולהכי קאמר שפיר צ"ס היא. וכמו כן רבא לשיטתו כאן בפסחים קאמר שפיר ש"מ ל"ל לר"ע מהוך דל"כ לא הוי כלל לאו רק עשה כנ"ל. ויש לחת הבלין ליישב גם קושי' חוס' דביה שס שהקשו על ר"י בר אבדימי הנ"ל טעמא מאי אמאי לא נימא אהדרי' וכו' י"ל ר"י סבר כרבא דמפיק שריפת קדשים מלבדו וסבר ג"כ דיו"ט הוי עשה ול"ה. א"כ קשה ל"ל קרא וע"כ כנ"ל משום דלא גרע מאוכל נפש ואכתי הרי מיעטה קרא נו"ג וכמו כן מלוה כנ"ל. וע"כ משום נהי דמיעטה קרא מ"מ הוי רק לאו הבא מכלל עשה א"כ ע"כ לא הדר קרא לא"ק כנ"ל משא"כ ר"ה דע"כ לא יליף כלל דרשא דלבדו דכל"ה כיון דמשני י"ט הוי עשה ול"ה כנ"ל א"כ לדידי' אמרינן אהדרא קרא וניחא הכל: ובאמת בזה שס' ליישב דעת הרמב"ם פ"ה צ"ס דהמבשל לנכרים או לכלבים דאין לוקה משום הואיל ה' משום מהוך כמו שהקשה הלח"מ. וזוהי לכאורה לא שייך הירוצו הנ"ל כיון דהס כלל ג"כ מ"ט לחול וכה"ג ידאי אמרינן מהוך ובהא לא מיעטה קרא. אכן י"ל עכ"פ נקט הואיל משום אחריות או נאמר דזה גרע טפי ובי"כ המפרשים ד"ל נהי שלא לורך כלל מותר היינו שלא לורך היום אוכל נפש אבל לורך מחר ודאי אסור ע"ס בשעה"מ אכן עפ"י אפטר בל"ה מנכרים וכלבים ג"כ לא קשה ד"ל זה מיקרי ג"כ שלא לורך כלל ואין להאריך בזה:

ואנב נזכיר קלת פריי דברי' מענין מהוך. דברי מג"א ריש ס' תקי"ח חמוהים מאד מה שהשיג שם על הסוברים דלא אמרינן מהוך בשאר מלאכות רק בהולאה והבערה הואיל וכתוב בהן וביום השבת. והשיג מסוגיא דהכא ודבריו תמוהין. וראיתי צ"ס שחיבר הגאון מ' יהונתן ז"ל שהרגיש בזה:

ולדעת חוס' ור"ה דלריך לורך קלת דוקא אי נימא הא דמיעטה תורה לכס ולא לנכרים ולא לכלבים אי נימא דמיעטה תורה אף במקום לורך קלת או דילמא רק מיעטה תורה היכא דאין לו לורך כלל בזה וע"י צמ"ג (בבליה יב שס) שהוכיח אף במקום לורך קלת מיעטה תורה דאי לא"ה לא לריך כלל קרא לאסור על עכו"ם

שיכול לעשות למחר מיקרי לורך משא"כ כיון דקח' על פיו"ט אין צה שייכות ליו"ט כלל וכמו כן שריפת קדשים וכן מהך אף שמאלו צו"ט (מ"מ) ולא ה' יכול לעשות מאחמול מ"מ אין צה שייכות ליו"ט דזה הוי ע"ד קרי והזדמן כמו מכשירין שא"ל לעשותן מערב שבת במילה דחי שבת ואפ"ה בנהפזרו הסימנין לא אמרינן דדחי משום דזה ה' רק על דרך הסודמן. וא"כ ניחא אף בשביעי של פסח אסור לשרוף מ"מ אין דעתי נוחה בכך ויותר מסתבר אשר מודים באתם צו"ס ש"פ כמ"ס גם הנ"ל כנ"ל:

העולה מזה ד"ל דעת הסוברים דאסור לשרוף אף דאמרין מהוך. אך עדיין אין זה מעלה ארוכה לדעת הרמב"ם שפסק (פ"ג מה' יו"ט ה"ט) אין שורפין קדשים צו"ט משום דהוי עשה ול"ה ואי אמרינן מהוך רק דתורה מיעטה א"כ לא הוי רק עשה ומלשון רמב"ם משמע דחייב אף מלקות ועבר על עשה ול"ה וע"י לח"מ שס שהקס' כעין זה ומה שח' קשה להבין. וכן מ"ס הלח"מ פ"ה ה"טו שהקשה שס ג"כ על הרמב"ם שס' המבשל לנכרים וכו' אינו לוקה משום הואיל ה' משום מהוך ומה שח' דלכס מיעטה ואיהדרא לאיסורא קמא זה קשה. א"כ הדרא קו' החוס' שס צבילה (יב. ד"ה השוחט) לרובתי' מאי קאמר דאמר לך צ"ס הא מיעטה תורה נדו"ג. ובאמת כי הרגיש בזה שס הלח"מ עלמו. ומה שח' קשה להבין ע"ס. ואף שיש לתרץ דהרמב"ם סובר כפ' הר"ז הלוי שס שפ' דה' סבר דלכ"ע נו"ג קרבין ע"ס. וכ"כ באתם השעה"מ (פ"ה מה' יו"ט) הנ"ל ע"ס מ"מ זה דוחק. וגם להנ"ל אי סבר רמב"ם אהדרי' לאיסור' קמא. א"כ קשה מה קאמר כאן ש"מ ר"ע ל"ל מהוך ת"ל כיון דתורה מיעטה מלוה מלכס וכו'. א"כ ממילא הדר לקמא ושפיר קאמר ר"ע. לא תעשה כל מלאכה וק"ל: ע"כ ג"ל ע"י יבמות (ה: חוס' ד"ה כולה וכו') שהקשו ל"ל קרא דכלאים צבילית לומר עשה דוחה ל"ה ת"ל מדאיתריך קרא למעוטי שריפת קדשים הואיל ויכול להמתין עד מחר א"כ מוכח בטעמא דחי. וחי' שאני החס דס"ד דדחי משום דאפילו אוכל נפש שרי וסבר כמ"ד נדרים וכו' קרבין דלמ"ד אין קרבין לא לריך קרא ע"ס. יראה מדבריהם אלו דלורך מלוה נמטט ג"כ משלכס ולריך להבין דמשמע אי לאו מה שס' דס"ד דדחי משום אוכל נפש ה' מלי רבא שפיר לסבור כמ"ד נדרים וכו' אין קרבין ואפ"ה צ"ע קרא למעוטי שריפת קדשים והיינו משום דס"ד עשה דחי ל"ה וזה לא גמרינן מנו"ג דסח"ס לא שייך עשה וק"ל ופשוט. [ויש לפקפק בזה דהרי גם גבי נו"ג שייך עכ"פ עשה דבאת שמה והבאת שמה ע"י משי' ר"ה (ו.) ואי משום שח' יכול לעשות מאחמול לכאורה מילה שלא בזמנה כיון כן ואפ"ה הוי ס"ד דדחי. גם לכאורה דוחק לחלק בין יכול לעשות מאחמול או אפשר לעשות למחר וק"ל. וע"י כענין זה צ"ס טורי אבן למס' חגיגה (ז:) וצ"ס אבני שוהם לחגיגה שס ע"ס.] וכמו כן מוכח בשבת (כד:) דיליף שס הך דשריפת קדשים אין דוחה יו"ט ולא מיייתי לכס ולא לגבו' והיינו דזה לא הוי עשה רק מקרא דעולת שבת וכו' מיייתי שפיר דהוי עשה דתמיד וק"ל:

ועפ"י מיושב קו' החוס' בשבת שס ד"ה ולא מילה שלא בזמנה וכו' שהקשו במס' ביצה משמע דרבא סובר יו"ט הוי עשה ול"ה א"כ לא לריך קרא וע"ס מה שח' דס"ד יליף צקו' מנו"ג ע"ס. ולכאורה הדבר תמוה דהרי נו"ג למ"ד קרבין טעמא איכא משום מהוך וע"י רשב"א בחידושי' שס הקשה זה באתם. ולהנ"ל ניחא דס"ד לא גרע מאוכל נפש וק"ל. ומעטה י"ל דרבא סובר אף כמ"ד נו"ג אין קרבין ואפ"ה צ"ע קרא משום כיון דס"ס לא הוי רק לאו הבא מכלל עשה ור"כ הדר ס"ד דעשה דשריפת קדשים דחי זה וזה לא שייך גבי נו"ג וק"ל. ואף דעדיין לא יתיישב קו' חוס' יבמות הנ"ל עפ"י ה' ואכתי ל"ל המוכין בכלאים ת"ל

מסוך וזה אי אמרינן מכשירין שא"ל לעשות מעשים שרי
 צי"ט דאל"כ ת"ל הא הוי רק מכשירין אך לריד לעיני בזה
 אי מיקרי כה"ג מכשירין ואין כאן מקומו. ועי' שער המלך
 (פ"א מה' י"ט) הנ"ל שם ביאר דבונה בית מה שהקשו חוס'
 פ' המלניע דיהא מותר משום מתוך אי אמרינן מגבן חייב
 משום בונה הא הוי מכשירין וכמו כן כתישה ללורך כיסוי
 וכמו כן בעולת מלוא ע"ש. ולדידי ל"ע וישב בזה דמכשירין
 לכאורה הוי בדבר אחד משא"כ באורו דבר גופי' ואין עפ'
 האספק פה :

לפני לעיל יס ליישב קושי' חוס' בבילה (יב) שהקשו
 אחאי קאמר דוקא עולת גדבה ת"ל אפי' עולת
 חובה לב"ש אסור. לכאורה י"ל דעולת חוב הוי עשה ונהי
 דיכול לקיימו למחר מ"מ לא גרע משריפת קדשים ללריך
 מיעוטא א"כ הדר י"ל דלא אהדרי' לאיסורא קמא ולא הוי
 רק לאו הבא מ"ע ואין לוקה וק"ל. גם לרז אשי דסובר י"ט
 הוי עשה ול"ת יס לז לומר דעשה דחי הל"ת ולא נשאר רק
 עשה עי' חוס' פ' שילוח הקן ואין להאריך :

לד נזכיר לפי מה שהעלינו לעיל לדדים אי מלוא מיקרי
 לורך קל"ת או לא יס מקום קל"ת לומר בבילה (דף יב)
 דחנא חנא השוחט וכו' י"ל שפיר דידע בל"ה דב"ש וב"ה
 פליגי אי אמרינן מתוך או לא כדתנן הו"פ פ"ב שם ב"ש
 אומרים לא יחס אדם חמין וכו' וב"ה מתירין עושה אדם
 מדורה ומתחמם כנגדה. ועי' ר"ן שם שפי' הטעם מתוך.
 ופי' שעה"מ (פ"א מה' י"ט) הנ"ל שהקשה א"כ מאי קאמר
 בדף יב דילמא פליגי בעירוב והולאה וכו' ת"ל הרי בל"ה
 ע"כ ב"ה אי"ת להו מתוך מכח ההיא דחמין ומדורה ע"ש
 מה שח"י. אכן להנ"ל י"ל דחייב מהך מהני' ל"ק לי' דיל' מלו'
 לא מיקרי ל"ק רק מכח הך דחייב לולב וכו' ולא גרע נ"כ
 דס"ס הוי מלוא שלא יהא שולחן מלא ולכך דחי שפיר
 דילמא בעירוב והולאה פליגי והא דחמין ומדורה משום מתוך
 אבל מלוא לא מיקרי ל"ק וק"ל :

אך עדיין קשה על ר' יוחנן דאמר פוק תני לבדא הבערה
 ובישול אינו משנה ואת"ל [משנה] ב"ש היא דאי ב"ה כמו
 דאמרינן מתוך שהותרה הולאה וכו' אחאי לא מייטיי הך
 דמדורה דקאמר ב"ה בפי' מתוך בהבערה. ע"כ ל"ל בל"ה
 לא קשה קו' השעה"מ הנ"ל דהי' יכול לומר בהבערה כגון
 במדורה וחמין הטעם משום הוהיל משא"כ בנדרים ונדבות
 לא שייך זה ואי משום דא"כ הרי משום הוהיל עכ"פ אסור
 מדרבנן כמו האופה מיו"ט לחול מ"מ אין זה מוכרח כ"כ
 להקשות מש"ס דלא תנן זה במהני' דאסור מדרבנן ואי
 משום דא"כ מאי לריך עירובי הבשילין י"ל דנ"מ במבשל
 ואופה סמוך לבין השמשות מיו"ט לשבת דלא שייך הוהיל וק"ל.
 ואי משום דאכתי קשה לר"י אחאי לא פריך ג"כ עכ"פ
 מטעם הוהיל. עי' לקמן (מו' כ') ליישב זה דיל' ידע שפיר
 דחייבי בעלי הקדש רק דאין חייב מלקות משום לא תעשון
 כן כר' ישמעאל דת"כ כאשר הארכנו שם ומ"מ לא שייך
 הוהיל כיון דאסור בהנאה אבל מתוך שייך וק"ל. ולדעת
 הרמב"ם בל"ה יחא הכל שהוא סובר הנחת הגוף שרי
 בלא מתוך רק דהוי כאוכל נפש ממש עי' פ"א מה' י"ט ע"ש:

ג נזכיר מה שהאמרנו ליישב לרפרס דאמר בכריחות פ"ג
 אין עירוב והולאה ליה"כ והקשו ת"ל למסקנא מהיק
 הש"ס בבילה (יב) דאף ביו"ט איכא הולאה מכ"ס ביה"כ
 וביה"כ לא שייך מתוך. דיל' הא דפריך הש"ס בבילה אלא
 מעתה ליפליגי באבנים היינו כפי' רש"י כיון דטילטול רק
 משום הולאה אסור א"כ הי' לנו להחיר ואי משום דעכ"פ
 מדרבנן אסור גזירה חטו שבת עי' שבת(פ' כל הכלים) דא"כ
 אף בקטן ולולב וכו' הי' לנו לאסור. אך אי אמרינן באמת
 ב"ה אי"ת להו מתוך י"ל שפיר דכ"ע אי"ת להו אין הולאה
 צי"ט רק דאסור מדרבנן גזירה חטו שבת [ובל"ה] י"ל
 כמ"ש רש"י דאי משום מתוך שייך לחלק בין לריך ליו"ט

עכו"ס ע"ש. ועי' גם בשער המלך (ה' י"ט פ"א הנ"ל) ועי'
 פר"ח (ריס הל' י"ט) משמע מדבריו שם דלא מיעשה חורה
 רק במקום שאין לורך קל"ת לישראל ע"ש. ועי' במ"מ (פ"א
 הי"ג) שם לדעת הרמב"ם מותר הולאה ללורך בהמה זולת
 שאר מלאכות וכו' ע"ש. ועי' שער המלך שחמה דהרי נכרים
 וכלבים מיעשה חורה והי' דהולאה גרע עפי' דלא הוי מלאכ'
 כלל צי"ט מטעם מתוך ע"ש :

ועי' בש"ע (סי' תקיב סעי' ג) אסור להוליא מרשות לרשות
 בשביל בהמה וגם שם אינו מבוחר אי אף ללורך
 קל"ת אסור ועי' ב"ס שחיבר הגאון מ' יהונתן ז"ל בתחילה
 ה' יו"ט שהקשה דמלשון הש"ע (כ"י לה) משמע שפסק כדעת
 הרמב"ם דאף שלא ללורך כלל מותר ע"ש יראה שהבין
 דלגמרי מותר ובאמת י"ל דעכ"פ מדרבנן אסור עי' צ"י (סי'
 תקיב) ע"ש :

דברי הפי"ז בענינים אלו בשבת (כא וכב) ובינה (יב) ודף
 כז. ובא"ן) יס הרבה להשיב על דבריו ובפרט מה
 שבי' כמדומה בבילה (דף כז) דהוי מקלקל הרי מוכח בשבת
 פ' האורג ללורך מלוא הוי תיקון או דמקלקל בהבערה
 חייב וק"ל :

עוד נחזור לענין דלעיל אפשר ליישב דעת הרמב"ם
 וש"ע וכפי מה שבי' לעיל בפשטות הסוגי' די"ל דחיי'
 מלוא שאין יכול לעשות למחר מיקרי שפיר לורך קל"ת כמו
 לולב וכו' א"כ בחמץ גמי הרי ילסרך עכ"פ לפרך כדי שלא
 יעבור על צ"י א"כ תבטל העשה דתשביחו לגמרי משא"כ
 אחר שאמרו רבנן לפרך א"כ ממילא יוכל לקיים העשה
 למחר. ובזה יתיישב דברי הרמב"ם וגם הש"ע מה שבי' גם
 לשורפו במקומו אסור אבל לשון הסוד לדיעס קמייחא עדיין
 לא יתיישב בזה שבי' כיון שאינו יכול לבערו כדיו' ע"כ
 גם לא יפררו. ולהנ"ל אכתי אחאי לא יפררו משום צ"י ואין
 להאריך. ואל תחמה כמו דאמרינן דהוי מתוך וכו' משום
 לקיים העשה דתשביחו כמו כן נימא דהוי לורך קל"ת כדי
 שלא יעבור על צ"י. ז"ל כאשר כבר בי' לעיל די"ל משום צ"י
 לא הוי ל"ק וכמו דמוכח ג"כ מהסוד שבי' כיון שאין יכול
 לבערו כדיו' ת"ל אכתי אחאי לא הוי יבערו משום צ"י א"ו
 כנ"ל וק"ל :

וכבר הבאנו לעיל לשון הרשב"א בתשו' (סי' עא) שבי'
 והביא לשון הירושלמי שמיסך אי שרי לשרוף חמץ
 מעיו"ט ויהא ביער והולך צי"ט תלי אי ילפינן חמץ מותר
 או לא וכו' דכמו כן אי שורף תהילה צי"ט שרי ג"כ ע"ש
 עי' שער המלך (פ"א מה' י"ט) הנ"ל שבי' דהרשב"א סובר
 הא דאמר כאן ש"מ ר"ע ל"ל מתוך היינו במקום שאינו
 ללורך כלל. ולא אדע מדוע הבין כן בדברי הרשב"א הלא
 לכאורה יראה כונת הרשב"א פשוטה סובר לדין דאית'
 לן מתוך שרי רק דהירושלמי סובר אי ילפינן מותר אף
 מתוך לא מהני דלא כגמ' דידן משום דתשבי' לשריפתו
 ומש"ה אף בהדליק מעיו"ט אסור אבל הש"ס דילן לא כבר
 הכי אלא אי אמרינן מתוך שרי והא דשריפת קדשים אסור
 ל"ל כחד מיהך חי' או משום דעיקר מתוך היינו משום צ"י או
 דשריפת קדשים הוי גזיה"כ ולדידן דקיי"ל כרבנן לא ילפינן כלל
 חמץ מותר וממילא מותר גם לשרוף כאשר הארכנו בכל זה
 לעיל. והא דאמר רבא ש"מ לר"ע ל"ל מתוך אף דהוא יליף
 מותר י"ל כחי' הנ"ל דמ"מ ליכא רק לאו הבא מ"ע וכנ"ל
 ודע דהרשב"א לא פסיק בהא כירושלמי דמותר אף אי מדליק
 בעי"ט אסור כמבואר בדבריו בשבת (כא: וכב). בסוגיא
 פיהקא ולא בשמן שריפה וכן מוכח בסוגיא שם ועי' בע"מ
 שם היסב :

ועיכ"פ הו"ל לנו גם מזה דלדעת הסוברים המולא חמץ
 צי"ט מותר לשרוף י"ל או משום צ"י אבל מ"ע
 לא מיקרי לורך קל"ת או משום דשריפת קדשים שאני דהוי
 גזיה"כ וא"כ נ"מ בכיו' דס' ושאר מלוא יהא מותר מחמת

א"כ הא דכ' לא יאכל בלילי מיותר לחוקי' דמחלק בין חולס ללירי. עי' לקמן ר"פ כל שעה ע"כ הוי אמרינן לא יאכל בלילי אחי לאסור אף לכלבים של הפקר כמו דאיתא בלמח דהג"א לקמן דריב"ן ה' אוסר להשליך לכלבים של הפקר ורואינו מלא יאכל. א"כ י"ל רש"י סבר דאין ראי' מזה דממ"כ לר' אבובו אין חילוק בין לירי לחולס ולא הוי יתורא כלל כמבואר כ"ז לקמן בסוגיא דחוקי' ור"א. ולחוקי' לריך לגופי' לאיסור הגאה משא"כ אי ילפינן מותר הוי שפיר יתורא לחוקי' וע"כ הוי אחי לאסור הכלבים של הפקר משא"כ אי הוי סבר כרבנן דלא ילפינן מותר הוי לריך קרא לגופי' וק"ל :

ועתה נבוא לבאר קצת לשון רש"י שכ' ש"מ אין ביטור חמץ וכו' הואיל ולי"ל לר"ע דרשא דתשבינו היינו ציי"ט רק הואיל ותשבינו היינו הבצירה וכו' דמשמע אי ה' לו גם דרשא אחרינא לא ה' מוכח מידי וזה תימא דכ"ס מוכח מדדריש ר"ע סך דרשא ע"כ סבר כר"י. דרך פילפול אמרנו דלכאורה קשה מנ"ל לרבא דר"ע סבר כר"י. דילמא ודאי לית לי' לר"ע דכדורש מה מלינו מותר רק ק"ו. עי' היטב לקמן (כז:) ומה דהשיבו לו חכמים על הק"ו היינו דהוי סופו להקל דאי לא ימלא עינים לשרוף יהא יושב ובטל וכבר הקשו שם כל האחרונים ת"ל הרי אכתי יטעך לפרך או לזרזי וכו' כדי שלא יעבור על ב"י. אך יש להתך מזה דעכ"פ יהא קולא ערב פסח אחר חלות עד הלילה דעדיין ליכא ב"י ויהא יושב ובטל לגמרי. ואף דמלשון רש"י בב"ק יראה קצת דבוצר דעובר ב"י משש ולמעלה. עי' ח"י (סי' סחמ סק"א) מ"מ אין זה מוכרח כ"כ. גם י"ל דבלא"ה איכא קולא לפירש"י בפלוגתא דר"י ורבנן קודם זמן איסורו א"כ יכול לבטל לענין ב"י ואין להאריך פה: רק כ"ז אי קאי קרא בע"פ אבל אי ה' יוס ראשון ציי"ט א"כ שוב אין יכול לבטל דעכ"פ אסור בהנאה וגם כבר איכא ב"י אז ה' ודאי דהיו שיהא בשריפה כיון דאין סוף להקל משא"כ עכשיו דקאי אערב י"ט חו ליכא ק"ו מותר אינו בשריפה וא"כ מה מוכח דר"ע סבר כר"י. אך י"ל דהוכיח שפיר דבלא"ה קשה מדוע נאיד ר"ע מהוכחה הפשוטה מדכתיב שבעת ימים שאור וגו' ע"כ קרא דתשבינו קאי אע"פ דודאי אין סברא לומר שסבור ר"ע דהוי ס"ד בלמח דזמן איסור ב"י יתחיל בחלי יוס ראשון דודאי לכ"ע מקשינן השבחה לאכילה. א"ו דה' סבר ר"ע לעולם דקאי ציי"ט רק בלמח ב"י מתחיל מתחילת ט"ו רק יוכל להפקיד בבית עכו"ם דתו לא עבר על ב"י רק [עכ"פ] עשה דתשבינו לא מקיים כאשר הארכתי בזה לקמן בסוגיא דהרמיו. אללו לדעת הגאונים ואחי עשה דתשבינו בחלי ט"ו שריף שריפה או מפרך וכו' :

ומעתה הוכיח שפיר דסבר ר"ע כר"י וזכח מ"מ מותר דאי מק"ו א"כ אף אי קאי ציי"ט מנ"ל דהוי בשריפה ואי משום ק"ו הא סופו להקל אי לא מלא עינים דאי משום ב"י יכול להפקידו לעכו"ם אלא ע"כ גמר לה מ"מ טעה נמי שייך המ"מ וק"ל. כ' דרך פילפול בעלמא :

(ה) **בפשיטות** הסוגיא לריך להבין דהנה נחלקו הפוסקי' אי הלכה כר"י או כרבנן ועי' ברא"ש לקמן

פ"ב בב' בשם הר"י שפוסק כר"י דעכ"פ איכא מ"מ לחכמים דסברי אשם חלוי וכו' בשריפה ואי איהו שחק אן לא שחקין. והרא"ש דחה זה משום דיל' חולין מקדשים לא נמרינן. וי"י אחרונים בחשו' ש"א ופי"ו שכ' דבלא"ה ניחא כיון דאין פסקין לאחר זמנו כר"ש א"כ איכא פירכא על יתור דאין לו יתור לאיסורו משא"כ חמץ וק"ל אבל אי ילפינן בק"ו לא שייך זה דנוכל להכניסו הפירכא הך הק"ו כנודע. ועי' ברא"ש לקמן (עב:) שכ' שם טעם הפוסקים ה"ה הרמב"ם וסייעתו שפסקו לפני זמנו כר"י משום דחד קרא דרשין לתערובת ומיותר רק חד קרא ויזיקינן לי' מהבדל אלפני זמנו הואיל ומשכחת לה שאתרפה החורה משש בשה"י בביהו מתשבינו ע"ש. [ועי' מיושב היטב דפה

פ"י

או לא לענין דרבה עכ"פ וק"ל] וב"ה מחירין בקטן וכו' כיון דאית' בזה לורך קצת לא גרע משאר מלאכות דשרינן משום מתוך דבזה לא שייך למיגור דמידי דאובל נפש ב"י שרי ידוע לכל וק"ל. וב"ה ל"ל מתוך ומש"ה אסרי מדרבנן רק הש"ס קאמר שפיר לתנא דתני השוחט עולת גדבה לוקה ס"ס לא סבר כב"ה דאיהו אית לי' מתוך. וא"כ ניחא הכל לדיון סבר רפרס לכ"ע אין הולאה לא ציי"ט ולא ציו"כ : ורע"ז מיושב ג"כ שפיר מה שהקשו לב"ה א"כ אחאי אין נועלין לולב וחוקעין שופר בשבת ואי משום שמא יעבירו וכו' הרי ציי"ט ג"כ אסור וא"כ איך שרי ציי"ט כמו שכ' המג"ה בבי' תקפ"ח דמה"ט לא אמר הטעם שמא יתקן כלי שיר גבי שופר ע"ש. ולהג"ל ניחא דהרי לב"ה ג"כ אינו אסור רק מדרבנן והוי ציי"ט גזירה לגזירה וק"ל : ומה"ט אי שריש דעת הגאון שהביא הב"י (סי' תרי"א) שפוסק כרפרס משום כיון דאין אמרינן טעם שאין חוקעין שופר בשבת משום שמא יעבירו א"כ תקשי לב"ה כנ"ל א"ו כרפרס :

(לו) **עוד** נזכיר בפשטות הסוגיא דמתוך (צילא יב) דקאמר לי' ר"י לתנא דהבצירה וביטול אינה משנה ואח"כ מסיק רק הבצירה לחוד דנימא מתוך ע"ש. גם הקשו על הרמב"ם שפוסק דלא אמרינן מתוך רק בהולאה והבצירה א"כ מה קאמר ביטול אינה וכו' י"ל קצת דה"ק לי' ר"י לתנא לדידי ודאי אף לב"ה הבצירה וביטול יתחא משום דאין חילוק מלאכות לי"ט ואף אס תרלה לחלוק עלי בבצירה והאמר דיש חילוק מלאכות מ"מ עכ"פ לריך אהא לשנות משנתך כב"ה דלב"ה עכ"פ בהבצירה נימא מתוך וק"ל. ויש ליישב ג"כ שינוי סוגיות דבמחילתין (מז:) פריך מטעם הואיל וזש משום מתוך. די"ל כולי חדא ובאמ' אכילת איסור לא מיקרי לורך קצת. רק דקשה נימא הואיל אהבצירה. אך די"ל דילמא איירי בקשין של ערלה או קליפי כלאי כרס דעכ"פ מה שנתבשל או נללה בהן אסור מדרבנן או אפשר אף מדאורייתא למ"ד יש שבת עינים בפה. עי' י"ד (סי' קמב) וא"כ שפיר לא שייך הואיל כלל כיון דכל מה שנתבשל נאסר ומלקות ליכא מש"ה אף אי הוי דאורייתא דאין מלקות בהנאה לדעת הרמב"ם אך אי איירי בערלה וכו"ה אסר מלקות בשריפה א"כ נימא מתוך לשיטת הסוברים דלורך מלוה מיקרי ל"ק ונתי דמלוה אימנעו מלכס ולא לגבוה מ"מ ליכא מלקות הכל כנ"ל וק"ל :

(לז) **מה** שכ' תוס' שם ד"ה השוחט וכו' דאף לב"ה אין מלקות בשלמי גדבה לריך טעם למה ול"ל דעכ"פ כיון דאיכא אכילת הדיוט ודאי לא אימנעו רק מלכס והוי לאו הבא מכלל עשה ועי' פי"ו ועי' תוס' בשמעתין ד"ה והומר וכו' שכ' דזה אסור מהבצירה רק מאן דשרי היינו מלה' כל דלה' א"כ הדברים סותרין וק"ל וכבר כ' בזה במ"א :

(לח) **ברין** אין שורפין קדשים בלילה הלימוד מעד בוקר וכן גבי שלמים כחי' ציום השלישי וכו' ולא בלילה עי'

שבת (כד:) ועי' רמב"ם (פי"ט מפ"ה) שם כ' לענין אין שורפין קדשים ציי"ט כיוול פיגול ומותר ופמא ולענין בלילה כ' פיגול ומותר ואילו טמא משמע לא ועי' כ"מ שם ועי' ס' מנחת כהן מנחות (מז:) הרגיש בזה וגם הביא שם לשון חוס' מותר לשרוף בלילה ע"ש. אכן לא מדבריהם דשאר פסולין מנחות (ק. ד"ה אלא וכו') משמע ג"כ משמתי כן. ודברי תוס' שם י"ל באופן אחר ול"ע לדינא :

(לט) **עוד** בפשטות הסוגיא דרש"י שכ' דאי כרבנן לוקמי ציי"ט וישליכנו לים או לכלבים וכו' עי' פי"ו שהקשה הרי לרש"י אף אי ילפינן מותר שרי להשליכו לכלבים ותי' דודאי אי ילפינן מותר כמו שאסור לשורפי כמו כן להשליכו לכלבים דרממנא אחשבי' ע"ש כמו שפרש"י בשריפה קדשים בבילה (כז) ולקמן (מז) בהלש פיסה ציי"ט בטומאה ע"ש. וקצת ה' נ"ל אי סוי יליף מותר א"כ כמו כן יליף איסור הגאה מותר

הרי' אברללנוי שהביא הרמ"ם שפוסק כר"י והביא רמ"א
מסך דרבא. ותמהו עליו מי עדיף ר"ע מר"י הא אין הלכה
כר"ע מחזירו וכמו כן שאר ש"מ שאמר רבא אין הלכה
כר"ע כמו כן י"ל בהך עי' תשו' טה"א ע"ס. ולהג"ל יומא
דעיקר כונת הרי"ב רק להוכיח דלא נימא הפירכא שכן אין
היתר לאיסורו והבן: [וא"כ קשה דילמא ר"ע כבר כמו
דפסקין באמת דלפני זמנו כר"י וא"כ ודאי תו ליכא
למילף מנותר דמה לגומר שכן יש היתר לאיסורו אבל אי
הוי קאי תשבינו ב"ע א"כ ודאי הוי מסתבר לומר דהך קרא
יתירא קאי על אחר זמנו כיון דהשתא ליכא קרא כלל ללפני
זמנו וכל עיקר סברת הרמ"ם הואיל ובלא"ה חזינן שהורה
תורת מחמת תשבינו להכי מוקמינן קרא על לפני זמנו
וק"ל. ובלא"ה הסברא כן דבאיהו זמן הוי מוקמינן לפני
זמנו וק"ל. ואף דהי' מקום לומר מלשון עליו הוי מוקמינן
משעת שחיטת פסח הרי חזינן דהרמ"ם לא כ' הכי. ועי'
לקמן בסוגיא דלדרכה עליו מוקמינן לשעת אכילת פסח
ע"ס. וא"כ קאמר שפיר ר"ע ודאי אי הוי' קאי אי"ט א"כ
הי' מוקמינן קרא אחר זמנו. א"כ ממילא הוי ילפינן שפיר
מנותר דהוי בשריפה דליכא פירכא משא"כ עתה דתשבינו
בי"ד א"כ קרא יתירא מוקמינן אלפני זמנו. וא"כ איכא
פירכא באמת לא ילפינן מנותר ולא הוי כלל בשריפה וק"ל
ול"ל דרבא סובר בפשיטות דודאי חולין מקדשים לא ילפינן
וא"כ ע"כ אי כבר בשריפה היינו מבח ק"ו דאי מכוניסין
הפירכא בתוך הק"ו וכבר כ' בזה לקמן בסוגיא דחוקי' ור"א
אי הכי פירכא חולין מקדשים אי הוי כמו פירכא כתובה דאין
מכוניסין וכו'. אכן אי נימא דהוי רק כמו פירכא מסבירא
שפיר מכוניסין כמבואר. א"כ שפיר הוכיח דסבר כר"ע דהך
דאין היתר לאיסורו ג"כ י"ל דהוי רק כמו פירכא מסבירא
א"כ ע"כ סבר באמת כר"י וק"ל:

ועי' קשה מה שהקשינו לעיל כיון דע"כ העיקר מחמת
הק"ו דילמא סבר כל דין [וכו'] רק אי הוי קאי
ביו"ט לא הוי שייך זה כיון דאין יכול תו לבטל די"ל ר"ע כבר
כר"ע דע"פ מותר עכ"פ בהגא' א"כ הוי שפיר סופו להקל
כיון דלענין ב"י יכול לבטל אבל אי קאי ב"ט לא שייך זה כיון
דעכ"פ אסור בהנאה [דודאי] אף אי הוי' קאי ב"ט עכ"פ
איסור אכילת חמץ מתחיל בלילה אלא דלא ילפינן השבחה
מיני' וא"כ הוי' שפיר ילפינן מנותר ומנ"ל עתה דקאי אפי"ט
דסבר ר"ע דהוי ג"כ בשריפה ומכאן יהא מוכח כשיטה
הגאונים דלענין ב"י יכול להפקיד בבית עכו"ם א"כ אף אי
קאי ב"ט הוי סופו להקל אלא ע"כ דלא סבר ר"ע כלל כל
דין וכו' א"כ גם עתה נמי כן וק"ל. אך לזה עדיין קשה
ק"ו תוס' דלקמן (כו): א"כ יהא סבר ר"ע דסוכה אינה נוהגת
אלא בד' מינים כיון דלא סבר כל דין וכו' א"כ יליף שפיר
מלולב אכן זה י"ל בכמה גוונים ואין להאריך וק"ל:

מא) ונזכיר איזה פרטים היוצא לנו מתוך הפילפול בסוגיא
זו הנה כחצנו לעיל דעכ"פ לדין אף אי ילפינן
מנותר מ"מ בהתחיל להדליק מערב י"ט ודולק והולך ביו"ט
שרי ואף דהירושלמי סובר בנותר כה"ג אסור מ"מ בש"ס
דינן פ"ב דשבת מוכח להדיא דשרי. ומה שהביא הרשב"א
בתשו' (סי' עא) דברי הירושלמי לא לדינא כ' כן כמו שכ'
הרשב"א עלמו בחידושו שם לשבת. ועי' ח"י (סי' תמה
סק"ב) הביא שם דברי ירושלמי אלו לדינא. ודבריו ל"ע וכבר
הרגיש בזה בפר"מ (סי' תמו סק"ג) ע"ס. גם הביא שם
בפר"מ הכ"ל פ' שלשון הרשב"א בתשו' שם בזה שררה
להוכיח מרש"י בשמעתין דלרבנן אסור לשרוף ע"ס. ועי'
בחד"ד (דף כה). ע"ס שניאר הרבה דייני מתוך ע"ס:

מב) עוד נזכיר הנה הרמ"ם לקמן השיג על הגאונים שהוכריז
דחמלו של ישראל ברשות עכו"ם לא מיקרי ביתו
דמ"מ כיון שהשאל ממנו לשמירתו וכו' ביתו קרינן ל' ע"ס
וא"כ קלת משמע לכאורה מהרמ"ם דאם הניחו ברה"י הוי

אינו עובר כיון דלא שייך שהשאל לו וכו' ואפשר דגם
מדרבנן אינו עובר ואפשר דעכ"פ עשה איכא כמו שכ'
לדעת הגאונים בהפקיד לעכו"ם. וא"כ כל הפילפול שכ'
לדעת הגאונים כמו כן ג"כ לדעת הרמ"ם בהניח ברה"י
ועי' ב"י (רי"ס סי' תמו) ובטו"ז שם שכ' לדעת רש"י בהשאלה
מרטוהו בני העו"ז התמיה ע"ז. וכבר כ' כי אין זה כ"כ
תימה לדעת הגאונים. ולהג"ל אף לדעת הרמ"ם יומא.
ועי' תשו' פ"י (חא"ח סי' יב) שם פילפל באחד ששכח למכור
חמלו קודם שם ולידד לומר שיכול להשליכו למקום הפקר
שכלבים וחזירים מלויין ואם נועלו עכו"ם ומחזירו לו אחר
פסח שפיר דמי. ופילפל שם בהצרת הרמ"ם בשם הרי"ב ק'
שהואר להשליך לכלבים הפקר. והביא גם דעת רש"י
דמשמע דשרי. וכ' די"ל אף הירושלמי אין אסור רק מדרבנן
וא"כ יש להקל במקום הפסד ע"ס. ולכאורה ל"ע בכונתו
אי סובר דכיון שהשליך לרה"י עכ"פ ליכא ב"י ואפשר אף
לר"י דסבר דבני שריפה מ"מ דוקא לענין הטעם אבל ב"י
תו לא עבר א"כ מאי ענין זה למחלוקת רש"י ורי"ב ק'. וי"ל
דמ"מ ודאי עכ"פ מדרבנן בעי דוקא הבערה מן השולם ע"כ
אם נותנו לפני כלבים ילא הוא ואם נזדמן שחטפו נכרי ליה
לן בה אי מחזירו לו חת"כ אבל אי חזן רשאי ליתן לכלבים
הפקר לא ילא כלל ידי תשבינו. ולדין להתיישב בכ"ז היטב
וכבר הארכנו בכמה דוכתי בהך דנקבדין אי בעי מן החורה
וכן אי אפרן אסור מן החורה. ועי' גם בפר"מ בפתיחה
להל' פסח (ח"ג פ"א סי') ובסי' ת"מ באופן ע"ס:

מג) עי' ס' שער המלך (הל' י"ט פ"א) שם לידד לומר ולפרש
הא דאמר רבא כאן ש"מ לר"ע ל"ל מחוך וכו' היינו
בכה"ג דליכא לורך קלת ובאמת בכה"ג ל"ל מחוך
ע"ס. ועי' תמים דעים (דף כה) כ' לפרש [הא] דקאמר
ש"מ ל"ל מחוך כאן משום דילפינן מנותר דהוי גזה"כ ע"ס.
וכבר כתבתי לעיל מה שנראה לע"ד:

עי' עוד שם בח"ד שפי' הא דאמר ר"י בבבליה (יב) הבערה
אינו משנה היינו דמסתמא משמע דאף אי ביטל [גיד]
לכדו ג"כ לקי והרי כיון דראוי לכלבים הוי לורך קלת ע"ס.
והדבר ל"ע דממ"כ למ"ד נפש אפי' נפש בהמה במשמע הוי
הוכל נפש ממנו ומאין דפליג ע"י משמע דתורה מיעטה אף
ג"ל. וכבר כ' לעיל גבי לכס ולא לנכרים משמע ג"כ אף
במקום מחוך מיעטה תורה. ועי' פר"ח (רס"י תלה) ובמג"ס
(בילה יב) ובסוגיא דעיסה חליה של ישראל וחלי' ש"ג שם
משמע אף דשייך פת נאפה יפה והוי עכ"פ ל"ק אפי' אסור
ע"ס ואין להאריך פה:

[אמר המ"ל היות שראיתי שהגאון המחבר וצ"ל כתב כאן
בניי שיטי שבמק"א כתב עוד לישב דברי רש"י הג"ל באופן
היותר נאיה וחפשונו ומצאנו בעוה"א את החי' אשר רמזו עלי'
הגאון המחבר וצ"ל בבאן ע"כ הגנו מעתיקים אותו בבאן
בכתבו ובדשונו אות באות וז"ל]

מד) בחידושינו לפסחי' ה' קלר המל' מהשתרע לכתו'
כל מה שהני' ה' בדה"ה' בסוגיא דאך
ביום הראשון. ע"כ נכתוב פה. ואמרנו לישב עוד בדרך נאיה
לשון רש"י שכ' בדה"ה ש"מ כבר לה' כר"י וכו' הואיל ואין
לו לימוד אחר וכו' וכבר כ' שם לישב וכו' נכתוב בלשון
היותר נאות דרך פילפול. דכבר הקשינו בחי' פסחים שם
מאי קא משיי אצ"י בתחלת הסוגיא תרי קראי כהני' וכו'.
הא יש מקום לומר לדעת הגאונים דחמלו של ישראל ברשות
עכו"ם אינו עובר בבי'. א"כ שפיר י"ל ביום הראשון היינו
ביו"ט וכל שבעה עובר על ב"י רק עכ"פ אי מניחו בבית
נכרי אינו עובר אבל [על] מ"ע דתשבינו עבר. כאשר לידדו
האחרוני' עי' תשו' שאנ"א (סי' פג). ואף דתשבינו ג"כ נאמר
מבהיכס מ"מ י"ל לשון תשבינו היינו מן העולם. וא"כ ניחא
שפיר מחמת יוס ראשון ואילן עבר ג"כ על תשבינו ונ"מ דלא
מסי

דכל עיקר טעמייהו דפליגי אר"י דליף מנוח משום כל דין שאתה דן תחילתו להחמיר וסופו להקל אינו דין. א"כ עכ"פ זה יש ללמוד מנוח שרריך ביעור מן העולם עכ"פ ע"י דבר אחר והבדל נכונה זה א"כ אכתיף אף לרבנן אין מקיים העשה בהולאה מן הבית:

אמנם יש לדחות זה לפמ"ש המפרשים שם טעם הפוסקי' כרבנן דלא ילפינן מנוח במה מנינו אף דאיהו סברי אשם חלוי וחטאת העוף הבא על הכפק בשריפה. וא"כ ליכא יוכיח. דהרא"ש כ' הטעם משום חולין מקדשים לא ילפינן. וזה לכאורה לא שייך רק על מה מנינו אבל על ק"ו לכאורה לא שייך זה דנוכל להכניס הפירכא תוך הק"ו לכאורה הוי זה פירכא מסבירא. ע"י תוס' ר"פ הנזקין. אכן האחרונים כ' שם לדליין דק"ל לאחר זמנו שרי מן החורה א"כ איכא פירכא דמה לנוח שכן אין היתר לאיסורו וזה הוי פירכא הכחוש ונוכל לפרך גם א"כ. אף דשם בחי' כחבתי כי י"ל גם זה הוי רק פירכא מסבירא. אכן עתה נחיישכתי בדבר כי כ"ל דהוי פירכא הכחוש דפרכיון אף אק"ו. וא"כ מש"ה י"ל לרבנן א"ל לבטור כלל מן העולם. אכן להג"ל עדיין קשה מאי קאמר תרי קראי כחבתי דילמא משום ב"י בני בהולאה מרשותו והעשה עדיין אין מקיים משום דילפינן מנוח בשריף ביעור מן העולם ואי משום דאיכא למיפרך מה לנוח שכן אין היתר לאיסורו וכו' הרי לה"ד דתשבינו קאי ביו"ט א"כ ממילא הוי מוקמינן קרא יתירא לאחר זמנו כנ"ל. וא"כ גם חמץ אין היתר לאיסורו וק"ל. אמנם י"ל דבאמת הגאונים סוברים דהלכה כר"ש אף לפני זמנו וא"כ לא קשה כלל וק"ל: ורמעתה י"ל הוכיח שפיר הרמב"ם דלא בגאונים ע"י (פ"ג מחומ"מ) ותמיהו עליו מ"ל לפסוק נגד המכילתא. ולהג"ל ניחא כיון דהרמב"ם פסק לפני זמנו כר"י א"כ ח"י קשה לו לאכ"י מה משני תרי קראי כחבתי לדלין מ"ל כנ"ל. א"ו דלא כגאונים וק"ל:

ג נזכיר מה שאמר בני החרון הב' זלמן כ"י ליטב לשון רש"י הנ"ל דלכאורה הוי מקום לפרוך על הק"ו מנוח נימא הוי הנוחנת הואיל והחמירה התורה לעבור על ב"י א"כ ע"כ אינו בשריפה דאי בשריפה א"כ נימא כחותי מיכח שיעורי' כיון דלענין ב"י לריך שיעור בזית ואי הוי בשריפה א"כ מיכחתי שיעורי' ע"י סוכה (לו) היטב וכתוס' שם שיראה מדבריהם דאי הוי בקבוצה לא שייך כחותי וכו' ע"ש. ויבדלי' לענין אכילה לא שייך זה כיון דס"ם נהנה מכזית וסא"כ לענין ב"י והבן. וא"כ י"ל דילמא ר"ע קאמר הכי ידאי אי הוי קאי תשבינו ביו"ט א"כ לא הוי אמרינן ההיקש ביעור לאכילה. וא"כ היינו יכולין לומר דלענין ביעור לא בעי כלל ביעור דכל עיקר שיעור נפיק מלשון אכילה דמשמע בזית כמבואר. א"כ הוי ילפינן שפיר מנוח דליבטי שריפה דלא שייך כחותי וכו' כיון דלא בעי שיעור כלל משא"כ השתא דקאי מעיו"ט א"כ אמרינן שפיר ההיקש ובעי שיעור כמו אכילה ממילא לא ילפינן כלל מנוח מטעם הג"ל דהיא הנוחנת. לכך כ' רש"י אי ס"ד דאית לי' לר"ע ההיקש. והך גופי' הוי יכול להוכיח דקאי תשבינו בעיו"ט מכח ההיקש ונכון:

ועפ"י דברים אלו אמר ליטב דעת הר"י (מו"י) ש"כ שם דפסקין כמ"ד הואיל מדק"ל כר"א דאמר לא יקרא לה שם עד שתאפה וכו' וע"כ משום הואיל. ועי' ר"ן שם שהקשה הרי פסק דביצה הנאה ממון. א"כ י"ל מש"ה לא יקרא לה שם דעבר על ב"י ע"ש. וכבר הארכנו שם. אכן להג"ל י"ל ידאי לר"י דבשר ביעור חמץ שריפה א"כ חזינן דלא הקפידה תורה על כחותי וכו' דהרי הוא בשריפה א"כ ממילא עבר אף אם הוא הרימה טמאה משא"כ אכן דפסקין כחכמים א"כ מ"ל דעבר בתורת' טמאה כיון דה"ב בשריפה א"כ כחותי וכו' דאי משום חמץ גיפי' לא הוי בשריפה ופי'

מהני הניחו צבית עכו"ם. אכן י"ל דהנה עיקר הוכחה שה"א שם דלא קיים בזה עשה דתשבינו היינו מדפליגי ר"י וחכמים אי ביעור חמץ שריפה או מפרר וכו' אטו מי איירי ביום ושריפה ברשותו ע"ש. ואמרנו כי י"ל דוקא לר"י דאמר אין ביעור חמץ אלא שריפה משום דליף מנוח ודאי לא מהני לענין העשה הולאה מרשותו אבל לרבנן י"ל שפיר דמהני אף לקיים העשה. והא דאמר רבנן מפרר וכו' היינו מדרבנן כמו שאר נקברין דלריך לכאורה קבוצה מדרבנן. ובחי' למס' ע"ז הארכנו קלה בזה דלכאורה לא מנינו בשאר נקברין מפרר וכו' רק קבוצה אבל בחמץ וע"ז בעי דוקא ביעור מן העולם ואין להאריך פה. עכ"פ י"ל כן לרבנן. א"כ י"ל הש"ס משני שפיר תרי קראי כחבתי דממ"ל לר"י בלא"ה מוכח דקרא קאי בעיו"ט דאי ביו"ט הא הבערה אב מלאכה ולרבנן מוכח מתרי קראי וק"ל. ואי משום דאכתי קשה למאן דפסק כר"י דביעור חמץ שריפה אכתי מנ"ל דקרא בעיו"ט ואי משום דאכתי לשרוף ביו"ט ז"א דזה דוקא למאן דל"ל מתוך וכו' אבל אכן דפסקין מתוך א"כ מותר. אך ז"א למה שב' בחי' לפסחים הג"ל דודאי אף אי אמרינן מתוך אכתי לשרוף כמו שריפה קדשים רק דהוי לאו הבא מכלל עשה ולא אב מלאכה. וזוהי מוכיח הש"ס שם דר"ע ל"ל מתוך דאמר ומנינו להבערה וכו' אבל מ"מ גוף ההוכחה שפיר דאיירי [בעיו"ט] א"כ ניחא שפיר וק"ל:

ומעתה מיושב היטב דעת רש"י דהי' קשה לו מנ"ל דר"ע סבר כר"י דילמא ר"ע סבר ג"כ הך דאבוי

תרי קראי וכו' והכי קאמר ג"כ ממ"ל אי ביעור חמץ שריפה א"כ מוכח מגופי' דקרא. ואי מפרר א"כ מוכח מתרי קראי כיון דמקיים העשה ג"כ בהולאה מרשותו כנ"ל. לכך פי' רש"י מדלית לי' דרשא אחרינא ע"כ כר"י ס"ל לגמרי דאי לא הוי' לו להביא עכ"פ איך דרשא והבן: אבן עדיין לריך להבין לפי מה שהארכתי שם בחי' ליטב הקו' שהקשה שם הפ"ז ושאר אחרונים על הא דקאמר הש"ס דכ"ע חמץ משע שעות ולמעלה אכתי מנ"ל. ומה פריך הא קי"ל חמץ לפני זמנו אכתי כר"י. ואי משום דעכ"פ מנ"ל דחייב לבטור מביתו. לשון הש"ס משמע דמנ"ל דאכתי באכילה והנאה. גם י"ל מדרבנן חייב לבטור שמה יאכל. ותי' שם הפ"ז דעכ"פ קשה לר"י דהתם מחני' כותי' לקמן חמץ של נכרי שעבר עליו הפסח מותר בהנאה והיינו כר"ש דמדאורייתא אחר זמנו מותר רק בישראל קנסו. וא"כ פריך שפיר. והקשינו שם עכ"פ לדעת הרמב"ם שפוסק לפני זמנו כר"י א"כ י"ל גם כר"מ סבר כהלכתא לפני זמנו כר"י. וכתבנו שם לתוך דהרי כ' הרא"ש לקמן (ל) דמש"ה הלכה כר"י לפני זמנו דהרי קרא אחי לכתחמץ מחמת ד"ה וחד קרא הוי מותר מוקמינן לי' אלפני זמנו הואיל וחייבו תורה בהשכחה לפני זמנו ע"ש. וא"כ פריך שפיר מנ"ל דקרא אחי לעיו"ט דלמא ביו"ט ואז הוי ממילא מסביר לומר דקרא יתירא אחי לאחר זמנו דודאי מסביר יותר לאוקים קרא לאחר זמנו דעבר עליו הפסח מלפני זמנו דמאיזה זמן יתחיל האיסור לס"ד דקרא תשבינו ביו"ט וק"ל. וא"ל דמ"מ מקרא דלא תשחט על חמץ דס' וזכתי ידעין עכ"פ דאכתי מעת שחיטה הפסח. רק ד"ל דדוקא בזמן שבהמ"ק קיים ולכל חד וחד כי שחט עכ"פ ידעין איסור ערב פסח ומסביר לאוקמי קרא לפני זמנו. ז"א דלהך מ"ד דילפי משאר קראי מוקמינן קרא דלא תשחט וגו' בשאר קרבנות כמו כל שאר לא תקטירו. כמ"ש הכ"מ (פ"א מחומ"מ) לדעת הרמב"ם ע"ש ובמפרשי הש"ס שם היטב. וא"כ להג"ל עדיין קשה מה משני הש"ס תרי קראי כחבתי דילמא משום לא יראה יכול להוילא מן הבית כשיטה הגאונים ואי משום לרבנן אף עשה דתשבינו יוכל לקיים בזה ומפרר היינו מדרבנן. ז"א דכחבתי בחי' לע"ז ור"י חתום ג"כ בס' [פמ"ג] שחיבר הגאון ד"ק פפ"ד ז"ל בפתיחה לה"פ ש"כ ד"ל לרבנן כיון

ועי' בסוכה (לו.) שם איתא להדיא בתוס' בן דהרומה עמאח
הוי כותבי וכו' הויל ואין הנאחו רק בשעת שריפה ע"ש.
וא"כ ע"כ הא דפסקין כר"א היינו משום הויל ונכון:
למדנו ענינים אלו ניסן הקס"ו לפ"ק פה גלוגא.
[ע"כ העסקנו בעזה"י ממקום אחר]

מה (ע"ב בגמ' ת"ר יכול יעמין וכו' בזה"ל וכו' ראייה
לכאור קתא תחילה הא דקאמר לפי שנאמר
לך בלך אי אתה רואה וכו' יכול יעמין ויקבל וכו' ק"ק כיון
דהנהא לא בעי רק לשנוי ל"ל לא ימלא א"כ ה"ו לו לתרץ רק
יכול יעמין להבי כתיב לא ימלא ומה קאמר לפי שנאמר לך
וכו' דמשמע אי לאו הכי לא ה"ו מיושב הקושיא ל"ל לא
ימלא ת"ל ס"ס ה"ו ניחא משום יכול יעמין ואף דבעי
להשמיטנו הך דינא דשלק אי אתה וכו' וגם דאכור לקבל
פקדונות מ"מ אין ענין לכאן להך קושיא. ונ"ל ד"ל משום
איכור הטמנה למודי עדיין קשה אכתי שם בגבולין לכתוב
לא ימלא במקום לא יראה והוי ידעין איכור הטמנה א"ו
דלריך לכתוב לא ימלא בזה"י נפשה ולא לכתוב גבי לך כדי
לאכור קבלה פקדונות וק"ל:

מו (שם) משום שנאמר לך לך תרי זמנא וכו'. עי' מהרש"א
בתוס' שהקשה א"כ מנ"ל לאכור הטמנה הא נריך
קרא לגופי' להחזיר כבשחו ותי' דעכ"פ משמעות הלשון כן
ע"ש. ואכתי קשה מנ"ל לאכור קבלת פקדונות ול"ל ג"כ
משמעות הלשון וק"ל. וקל"ל בלא משמעות י"ל ע"כ
קרא מיותר דאכתי קשה נכתוב לך גבי לא ימלא וממילא
הוי ידעין להחזיר אף כבשחו דכן המשמעות כפי' רש"י ולא
נלמדך לך גבי לא יראה א"ו להבי לא כחבי' גבי לא ימלא
דלזו הוי שריין אף קבלת פקדונות: ומעתה יתיישב קל"ל
לשון הש"ס לקמן דקאמר למ"ד דהגל"ה כממון דמי לא
ימלא ל"ל. וקשה הא נריך לגופי' להטמנה ולריך לדחוק
ולומר דעיקר הקושיא על תנא דברייתא דלא נריך למילף
מלא ימלא הך דרשא דאכור ק"פ. וזה ל"ע דילמא הבריית'
אחי באתה כמ"ד דהגל"ה לאו כממון דמי. ולהגל"ה י"ל דפריך
שפיר קרא ל"ל אי להטמנה לכתוב שם במקום לא יראה לא
ימלא והוי כתיב גבי ג"כ לך וממילא הוי ממעטין גם
כבשחו וק"ל:

מו (ראיתי) באחרונים שהקשו מדוע זיין הש"ס תחילה
האיפא דלין לי אלא נכרי שכבשחו וכו' ואח"כ
הרישא יכול יעמין. והג' א"א ז"ל תי' בטוב טעם. ולפענ"ד
הי' נ"ל בפשיטות כי כן דרך הש"ס בכל דוכתי הקו' מהיפא
הקשו אביי ורבא והקו' מרישא פריך סתמא דהש"ס ולהבי
סידר תחילה הקו' מאמוראים הקודמים ועל אביי ורבא גופי'
לא קשה מדוע לא הקשו מרישא דהם ידעו שפיר תי' הש"ס
כאן שקיבל אחריות וכו' וק"ל. אכן נ"ל ג"כ ליישב דרך
פלטול ד"ל לכאורה מה פריך הש"ס דילמא לא הויה הור'
של אחרים רק אם הניח עכו"ם לרשותו אין לריך להוילאו
אבל דרך פקדון אף בלא אחריות כלל אכור [ובפקדון] א"א נא'
אחריות פשיעה לא הוי אחריות לענין חנוך או דפקדון עכו"ם
מיטעה טורה אף מפשיעה. וע"כ הא דמשיי הא דקיבל וכו'
וכו' היינו שקיבל בפירוש ומנ"ל הא דילמא פקדון סתמא
אף בלי אחריות אכור. אף י"ל לפי פי' מהרש"א דהוי
משמעות ולא ייתורא א"כ אין לנו רק המשמעות וזה לא
הוי רק באחריות. ובגל"ה ע"כ ל"ל כן לכל חד מפוסקים
למר המשמעות לא הוי רק באחריות גניבה ולמר באחריות
ששיעה ולדעת החס"ד ב"מ בשמטין דהמלוה על המשכון
בעי דוקא אחריות אונסין וק"ל. וא"כ י"ל בלא סיפא לא
ה"מ להקשות דהמ"ל דלא ימלא מיותר דאי להטמנה הוי לי'
למכתב לא ימלא במקום לא יראה וע"כ מיותר והוי אמרין
לאכור פקדון אף בלא אחריות אבל השתא דלריך לא ימלא
כדי להחזיר אף כבשחו א"כ לא אחי רק ממשמעות א"כ
פריך שפיר פקדון בלא אחריות מה משמעות איכא וק"ל.

וקל"ל יש ל'פקק ע"ז דאכתי הוי ייתורא דנכתוב לא ימלא
שם במקום לא יראה ונכתוב גבי לך והוי ידעין הכל ואכתי
הוי ייתורא וי"ל ואין להאריך:

מח דף ו ע"א בגמ' ס"ד הויל ואי איתא דהר' בשיני'
וכו'. עי' ע"ז (ס"ס ת"מ) לדודי' הפי'
כאן דקמל"ן דהוי שפיר דבר הגל"מ בכל דוכתי ועי' השו'
ש"א שפי' באופן אחר דקמ"ל דוקא כאן הויל וכתוב לא
ימלא ע"ש:

מע (הרא"ש) הביא כאן המכילתא ילא חמזו של ישראל
ברשות נכרי וכו' לקמן בסוגי' דהרמיו אללו
כ' בזה הרבה אי תלי דוקא לדעת הגאונים בקיבל עכו"ם
אחריות או לא וגם בכונה הפ"ו (ס"ס ת"מ). גם פלפלו שם
אי עכ"פ לא קיים העשה לדעת הגאונים ואף דא"כ מה
מקשה הר"ן כאן מהך דלקמן אבל נכרי ששלוה לישראל וכו'
הרי עכ"פ לא קיים העשה מ"מ י"ל פריך שפיר הויל ולשון
עובר משמע בלאו. ואף דלפי תי' הר"ן ג"כ לא עבר רק
מדרכין מ"מ לענין לאכור אחר פסח לא קנסינן ל' רק אי
עבר על ב"י אף דרבנן אבל לא אעשה עי' תשו' ש"א. גם
י"ל ודאי אי ה"י קודם פסח ביד נכרי אף אעשה לא עבר
רק אם לאח"כ איכורו ניהי ביד עכו"ם עבר אעשה והדבר
לריך ביאור רחב:

עוד מזכיר קתא מה שידד כאן הפי' ז"ל ד"ל חמזו של
ישראל חבירו עובר ועי' לקמן (דף ו) להארכנו קתא בזה
ג"כ. אכן באמת קושיא הפי' עולמה הרי גבי חלס לא
ממעטין רק של נכרי ולא [של] ישראל וא"כ כאן נימא ג"כ כן.
וקל"ל י"ל כיון דע"כ הא דכתיב בכתובים לדעת החולקים על
הגאונים אף בבית עכו"ם עובר א"כ הלשון בכתובים ע"כ
היינו הפי' שלך אף בבית אחר ובכתובים היינו מה שכתב
ורשומך על החנוך. ועי' ראש"ס בפי' החומש ב' ב'א בפי'
שם לשון רש"י שהביא בשם המכילתא דבכתובים ממעט חמזו
ש"ג ברשות ישראל. והרמב"ן תמה ע"ז. ועי' ראש"ס שפי'
דכונה המכילתא בכתובים היינו מה שרשומך עליו למעט
חנוך נכרי ופליג באגמרה דידן דממעט מלך ע"ש. א"כ ניחא
דחו לא שייך לומר דלך קלוי אכל ישראל דודאי אין סברא
לומר דשל ישראל. אחר בבית אחר יעברו ע"ז כל ישראל
וק"ל. ומה"ס י"ל ג"כ קושיא החס"ד דנכרי תרי קראי לעכו"ם
והקדש וק"ל. ועי' רמב"ם שהביא בכתובים דכונה אף בית
נכרי וחנוך ישראל. ומה שהביא א"כ יכול בעיר אחרת שרי
עי' לח"מ מה שפי' שם ע"ש:

נ (שם) בהמת ארנוגא וכו' עי' מג"ש שהביא בשם התוספתא
דמה"ע חייב בחלה הויל והוא באחריות ישראל
ע"ש. ולכאורה ל"ע הרי דוקא גבי חנוך גלי קרא לא ימלא
וק"ל עי' בב"י (יו"ד סי' ש"ל) שהביא בשם הכל בו דעיקר אשר
ישראל ונכרי שוהפין אף אם יש בכל חלק כשיעור אפ"ה
פטור רק אם אינו מפורסם שהוא של נכרי אז חייב ע"ש
ולדודי' ל"ל הא דקאמר הש"ס כאן חלה חייב הויל ול"ל
קלא וכו' היינו שיש בכל חלק כשיעור אבל באין בכ"ה
כשיעור פטור אף דליכא קלא. דים מקום לומר דכה"ג לא
שייך כלל מראית עין דכל מי שיראה חלקו לבד יראה שאין
בו כשיעור וק"ל. ובמקום זה ניחא דברי הרא"ש כאן שהביא
לשון ירושלמי ב' ירושלים ב' ירושלים חס"ד נכרי שלא ליטול והיינו
דאין לו קול עי' ב"ח יו"ד סי' ש"ל הנ"ל. ובסי' הרא"ש
ימשמע דאיידי שאין בכ"ה כשיעור ע"ש. וקשה ת"ל הרי
ע"כ איידי דליכא כשיעור דא"כ חייב מדינא אף בלא
טעם דל"ל קלא רק מדינא כמבואר במס' חלה. ולהג"ל
ניחא דס"ד אמינא כבשרה הכל בו וק"ל. וקל"ל יש לבסוף אי
חייב בחלה גם בבשרה הויל ואין הטעם רק משום מראית
עין:

נא (בתוס') ד"ה יחד לו בית וכו' קושי' ראשונה כבר תי'
הר"ן דהתם יחד לו בית היינו לא קיבל
אחריות

ודבריו ל"ע דהרי גבי דף' ב"א דביום הזה לא כתיב כלל במדבר ואי משום כיון דילפינן עכ"פ דבעי שמי שפחות א"כ משתמא ה' זה ב"ר ח' ז"א דא"כ לרבנן איך יתכן איך קרא דבמדבר ט' באחד לחודש הראשון ה' לו למשם למידע להם י"ד באדר. א"ו דאין זה ראי' וק"ל :

השם בגמ' אמר רב הונא ר"י אמר רב הונא חמץ דיו"ט וכו'. כבר הארכנו בזה לעיל [אות כח] :

שם ואמר ר"י א"ר חמלו ש"כ וכו'. בחי' על ה"פ הבאהי לשון אבן עזר שהקשה לדעת המג"א (ס"ס המג) שהנפקד פשע שה' לו למכור קודם פסח א"כ לדעת הרמב"ם שומר הקדש חייב בפשיעה ונהי דפשיעה לא הוי אחריות לענין חמץ מ"מ ס"ס. כיון שפשע באחריות רק כ"ז שהוא בעין יכול לומר הש"ל וא"כ הוי עשה ברשותו לענין אחריות אף גניבה ואבידה כיון דהו' א"י לומר הרש"ל חייב ולדעת קל"ה אחרונים אף באונסין חייב ושם הארכתי לישב בכמה גוים. ועי' לקמן בסוגיא דהררינו אללו כ' ד"ל רב סבר כמ"ד פורין קדשים להאכילן לכלבים וכמ"כ למכור לגכרים וא"כ ס"ס לא מפסיד מידי להקדש כיון דס"ס אחר פסח יכול הקדש גופי' למכור לגכרים אף דרב סבר כר"י דחמץ אף אח"י אכור מ"מ הקדש שפיר יכול למכור כמבוא' כ"ז לקמן (כפ' :) ואין להאריך פה :

עוד לריק לעיין קל"ה לכ"ע הרי מבואר בצ"מ פ' הזהב (דף נח) דהוי חקנת חכמים שלא יוללו בהקדשות ועי' ש"ך (ס"ס פ"ו) שפי' דהיינו דחייב בפשיעה לכ"ע עכ"פ מדרבנן ולדעת הרמב"ם בה"ל שקלים אף בגניבה ואבידה חייב א"כ ס"ס הוי באחריות. ושם הארכתי קל"ה דאין מוכרח כ"כ סברה שש"ך שם ד"ל הא דמשני החס חק"ח וכו' היינו לענין שבושה שאינה ברשותו ול"ע בכ"ז וק"ל :

גם נזכיר לדעת הר"ן שהביא ד"ה עובד מחילה מהני אף בקיבל אחריות דהוי כמו ייחד לו בית וא"כ קשה מה קאמר בהקדש א"ל וכו' ח"ל אי חייב בקיבל אחריות א"כ בהקדש ג"כ עובר על צ"י ועי' צ"ח (או"ח סי' תמ) הרגיש בזה וכן הפ"ח ושם הביאו בשם המ"מ דלא ה' הגירסא לפניו כלל כך בש"ס אבל של הקדש ע"ש. ולכאורה נ"ל הגירסא אף לפי' הר"ן א"כ נאמר כמו שהארכנו לקמן בסוגיא דהררינו אללו דישאל שקיבל מישאל חבירו אף באחריות אין עובר והא"ל ולא שוב מידי דאף א"כ ה' מחזירו לו לא ה' שוב רק דוקא בקיבל מנכרי ושם הארכנו וכן כ' לעיל קל"ה מזה. א"כ י"ל שפיר דרב סבר אין פורין קדשים לגכרים וכו' א"כ י"ל ב"ג דלא כהכרת מג"א (סי' תמג) הנ"ל דזה לא מיקרי פשיעה מה שלא מוכר החמץ כאשר האריכו בזה האחרונים שם. אף י"ל שפיר דלא מיקרי אחריות כיון דאף א"כ ה' מוציא לו לא שוב מידי וק"ל והנ"ל כ"ז : ואף שיש לפקפק בזה שם לעיל דאם הקדש יכול למכור לגכרי לא הפסיד לו אף דעדיין הפסיד מה שאריך למכור בזול ד"ל גם קודם פסח אין מחויב למכור רק בחמץ. ואז ג"כ לריק למכור בזול וק"ל :

שם ואמר ר"י א"ר המפרש וכו' מה ש"מ מהרש"א ברש"י דקודם ל' ה' כמו נפלה עליו מפולת ל"ע וק"ל ועי' צ"ח (או"ח סי' תלו) שילפל ג"כ בדברי רש"י אללו ע"ש ועי' פ"ז סי' הג"ל שהקשה על מה ש"מ המהצר שם דאף לדעת רש"י מ"מ א"ס דעתו לחזור קודם פסח חייב עכ"פ תוך ל' לבטל ותמה ע"ז לדעת החולקים על הרמב"ם כיון דלא חיישינן קודם ל' לשמא יחזור ער"פ בין השמשות א"כ גם תוך ל' א"ל לבטל כיון דדעתו לחזור ע"ש. ועי' בר"ן כאן כ' לסד"א כמחבר ע"ש :

הע"ב בתוס' ד"ה וממאי דבריש ירחא קלי וכו'. עי' מהרש"ל בשבת שהקשה מה מקשים תוס' דילמא שם חיל למסקנא דהכא דילוף במדבר וכו' ע"ש

וע"כ היולא מזה לדעת רוב הפוסקים א"כ כבר בדק אין לביטול עיקר מה"ס וזאת לדעת העור (ריש סי' תלא וסי' תלד) ולדעת הרמב"ם כפי מה שפירש בזוגתו הב"י (ר"ס תלא) שסובר כעור. ועי' מג"א סי' תלד ס"ק ה' הביא לשון העור ואח"כ כתב לשון הרמב"ם פ"ג. יראה מדבריו שסובר דאין שניהן עולין בקנה אחד לדעת הרמב"ם דוקא א"כ ה' דעתו עליו מחילה ולדעת העור לעולם עובר אף שלא ידע כלל גם מחילה ע"ש. ולשון הרמב"ם פ"ג שם ה"ה לריק ביאור קל"ה ש"מ—ה"ו עבר על לא יראה וכו' ולכאורה ה' לו לבטל דהיינו בשוגג דמשמט דלא נחשבהו כמזיד והא"ל שלא ביטל וק"ל. ועי' צ"ח (סי' תלד) הנ"ל שם הביא דעת הרא"ש ש"מ דשמא הית"ש גלוקא וכו' וכ' דאעפ"כ דוקא כשהיתה שם אבל בהסמ אינו עובר ואח"כ הביא לשון העור דמשמט מדבריו דאף בהסמ עובר ועי' הקשה א"כ מה פריך ה"ש וכי משמט ל' לבטל' הא עבר למפרע. משמט מדבריו לדעת הרא"ש לא קשה זה ומשמט דהיינו דכונת הרא"ש כרמב"ם שה' מחילה כונתו ודעתו עליה רק שכתב בשעה דביעור ע"ש. אף גם לזה ל"ע דאכתי מה פריך וכי משמט וכו' הא עבר למפרע וקל"ה נראה לי דלרא"ש נהי דאחר שאלא עבר לא שפיר למפרע

אחריות אבל קושי' שני' לריק יאמר וכן קשה לדעת רוב הפוסקים האזכרים ברש"י. וקל"ה נ"ל ד"ל ודאי הוי ס"ד לאכור כל פקדון דלא החירה תורה רק א"ס הנכרי מניח לרשותו אין לריק לסולואו אבל דרך פקדון אכור לכך יליף מלא ימלא ובלא אחריות לא מיקרי מזוי בידו כאשר הארכנו קל"ה לעיל בסוגיא דיעמין :

שם בגמ' הונא ר"י אמר רב הונא חמץ דיו"ט וכו'. כבר הארכנו בזה לעיל [אות כח] :

שם ואמר ר"י א"ר חמלו ש"כ וכו'. בחי' על ה"פ הבאהי לשון אבן עזר שהקשה לדעת המג"א (ס"ס המג) שהנפקד פשע שה' לו למכור קודם פסח א"כ לדעת הרמב"ם שומר הקדש חייב בפשיעה ונהי דפשיעה לא הוי אחריות לענין חמץ מ"מ ס"ס. כיון שפשע באחריות רק כ"ז שהוא בעין יכול לומר הש"ל וא"כ הוי עשה ברשותו לענין אחריות אף גניבה ואבידה כיון דהו' א"י לומר הרש"ל חייב ולדעת קל"ה אחרונים אף באונסין חייב ושם הארכתי לישב בכמה גוים. ועי' לקמן בסוגיא דהררינו אללו כ' ד"ל רב סבר כמ"ד פורין קדשים להאכילן לכלבים וכמ"כ למכור לגכרים וא"כ ס"ס לא מפסיד מידי להקדש כיון דס"ס אחר פסח יכול הקדש גופי' למכור לגכרים אף דרב סבר כר"י דחמץ אף אח"י אכור מ"מ הקדש שפיר יכול למכור כמבוא' כ"ז לקמן (כפ' :) ואין להאריך פה :

עוד לריק לעיין קל"ה לכ"ע הרי מבואר בצ"מ פ' הזהב (דף נח) דהוי חקנת חכמים שלא יוללו בהקדשות ועי' ש"ך (ס"ס פ"ו) שפי' דהיינו דחייב בפשיעה לכ"ע עכ"פ מדרבנן ולדעת הרמב"ם בה"ל שקלים אף בגניבה ואבידה חייב א"כ ס"ס הוי באחריות. ושם הארכתי קל"ה דאין מוכרח כ"כ סברה שש"ך שם ד"ל הא דמשני החס חק"ח וכו' היינו לענין שבושה שאינה ברשותו ול"ע בכ"ז וק"ל :

גם נזכיר לדעת הר"ן שהביא ד"ה עובד מחילה מהני אף בקיבל אחריות דהוי כמו ייחד לו בית וא"כ קשה מה קאמר בהקדש א"ל וכו' ח"ל אי חייב בקיבל אחריות א"כ בהקדש ג"כ עובר על צ"י ועי' צ"ח (או"ח סי' תמ) הרגיש בזה וכן הפ"ח ושם הביאו בשם המ"מ דלא ה' הגירסא לפניו כלל כך בש"ס אבל של הקדש ע"ש. ולכאורה נ"ל הגירסא אף לפי' הר"ן א"כ נאמר כמו שהארכנו לקמן בסוגיא דהררינו אללו דישאל שקיבל מישאל חבירו אף באחריות אין עובר והא"ל ולא שוב מידי דאף א"כ ה' מחזירו לו לא ה' שוב רק דוקא בקיבל מנכרי ושם הארכנו וכן כ' לעיל קל"ה מזה. א"כ י"ל שפיר דרב סבר אין פורין קדשים לגכרים וכו' א"כ י"ל ב"ג דלא כהכרת מג"א (סי' תמג) הנ"ל דזה לא מיקרי פשיעה מה שלא מוכר החמץ כאשר האריכו בזה האחרונים שם. אף י"ל שפיר דלא מיקרי אחריות כיון דאף א"כ ה' מוציא לו לא שוב מידי וק"ל והנ"ל כ"ז : ואף שיש לפקפק בזה שם לעיל דאם הקדש יכול למכור לגכרי לא הפסיד לו אף דעדיין הפסיד מה שאריך למכור בזול ד"ל גם קודם פסח אין מחויב למכור רק בחמץ. ואז ג"כ לריק למכור בזול וק"ל :

שם ואמר ר"י א"ר המפרש וכו' מה ש"מ מהרש"א ברש"י דקודם ל' ה' כמו נפלה עליו מפולת ל"ע וק"ל ועי' צ"ח (או"ח סי' תלו) שילפל ג"כ בדברי רש"י אללו ע"ש ועי' פ"ז סי' הג"ל שהקשה על מה ש"מ המהצר שם דאף לדעת רש"י מ"מ א"ס דעתו לחזור קודם פסח חייב עכ"פ תוך ל' לבטל ותמה ע"ז לדעת החולקים על הרמב"ם כיון דלא חיישינן קודם ל' לשמא יחזור ער"פ בין השמשות א"כ גם תוך ל' א"ל לבטל כיון דדעתו לחזור ע"ש. ועי' בר"ן כאן כ' לסד"א כמחבר ע"ש :

הע"ב בתוס' ד"ה וממאי דבריש ירחא קלי וכו'. עי' מהרש"ל בשבת שהקשה מה מקשים תוס' דילמא שם חיל למסקנא דהכא דילוף במדבר וכו' ע"ש

ס"ס גוף הדבר שלו ומלח זה פי' שם פי' אחר בסוגיא ע"ש.
א"כ מאי קאמר כאן שני דברים אינן ברשותו הא הוי שלו
ע"פ. וי"ל קלח דבשלמא גבי אחריו אינן תלוי ברשותו לאכילה
דהרי אף אחריו הבורר כשר רק תלוי אם הוא שלו לכך
אף של איסורי הנאה הוי שלו משא"כ גבי חמץ הרי אם
עיסקה ונפסל מאכילה כלל שרי מה"ת א"כ ת"ל הרי אסור
באכילה ואמאי עובר על ב"י א"י דהוי גזיה"כ א"כ מה"ת
י"ל דלא מהני ביטול וק"ל.

[קושיא זו ותי' זה אמרתי בילדותי ועוד הארכתי:]

נח(שם) וניבטלי' בשיה וכו' ק"ק מאי פריך נהי דלא ידע
המקשה דכיון דאיסורא דרבנן עלי' כמו דלוי' דמי
עכ"פ אסור מדרבנן ומש"ה תקנו שיבטל תחילה. אכן י"ל
קלח דמ"ס לא מיתקן מדרבנן דאף אם יבטל אם ימלא יש
חשש דילמא אחי למיכל דמה"ע תקנו רבנן דלריך דיקק
אף דסגי בביטול וק"ל:

נח(דף ז ע"א בגמ') דא"ר גידל א"ר וכו' מה שיש לפלפל
בדברי בעה"מ לקמן (כח): בסוגיא
דר"ש שאסור דמותר לפני זמנו א"כ ליתא להך דרב דלמחר
לריך שיבטל עי' רמב"ן. ולקמן כ' ליישב ואין לורך לבטל
הדברים רק בזכיר מה דקשה קלח ת"ל אף אי מותר לגמרי
מ"מ כיון שחבו חכמים לעשות ותקנו לאסור שתי שעות
קודם ולענין הנאה שעה אחת כמ"כ תקנו לענין שריפ' עכ"פ
אף אי שרי מ"מ חייב לשרוף או שחר השבתות דרי' בשעה
ביעור שרי בהנאה וחשו חכמים שרי שעות קודם או שעה
אחת א"כ נהי דשרי מ"מ כבר ביטל מלוא דרבנן ובס'
הארכנו ע"ש:

ה' שם ולבחר איסורא לא מלי מבטל והתניא וכו' דיקא
נמי וכו' הקושיא מפורסמת מה שהקשו האחרונים
מה קאמר דיקא נמי דקתני ה' יושב בבהמ"ד וכו' ת"ל אף
אי יכול לבטל בחר זמן איסורו מ"מ ניחא שפיר ה' יושב וכו'
דאי ה' בציטו ה' יכול לשורפו ב"י' לדעת הסוברים
דלמרינן מתוך ותי' דודאי אי ביטל אסור לשרוף וכיון שיכול
לבטל בחר איסורו אין רשאי לשרוף עי' לח"מ ותשובת שרי'
ישאר אחרונים. אכן עדיין קשה לי חדא דהרי משמע טעם
הסוברים דמותר לשרוף היינו משום מתוך והוי לורך קלח
הואיל ומקיים מ"ע דתשביחו. ונהי לדעת רש"י בביטול
מקיים ג"כ העשה מ"מ כבר חלקו עליו. וגם לדעת רש"י
ל"ע אי ה' בן אחר זמן איסורו וק"ל. א"כ ניחא שפיר
דהכי נקט ה' יושב וכו' דבציטו ה' יכול לשרוף כדי לקיים
המ"ע ואי משום דא"כ האיד דמי ויביחיו בציטו"ד מ"ע דאי'
ז"א ד"ל כיון דעוסק במלוא פטור וכו' [וקלח י"ל בלתי
משום זה לריך לחזור לביטול עי' מג"א ה' המד סוף ה' ה'
ס' והמקשה הוכיח דע"כ כבר תנא כמ"ד דלא
אמרינן מתוך דאל"כ לריך בלתי לריך לביטול. ומעתה
הוי ניחא שפיר מאי קאמר דיקא נמי וכו' ובאמת אחי
כמ"ד דלמרינן מתוך והבן]. דהרי ע"כ לריך לומר כן
לפ"ז לס"ד שרואה להוכיח דרשאי לבטל בחר איסורו
ואכתי הרי לריך לשורפו מחמת קיום המלוא א"ו ככ"ל.
וא"כ קשה מה קאמר דיקא נמי וק"ל ואם נאמר דביו"ט
ליכא חו עשה והא דתסירו ב"י' משום ב"י הוי לורך קלח
ניחא וק"ל:

וצריך להבין לתוס' בכתובות (ז. ד"ס מתוך) שכ' שם
דאף מלוא חמץ בציטו במועד כופה עליו וכו' היינו משום
שילמול אכל אי יכול לשרוף במקומו שרי אף שביטלו
אמרינן מתוך ע"ש. א"כ קשה עובא מאי קאמר דיקא נמי
דילמא אי ה' יושב בציטו ה' יכול לשורפו במקומו רק
הואיל ויושב בציטו"ד התירו לו בביטול ונ"ע. יקלח כ"ל
דודאי כיון דתני אחד שבת ואחד יו"ט ובשבת לא ה' ימול
לשרוף וא"כ מאי איריה יושב וכו' ואי עשום יו"ט נקט לס'

למפרט רק שצובר משעת מליאה רק החילוק כך אי ה' דעמו
עלי' לבחילה א"כ כשמלאה א"כ עכ"פ עובר טרם שמתעורר
אף עוסק בביטולו מ"מ על שעה קלה עובר כיון שפסע בלתי
משא"כ אי לא ה' דעמו עלי' כלל בתחילה נהי דעובר בשעה
שמואל מ"מ אם עוסק בביטולו אינו עובר ולהכי פריך שפיר
וכי משכח לבטלו לביטול אין לריך כלל זמן ומיד כשמואל
יבטל ואז לא עבר כלל וק"ל. ועי' ב"ח שם שסיים דגם דעת
הטור כן דלוי' שייך למפרט. וקלח ה' נ"ל נהי דלהרמב"ם
עובר למפרט ולהטור כפי מה שהבין הב"מ מ"מ אפשר זה דוקא
אחר אשר תקנו חכמים לכל בודק שיבטל לא מיקרי אטם רק
פסע משא"כ החילת התקנה לא ה' משום זה דאי לאו התקנה
חכמים לא עבר למפרט דלא שייך לומר פסע שה' לו לבטל
דלאו כולי עלמא אשקי' דעהם בהא וניחא הכל וק"ל: גם ה'
מקום קלח לומר הא דמשני הב"ם דילמא משכח לבחר איסורו
וכו' היינו אחר שש וקודם הלילה דאז עדיין לא עבר על ב"י
לכך י"ל הטעם משום דלא מלי מבטל לה חו ויבטל על ב"י
א"כ בפסח ואי משום דאז יוכל לבטלו י"ל כרש"י שמה חס
עלי' אכל לבטלו אין חס כמו שכ' המהרש"א בתוס' וכן הט"ז
(סי' תלר) וניחא. ואף דאכתי ה' יכול הש"ס לשני שמה ימלא
חוק הפסח ולא ה' י"ל משום דלא מלי מבטל לה מ"מ אין זה
קושיא א"כ דבלא"ה משני שפיר וק"ל. ועי' ט"ז(סי' תלר) שפיר
ג"כ כונת הטור דאין עובר למפרט ע"ש. ולבאורה לולי דברי
הגאונים ה' נ"ל כונת הר"א ש בזה שכ' שמה היתה גלוסקא
יפה עיקר כונתו דלא תימא שמה ימלא היינו דילמא מליאה
חמץ [במחץ] וזכה בה דוח ודאי אינו דא"כ לא מהני כלל
הביטול אם זוכה בכונה וגם זה לא ה' בכלל הביטול לכך כ'
הר"א ש שה' בציטו ואח"כ ימלא ואז יעבור משעת מליאה
ובהן זה:

י"ש גזירה שמה ימלא וכו' מה שיש כאן לפלפל בהאחרונים
(בסי' תמו) שהקשו לרש"י מה לריך לחס עלי' ח"ל שמה
ימלא ב"י' ככתבי במידות' לה' פסחים הנ"ל באריכות קלח:
נו) שם וכי משכח לה ליבטלה וכו' לבאורה ק"ק אף אם
נאמר דבחר איסורא מלי מבטל אפ"ה יראה ודאי
דעכ"פ לא קיים עשה דתשביחו א"כ מש"ה תקנו שיבטל
תחילה כדי שלא יחול עליו כלל חייב עשה וק"ל. אכן י"ל
לדעת רש"י נהי דחס וכו' מ"מ אינו עדיין שיעכב לגמרי
ולשרוף רק מדרח משעה אל שעה ועובר ע"כ רגע ורגע על
ב"י משא"כ עשה דתשביחו כשמקיים אח"כ אפשר אין חשש
כ"כ. ובלא"ה לדעת הסו' ודאי ניחא שתי' דעתי' וכו' היינו שלא
בעל מאליו. ועי' פר"ח (סי' תמו) שם שהקשה אכתי ישרפנו
אז ותי' דשמה ימלאנו ב"י' ע"ש. ויה דוחק קלח בכונה תוס'
ע"כ נ"ל כונתו ודאי שלא חס עלי' אכל מ"מ שמה יעכב רגע
אחד במקרה ויעבור על ב"י וזה ודאי אין קפידא כ"כ בשעה
דתשביחו בהא וק"ל. ולדעת רש"י בלא"ה לא קשה דאיהו
סובר דתשביחו היינו ביטול וא"כ אפשר מקיים מ"ע בביטול
אך זה דוחק וכבר הארכנו בזה לעיל דא"כ לר"י איך שייך
דבשי דוקא שריפה וק"ל ואין להאריך:

נו) שם בני דברים אינן ברשותו וכו' מה שיש לפלפל בוג"ל
דהוי גזיה"כ דילמא טעמא דקרא כיון דמה"ה י"ל ח"ס
מותר בהנאה דאף דקי"מ ח"ס אסור מה"ת עי' מל"מ (פ"ו
מהל' מ"א) שנכתב לענין הנאה א"כ אי מה"ת מותר הוי
שפיר ברשותו וא"כ אחר שאסרו רבנן אף בהנאה א"כ באמת
לא יעבור על ב"י גם אי אפר נקבין מה"ת מותר הוי
ברשותו לענין אפר אף לרבנן. גם לריך לענין לריה"ג דאיה
ל' חמץ מותר בהנאה א"כ יש מקום לומר אי נדר הנאה חמץ
לא יעבור כלל על ב"י כיון דאינו ברשותו ולדידי' לא הוי כלל
גזיה"כ ככ"ז הארכנו בחי' על ה"פ:

עוד נזכיר מה שהקשו האחרונים לדעת הריטב"א בהוכה
(לו) שהקשה שם מדוע פסלינן אחריו של ערלה
ותרומה טמאה הואיל ולית בהו יהיה אכילה והנאה ת"ל הא

עלמו או ע"י אחרים ע"ש. ולדידי' לריק לבדך גם לאכול
מלא וכן מרור ואין לא פסקין הכי ע"י (סי' טעב) וכן לפי'
הרא"ש ג"כ בן וע"י צב"י (סי' תל"ב ס"ק ב') כ' טעם לזה
משום דכתיב בקרא' על מלות ומרורים ע"ש. וכן קשה לדעת
הרמב"ם ה' לנו לבדך לספור העומר ולא על וכו' ואפשר
דגם הרמב"ם סובר כעטם הר"ן בזה הו"ל וכבר נקרב
העומר ע"ש. וכן קשה ממג"ל ע"י ראב"ד שס. והר"ן והרא"ש
הסכימו לפי' ריב"א דכל שיכול לקיים ע"י אחר אף אם
עושה בעלמו אומר על ע"ש והא' דמכריזין על ספירת העומר
הר"ן כ' טעמו כנ"ל והרא"ש כ' הו"ל והמנהג שהס"ך
מוליד הכל ע"ש והדבר ל"ט קלם דמ"מ המלות לריק לעשות
כ"א לעלמו שנאמר וספרתם שיספור כל אחד וי"ל וק"ל. ועי'
מג"ה (סי' תפ"ט) ליד קלם בזה בשם הרשב"א דאף במלות
יכול אחד להוליד חבירו ע"ש:]

(ס' ע"י) כ"מ מה שכ' ליישב קושיה הר"ן על הרמב"ם שס
דאם אזי הבן בעלמו מל שיבדך למול וכו' והלא
הש"ס מסיק זה רק לר' פפי דסבר לבשר אכל לדידן דק"ל
כר"פ על ציבור א"כ גם אזי הבן מברך על וכו' ולכאורה
נראה ליישב כיון דלמסקנא הביא הך ברייתא דחייב מברך
לישב בסוכה א"כ ע"כ כל שטושה המלו' לעלמו מברך בלמ"ד
והרמב"ם לא סבר לחלק בין אפשר לעשות ע"י אחרים או
לא רק העיקר חלוי אי עושה לעלמו או לאחרי' ויחזק הטעם
כמ"ש הרמב"ם שס הו"ל כיון שחשב לבטל כבר התחיל
המלוה ע"ש: הש"ך ביו"ד סי' י"ט הביא דעת הג"א בחולין
שאומר דברכת המלות אם לא בירך תחילה מברך אח"כ
והס"ך חולק ע"ז. ועי' ב"ח (או"ח סי' תלב) וחי' שס. ולכאורה
י"ל שהוכיח דינו דה"י ק"ל מלולב כיון שכבר יאל בו אח"י
מברך כמו שהקשו חוס' כאן. ומה שחי' דעדיין הכשר מלוה
לפניו לא יחיל ל' ע"י חוס' סוכה (דף לה ד"ה עובר) וברא"ש
שס ור"ן שפ"ל בזה ע"ש. אלא ע"כ דברכת המלות שאני
ע"י ב"י (סי' קעב) הביא דעת הראב"ד בחידושי שבובר
דהלכה כרבינא (דף נא.) דסבר דאף גמר מלאכול מברך
אם לא בירך תחילה ואף דהש"ס קאמר שס ולא היא ע"ש
ותמהו עליו מנ"ל לפיכך כסתמא דהש"ס. ולכאורה י"ל
דהוכיח ג"כ מהך ברייתא דחייב גבי לולב נטלו לאלה מברך
על וכו' והלא ליעול ודאי עדיף ח"ו דאיידי שכבר יאל כתי'
הש"ס וכובר ג"כ דאין סברא הו"ל והכשר מלוה לפניו
וכובר ג"כ דאין חילוק בין ברכת המלות לנהנין וק"ל: גם
לדין להבין קלם לדעת הרמב"ם שס שאומר דליתא ותפילין
אם לא בירך תחילה מברך על אף שכל ששה מקיים המלות
קמי' לילב והראב"ד חולק ע"ז וכובר דלולב שאני דכבר
בד המלוה ע"ש מ"מ לדעת הרמב"ם א"כ גבי סוכה נמי
ינחא הכי וי"ל ואין להאריך:

(כו) דף ח ע"א בגמ' והאמר רבא אמלעי של חזר וכו'
ע"י א"ח (סי' פלג בעיקר ו) שס כ'
חל ודאי חזק לא ע"ש ושם הארכתי וכו' נכתוב רק
הנוגע לבוגיא ד"ל אף ודאי חזק כיון שביטלו הוי ספק
דרבנן רק אפ"ה החמיר משום דהוי מחשש דח' שמא לא
ביטלו יפה. ועי' ר"ן ריש פרקין שכ' טעם מש"ה לא בני
ביטול משום דהוא דבר ההלוי בלב ושמא לא גמר ע"ש
ואף דמה"ה לא חיישינן לזה מ"מ כיון דרבנן חשו ספיקא
לחומרא והוי כמו גביטות עכו"ם ע"י (כ"ס ק"י) אכן עכ"פ
אם בדיק לאור החמה א"כ שוב לא שייך חשש הג"ל כיון
דמחזיר לבדוק וע"כ הוי רק אידך טעם גזירה שמא אחי
למיכל מיני' ודפיקא דרבנן כי הוי לקולא ופריך שפיר וק"ל
כ' דרך פלפול בעלמא ויתר השיך לסוגיא כ' לעיל (ד'.)
ע"ש:

עוד יבייר לפי מה שכ' הר"ן ריש פרקין ד"ל רב תיקון
הך דלריק שיבעל אכל בזמן המשנה לא היו מביטין
כלל א"כ אפשר בזמן ברייתא ג"כ לא היו [מביטין] א"כ מה
פריך

אז דומק. ואי דא"כ עשה אחר שמפרץ הש"ס בעיסה מגולגלת
וכו' קשה ג"כ בשבת מה ה' יכול לעשות בביתו. י"ל דאכתי
אי ה' בביתו ה' נותנו לזון שמעבד מלהחמין לכך צ"י
דוקא יושב וכו' משא"כ אי איירי בחמין ממך רק דביטול
מהני אח"י איבדו קשה שפיר א"כ בשבת מאי איירי יושב
דגם בביתו א"י לעשות וזה אין סברא לומר דשבת היינו ע"פ
ויו"ט יו"ט ממך וק"ל:

(ס' בתום) ד"ה לפני סוחרי בהמה ואין נראה לר"י וכו'
לכאורה קשה לי טובא ע"י בתום כתובו' (ט"ד) ה'
ואב"א באשת ישראל שכ' שס חונס קלם חיה ל' והוי רוב רזון
והקשו ע"ז א"כ מאי פריך ההם והא' הוי ס"ס הא רוב רזון
ותי' ר"י ע"ש. וקשה אמאי לא נימא גס שס סמוך מיעוטא
דחונס לפלגא דלאו תחתיו והוי רובא. ובאמת כבר הרגישו
שס האחרונים בזה דהרי מבוחר כן ביבמות (סו) גבי סמוך
מיעוטא דמפילות למחלה דנקיבות וכו' הארכתי גס שס
ושם תי' האחרונים ע"י גס יו"ד (סי' קפז) דלאמרינן שס ג"כ
כ"ס כי האי ספק מן עלי' ספק מחמת מכה אף דגם שס
מן העלי' הוי מיעוט ע"י [כ"ט] שס שכ' דהתום סברי כסברה
הריב"ש דלא אמרינן סמוך מיעוטא לפלגא רק ביבמות שס
כי כן יסד המלך מלכו של עולם דפלגא זכרים וכו' משא"כ
בשאר ספקות שמא לא הוי שום בשוה ע"כ לא אמרינן כי
הא. וכעת אין ס' הריב"ש תחת ידי. ובשמעתין דמוכה לעובר
הארכנו בזה. עכ"פ א"כ דברי הר"י סותרים אהדדי. ותי' בני
המפלג הבח' זרמן כ"י דשאני הכא דאין דומה כלל להנך
דהתם דשס שני נושאים שונים חונס או לאו תחתיו וכן בדיק
דיבמות משא"כ כאן דכולו חד רוב חולין בכה"ג אמרינן
שפיר סמוך מיעוטא והבן זה וכיון:

לכאורה קשה בפשטות הסוגיא מה פריך הש"ס
דילמא ההם הוי מעשר לחומרא כמו ברישא
בנמלא לפני סוחרי בהמה וע"י פ"ז שס הרגיש קלם בזה וכו'
לייבש עפ"י מה דפריך הש"ס לקמן ומי חולין וכו' חזק
חלי בסוגיא דהכא ע"ש אך דבריו שס תמוהין שכ' בלא הך
סוגיא הוי מלי למימר דמעשר היינו ג"כ לחומרא אכתי
תקשי אמאי תני ההם רוב חולין חולין וק"ל:

(ס' שם בגמ') א"ה פשיטא ע"י רש"י שכ' הטעם דהרי
בדקו קודם החג. ולכאורה ל"ע דהרי המקשה
בתחילה הקשה מנח ראי' ממחתי' דשקלים דחולין בחר
בחרא והשתא פריך פשיטא וא' לו להקשו' מאי קמ"ל תינחא
אכל לא פשיטא. וי"ל קלם דרך פלפול דלכאורה לריק להבין
מה פריך הש"ס הא בדיק אכתי ניחוש דילמא ה' חזק נוקב'
ולדעת הטור (סי' תמב) דכיון שאין אסור באכילה מה"ה
רשאי לקיימו וא"כ שפיר ס"ד ניחוש. אך י"ל אי ס"ד דאיכא
ספק נוקשה א"כ הכל טעמא מאי אמאי שרי כיון דלמסקנא
לא איירי כלל שהי' הרוב מלה ובחר בחרא לכאורה לא שייך
עשה דהרי חזקין שנתעפס וא"כ נהי שהי' של מלה ע"כ לא
הוי מבחרא רק עיקר הסברא מכח הבדיקה ואי איכא חשש
נוקשה לא מהני זה א"כ פריך שפיר אכל לה"ד דאיידי
דאיכא רוב מלה לא הוי מלי להקשות בפשיטות הרי בדקו
דהמ"ל כנ"ל שיש חשש נוקשה ובאמת לא חולין כלל בזה
בחרא רק משום רובא לכך פריך ממחתי' וק"ל:

(ס' ע"י רמב"ם) (פ"ו מה' מ"ש) בפסק שס נמלא בירושלים
חולין בשאר ימות השנה. וע"ז כ' הטעם משום שוקי
ירושלים עשויין להסתכר. וזה תמוה דהרי טעם זה לא נאמר
רק על ימות הרגל שיהא מעשר ע"ש וי"ל דאכתי יומא קמא
אחר הרגל אמאי לא נימא דהוי מעשר אי לאו משום שוקי
ירושלים וכו' וק"ל: דברי הרמב"ם שס במה שכ' דתיבה
שנשתמשו בה מחלה על מחלה חולין לע"ג מדוע ניזל
בספק לקולא:

(ס' ע"י בגמ') והלכתא על ציבור וכו' ע"י רמב"ם (פ"א)
מה' צרכות) שס חילק בין עושה ע"י

פריך הש"ס אף להחולקים על הסמ"ק הרי הא דודאי חמץ לא בעי בדיקה משום שכבר ביטל ומה פריך מברייטא הא לא ביטל ככ"ל וע"כ:

(סו) ע"ב בגמ' אמר ר' אחי כל מי שאין לו קרקע וכו' בני החריף הבח' זלמן כ"י הקשה למ"ד עולה שהקריבו ישראל במדבר עולת רא' הוי א"כ הא אז לא הי' להם קרקע ואפשר הואיל וא"י ירושה לנו. ועוד האריך בני כ"י בדברים נאים ומחוקים בסוגיא זו ולאפס הפנאי לא העתקתים:

(סח) דף ט ע"א בגמ' טעמא דלא חזינא דשקל וכו'. עי' מהרש"א וכבר פי' כונתו דעיקר קו' דאם הקו' ממחני' ל"ל אין לדבר סוף. לא מתוך רבא מידי הכא ספק וודאי דהרי בלא חזינא דשקל איכא ס"ס וע"ז מתוך שפיר דמחני' דחני' אין לדבר סוף קאי אמבית לבית ואיירי אף בחזינא דשקל ובמקום למקו' איירי בא"כ בלא חזינא וע"ז מתוך שפיר. ועל המקשה לא קשה די"ל בלא"ה פריך שפיר. ובלא"ה י"ל דאף על המקשה לא קשה דכיון דאיירי בחזינא דשקל א"כ י"ל דאיירי בכבר גדול. בשלמא המקשה פריך שפיר טעמא וכו' דמדנקט אין חוששין משמע אבל חזינא וכו'. יהי' מה שיהי' חייב לבדוק אף בקטן וק"ל. וכעת ראיתי בל"ח שכ' די"ל כונת התנא אין חוששין שאל גירסה כבר גדול ואין מוכרח וק"ל. וגם דברי מהרש"א בזכות תוס' לקמן (ע"ב ד"ה ולא) אין מוכרח:

(ט) שם אמר ר' זירא וכו'. עי' ברש"י ד"ה האי מאן. יראה שפיר דלר"ז בשר ודאי לא משיירא. ועי' בטה"מ לקמן גבי חשע חניות שפי' דלר"ז בשר ספק ולחם ודאי משיירא ע"ס:

מה שיש לפלפל בסוגיא זו מה דפריך ואין ספק מוילאי מידי ודאי י"ל להבדיל הרמב"ם (פ"ב מהל' חמץ) בדביקה הואיל ועיקר התקנה על הספק מחמירין אף בהפק ואל"כ מה פריך דילמא חמץ שאני. כבר האריכו המפרשים בזה ע"ס:

(ע) בתוס' ד"ה כדי שתהא וכו' כבר אמרנו לישב קושיה תוס' עי' בערובין (לב) דבעי להוכיח שם מהך דחבר וכו' חזקה שלית עושה שלימותו. ומשני שאני ההם חזקה על וכו' ע"ס. וא"כ כיון דמסקינן שם דדרבנן חזקה שלית עושה וכו' ולא בדאו'. א"כ י"ל הא דפריך הכא מהך דחבר וכו' י"ל שאני ההם חזקה שלית עושה וכו'. אך ז"א דבדאו' לא סמכינן אהא וא"כ משני כיון דאין רק מדרבנן סמכינן אחזקה וק"ל: [לישב דברי הרמב"ם במדור עכו"ס שחבר כ' בחי' על הל' פסח]

(עא) ע"ב בתוס' ד"ה היינו חשע חניות וכו' מה שהקשו תוס' כאן מחמת חזקה לכאורה ל"ע דהרי כ' תוס' לקמן (י. ד"ה ספק על) דמוקינן אחזקה ועי' מהרש"א שהקשה מהך דקופות. ותי' דשם לא שייך חזקה אחזקה כיון דעכ"פ הך מעט שנחערב ל"ל חזקה וא"כ מאי הקשו תוס' כאן. ועי' מג"ש שהאריך בזה וקל"ה. הוי' כ"ל דתוס' בבדי' כאן דשייך חזקה כיון דהנ"מ רק לענין בדיקה לא שייך הך סברא ואי משום הך דשני קופות דמדמי בדיקה לקופות י"ל דאיירי דהך שני ליבדוק נחערבו החלה חד בחד ושוב לא שייך לומר גבי בית חזקה וכו' ודאי מלה נכנס לבדוק כיון שכבר אכרתה והבן וק"ל:

עי' ל"ח כאן מה שפילפל בענין דבר שיש לו מחירין אין עת האפק פה דיראה עכ"פ לדינא דבדבר שהולכין אחר הכוב אף ביש לו מחירין כן. ועי' ברין צ"ה בסוגיא דיומן שחורים. אך מ"ס הל"ח דבהנאה לא שייך יל"מ מהב"ש דיוכן ליהנות עמה וגם למחר כבר כ' זה במ"א דביו"ד סי' קב מוכח דלא כהב"א זו שכ' שם בכלים שנחערבו לריק להמתין עכ"פ מעל"ע דהוי דבר שיל"מ ככ"פ מדאו'. ולהג"ל נסחר זה וק"ל:

מה שפילפלו בכאן האחרונים לפי' התוס' מדוע נקט הש"ס ענין זה גבי חמץ יותר משאר איסורין י"ל קלם דהוי משום דקצוה הוי חידוש ואין לך בו אלא חידושו דוקא בדבר שאיל"מ והב"א זו איחא במנחת יעקב ע"ס.

(עב) בד"ה ולא חיישינן לחולדה וכו' מכאן הוכיח מהרש"א לעיל בסוגין דאין לדבר סוף לא קאי רק על מבית לבית וכו'. ולכאורה אין מוכרח די"ל ודאי אי לאו אין לד"ס ה' מקום לחוש ולהחמיר והא דפריך הש"ס מהא דמה שמייר וכו' ג"ז בכלל אין לד"ס וכעין זה ראיתי בל"ח ע"ס: (עג) דף י ע"א בתוס' ד"ה הלך וכו' עי' בל"ח שחתמה ע"ד התוס' שכ' האוכל במיתא דהרי בתרומה טמאה ליכא רק עשה ול"ע. ועי' בשבט (יד): במהרש"א ופי' ז"ל שם ע"ס:

בד"ה בבית אחת וכו' עי' פרי"מ יו"ד בכללי הפיקות ובמ"ל פ"י מהל' אבות הטומאה:

(עד) שם בגמ' ספק על וכו' לכאורה קשה הרי אין חוששין שאל גירסה חולדה וכו' דהכא נראה לעינים שיש לחוש שאל נכנסה וק"ל:

(עה) בתוס' ד"ה הניח עשר וכו'. עי' מהרש"א יראה מדבריו שכובר דאף בהניח ט' ומלא עשר בעי ג"פ קשורים ולכא' לא נראה כן מלשון הפוסקי'. ועי' מג"א או"ח (סי' תלט) כ' להדיא כן דבהניח ט' וכו' לא בעי קשורים לכ"ע ע"ס. ובדברי תוס' כאן מה שסיימו ד"ה חולין ומעשר מעורבין יראה שיש כאן ט"ס וז"ל ד"ה מנה מונח וכו' ול"ע. ועי' שטה"מ ספ"ב מהל' חו"מ שם כ' דדברי מהרש"א נכונים דכן משמע מתוס' שם דלא כמג"א:

(עו) צריך להבין בכל הך ספיק' לעיל בליבדוקין אם אירע שמלאו אי חייב לבער. דלכאור' נראה דחייב עכ"פ לבער דלא גרע מאיסורי דרבנן דלדעת הרבה פוסקים לריך לבער. עי' (סי' תמד) וא"כ קשה אמאי לא יחא לריך לבדוק ס"ס דילמא אחי למיכל מיני'. ולריך ישוב בזה:

מה דקשה בסוגיא זו מאי מדמי הש"ס חמץ למעשר הא שם הטעם לפי מה שכ' התוס' צבילה משום דאין דרך להניח מעשר חלל חולין. עי' שטה"מ שפילפל בזה טובא וכעת לא עיינתי היטב:

(עז) הרמב"ם לא הביא הך דהניח עשר ומלא ט'. ועי' [ב"י ס"ס תלט] שחתמה בזה. ועי' בהנהגות מיימוני גבי הא שכ' דמה שמייר יניחנו בלכנה שאל יניח עשר ומלא ט' כ' ע"ז דאז מנה מונח ומנה מוטל ע"ס ול"ע דהרי הרמב"ם פסק להדיא (פ"ו מהל' מ"ס) הכל חולין ע"ס. ועי' אבן עזר בס שתי' דמס"ה השמיטו משום שהוא פסק הניח בזויות זו ומלא באחרת לריך לחזור ולבדוק א"כ ממילא אין כ"מ אי לריך לבדוק אחר אחר או אחר כל העשר דס"ס לריך לבדוק כל הבית משא"כ הטור פסק בהניח בזויות וכו' דאם ביטלו א"ל לבדוק מש"ה הביא הך דהניח עשר דאף ביטלו לריך לבדוק כל הבית ע"ס. ודבריו ל"ע דהרי בלא"ה קשה על הרמב"ם דהוא פסק על ובדק ואשכח א"ל לבדוק יותר מ"ס מהניח בזויות זו וכו' וע"כ ל"ל כמ"ס התוס' דאיירי באין יודע כמה חסר וא"כ הדר הקו' לדוכתי' אמאי לא הביא הרמב"ם הא דהניח עשר וכו' וק"ל. אך י"ל דאבן העזר סובר כמ"ס המג"א שם דמלא בזויות אחרת גרע טפי דליכא ריעוואל. אך דברי המג"א ל"ע דמה ריעוואל יותר מבדק ואשכח כאשר תמה בזה החק יעקב שם וגם אף לדברי המג"א יראה הניח עשר ומלא חשע הוי כמו על ובדק ואשכח וק"ל:

(עח) עי' ראיתי להזכיר לכאור' מ"ס תוס' דהניח עשר ומלא חשע קאי רק לרבי דסבר קבר שאבד הוא שמתלא משא"כ לרשב"א אין כ"מ וכו' לכאורה אכתי' כ"מ אס מכיר אורו כבר בט"ע או בסי' שהוא מעשר שהניח ועכ"פ לריך לבדוק אחר האחרים. אך י"ל כיון דתוס' כ' דאיירי

קפשיטו הוי כמו פסידא ח"כ קשה שפיר דילמא רבנן סברי מלות ביעור עדיף ולא שייך סברות הפוכות דהוי מחרי טעמא כדאיתא בכמה מקומות משא"כ לפי מהרש"א דהוי משום דהוא עלמו מחזיר וכו'. ח"כ הוי ודאי סברות הפוכות דלריי מכא הוא עלמו מחזיר פרוש יותר מבדיל ולרבנן בדיל פרוש טפי. הוי סברות הפוכות. ומשני דרבנן אדרבנן לא קשיא כדשנינן היינו משום שנוי מתוך שלא התראת אלא ע"י קיטוף וכו' ח"כ שוב ליכא סברות הפוכות דגבי קמח וקלי פליגי אי בשנינו שרי וגבי בדיקה פליגי אי מלות ביעור שרי והבן. אך שנומד לנגדי דא"כ מאי קאמר הש"ס רבאשי בדוחא דילמא ר"א סובר ג"כ התי' מלא דיל וכו' רק דהי' ק' לו דהוי סברות הפוכות מכא קמח וקלי וע"ז משני שפיר וק"ל: (פנ) ע"ב בגמ' תנן החס אחד אומר בארבע וכו'. הנה קלח נעיר כאן מה דמבואר בכל דוכתי דבני עדות שיכול להזימה וע"כ היינו מדבני חקירות אך קשה דילמא עיקר החקירות היינו פן יכחישו עלמן. אך י"ל ח"כ אמאי לא נכתב בתורה בהך קרא דחקרת דמשם נפ"ל חקירות אמאי לא נכתב ג"כ בדיוק דהרי אס מחשיבין בדיוק ג"כ בטלה העדות דדיני נפשות כמבואר בח"פ (סי' ל) ובסנהדרין (לא): דדוקא בד"מ כשר ע"ש. אך הא גופי' לריך טעם מנ"ל לחלק בבדיקות בין ד"כ ל"מ כיון דלא מבואר בקרא. וז"ל או הוי מסבא דעיקר הטעם בד"מ דכשר הכחשה בבדיקות משום דאמרין ענו משא"כ בד"כ מספיקא לא קטלינן. או אפשר דהוי הל"מ וק"ל: ובגוף קושיא הראשונה י"ל אף בלא ייתורא כלל מ"מ גוף קרא דחקרת היטיב משמע אס אומר אי' בטל שלריך דוקא לידע וק"ל. ובחי' לח"מ שס' כ' ג"כ בזה. ולדעת הרמב"ם שסובר דאף בדרישות כגון אס חילל שבת איוו מלאכה עשה וכדומה הוי כמו חקירות ואס אומר אי' עדותו בטילה ע"ש בפ"ב מה"ע. וא"כ קשה מנ"ל כלל דבני ילדיו ובחקירות הטעם דלא גרע מדרישות. ולומר דהך דבני ילדיו[לפ"ז] הוי מסבא זה דוחק. אך י"ל דסובר הרמב"ם ודאי דרישות דהוי בגוף ענין אי אמר אי' שפיר בטל משא"כ חקירות אי לאו משום ילדיו אין סברא לומר דבטל העדות כיון דבאיהו זמן ומקום לא הוי בגוף הענין וק"ל. ועי' כ"מ שס' שהקשה מנ"ל להרמב"ם הא דבדרישות אס אומר אי' בטל עדותן כיון דילה"ז ע"ש. ועי' סנהדרין ר"פ אד"מ דפריך הש"ס שס' מי בעינן דרישה וחקירה והחני' שס' שזמנו כ' בלאחד בניסן ואמרו עדים עמנו הייתם אמרין שמא איחרוהו וכו'. ועי' רש"י שפי' הקו' דאי בעי דרישה וכו' מה"ס תנן דבדיהם ע"ש. ולכאורה קשה אמאי לא פי' כפשוטו דאס איחרו ח"כ הוי אי' להזימה. ועי' חוס' שס' בפ' בזה' כן. אס לא שנאמר דרש"י סובר כדעת בעה"מ סוף פ"ק דכתובות שסובר בשס' לא מהני כלל הזמה בלא"ה ע"ש וז"ע בכ"ז: (פד) בתום ד"ה זה יודע וכו'. לכאורה לריך להבין הא דפריך הש"ס לקמן ומה אילו דייקין וכו' אס נאמר דקו' הש"ס דודאי תלינן לומר שזה הי' כונתו בבוק שלש או דזה בתחילת חמש כדי לבין דבדיהם רק מה נפסיד אס נשאל אותם. וא"כ לפ"ז אס ח"כ עוד לשאל אותם נקיים עדותן. אך ז"א דא"כ לפי"מ דמשני לר"מ אדס טועה בשתי שעות ח"כ שלש וחמש נימא נמי דזה כונתו סוף ג' וזה תחילת חמש כמו שהקשו חוס' לקמן ד"ה אלא אמר רבא וכו' ומה שתי' שס' דלהחמיר לא בדקין כדי לקיים עדותן לפי' הכ"ל דבאמת אמרין כונתם כן רק מה נפסיד אס נשאל אותם וא"כ שוב לא שייך לומר לקיים אין שואלין דהרי לא גרע מא"כ לשאל וק"ל. ועי' ז"ל דקו' הש"ס לקמן דבאמת הוי ספק. ואף דלפ"ז ק"ק למה ז"ל ורמנא אמר ושפסו והילו וכו' ת"ל בלא"ה חנן לא נקטיל מסיפיקא דבשלמא לפי פי' ראשון דמדינא יכולין לקיים עדותן רק מה נפסיד (א"כ נשאל אותם) שייך שפיר משא"כ לפי פי' זה דהוי

באמת

קשורים אי' כיון שמאל אותו לבדו י"ל מודו רבנן דא"ל לבדוק יותר דכיון ע"כ אותו ככר ניתק מן האחרים אי' מה"ס לומר שאחרים הם דעיקר סברת רבנן דיותר מסבא דאחרים הן מלומר שניתק מקשר משא"כ אס מלאו ויש בו סי' בע"כ ניתק והבן. ולפי' נסתר ג"כ דברי פר"ח דלעיל כיון דהרמב"ם לא הביא קשורים אי' כ"מ אחתי במכיר זה שמאל וק"ל:

(ע"ב בגמ' ככר בשמי קורה וכו'. עי' ב"י (סי' תלח) מה שהאריך במחלוקת הרמב"ם והראב"ד ע"ש. וקשה שכ' דבלא ביטל ואח"ז איסורו הוי ספק דאורי' ע"ש וז"ע מאי ספק איכא הכא אטו מי ס"ד דמאי שהונת בקורה או בבזר יהי' כמו ביעור וז"ע וק"ל:

(פ) בתום ד"ה ואס לא בדק וכו' קלח י"ל קו' חוס' ד"ל עיקר טעמו של ר"י דלא גזר בשעת הביעור דהיינו טעה ששים אין הטעם משום דהוי גזירה לגזירה דהרבה פעמים מלינו שגזרין אף גזירה לגזירה רק הטעם הואיל שהוא זמן ביעור שכל העולם מבערין לא ישכח אי' לרבנן דלא גזרו בלא"ה לא קרי לה טעה הביעור וק"ל וכדומה שכ"כ הל"ח ג"כ ע"ש:

(פא) שם ומי גזר ר"י וכו' ותוכן הענין בסוגיא זו יראה אף דמשמע ודאי שכל איסורין מותר להשהות בביתו ולא גזרין כלל דילמא אחי למיכל. עי' חוס' לעיל ריש מביהלין שחילקו דדוקא חמץ הואיל ולא דיל או משום הואיל והתורה החמירה לעבור בב"ע ע"ש. ואף למה שהקשו שס' דגזור ג"כ בשאר איסורין לא הקשו רק על איסורי אכילה ע"ש. וע"כ ז"ל הא דהש"ס דהכא מדמי חדש ג"כ לחמץ היינו הואיל ועסיק בו גזרין שפיר אף בשאר איסורין. ובדאי' לחי' ב' דלעיל שהטעם הואיל והחמירה תורה לעבור על ב"י ח"כ פריך ודאי הש"ס שפיר דא"ל שאני חמץ הואיל והחמירה תורה וכו' דאדרבה הרי לא דקין או משום דעסיק ב' גרע טפי ועדיף טפי שלא לבדוק משא"כ בטלמא דלא שייך ב"י וק"ל. אלא אף לחי' ראשון הואיל ולא דיל ז"ל דהמקשן ידע שפיר דלענין בדיקה שייך לחלק בין דיל או לא משא"כ אס עסיק ב' והתרתן משני אפ"ה שייך לחלק וק"ל והבן כ"ז היטב:

(ועי' ז"ל קשה טובא עמ"ש הח"י (סי' תלה) ובתורה השלמים) (סי' ויו) שהעלה דמוכח דלא כדעת בה"ע שסובר דחמץ שביטלו ועבר עליו הפכה אין אסור בהגלה רק באכילה ומחני' איירי בביטול. עי' מהרש"ל ואפ"ה חני' יבדוק אחר פסח[ות] דבאיסורי אכיל' ודאי לא חיישין. ועי' בתשו' מ"ב שהוכיח מהך משנה דאף אס בטלו אפ"ה לריך לשרוף והשיב עליו ע"ש. ולכאורה ז"ע דנראה אפשר דא"ל כלל לשרוף אחר פסח אס ביטלו רק אפ"ה לריך לבדוק עכ"פ ודבני לחלק בין חמץ המותר להאסור דודאי עדיף דבר האסור מונח במקום שייחד לו מדבר שא"י אס יש לו חמץ בביתו וכשימלאנו פתאום ודאי לא ידע החילוק בין חמץ המותר לאסור וז"ע וק"ל. אבל לשרוף י"ל דא"ל ואפשר אף בלא ביטול כיון דלאחר פסח אין אסור רק מדרבנן וק"ל. ובאמת לריך להבין בכל שאר איסורין הי' לו להש"ע לבאר דעכ"פ אסור לעסוק בדבר איסור שמא יאכלנו וגם בחדש גופי' לא ביאר בש"ע הדין וז"ע וק"ל:

(פד) דף יא ע"א בתום ד"ה אבל לא גודשין וכו'. עי' מהרש"א אשר דבריו קשים להבין מה שפי' בכונת החוס' משום מלות ביעור יש להחיר וכו' היינו משום הוא עלמו מחזיר עליו לשורפו וכו' ועדיין ק' ס"ס מה פריך הש"ס דרבנן אדרבנן. וקלח הי' כ"ל כונתו דהש"ס פריך דאס הוי סברות הפוכות דמשמע לי לחי' אביי חזר לגמרי מהך דשני תחילה דהוי ע"י שינוי. וא"כ פריך אס נאמר לר"י בדיל עדיף מהוא עלמו מחזיר עליו וכו' ולרבנן הוא עלמו מחזיר וכו' עדיף מבדיל זה לא הירא לי ודאי לפי' הפשוט דמלות ביעור

פתח הבית - א טיקטין, אברהם בן גדליה עמוד מס 27הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

חוס' ומ"ס. ובחי' לח"מ כ' בזה. עוד לריק להבין לדעת המהרש"א דבשנים לא תלינן הטעות א"כ ע"כ הא דפריך הש"ס כאן היינו דוקא ב'א' אומר שהים וא' אומר שלש וכו' אכתי אחמי לריך שהמזמין יאמרו עד חמש ח"ל אי כיחא דהי' המעשה בארבע א"כ ה"ס טעו שניהם עכ"פ וזה לא אמרינן. וז"ל דמ"מ כיון שצ"פ חזינן דמכחישינן זא"ז וע"כ אחד מהן טעה שוב י"ל שניהם טעו וק"ל :

(ג) **ע"ב** בסנהדרין שם מה שהק' המהרש"א אחמי לא נחקור נמי בכמה בשעה דהיינו טעו מ"מ לא נלמדך ליתן להו טעוהא כ"כ. ועי' מהרש"א שם. ובחי' לח"מ (סי' ל) כ' יישוב לזה ע"ש. וגם לריך להבין לפי מהרש"א א"כ מאי קאמר הש"ס שם בסנהדרין לרבא דאדם טועה טובא לא שייך לשאלו בכמה בשעה אכתי אס יתירמי ששניהם יכונו יחד אז לא אמרינן שטעו וא"כ לריך לשאלו בכמה בשעה וי"ל וק"ל. גם לריך לבאר לגבי עדות דיראה ללאורה דחלי ודאי בשעות זמניות דאי בשעות שוות א"כ לא שייך חמש ושבע דלפעמים בשבע עדיין במזרח החמה וכן בחמש להפיק אך אס בשעות זמניות ג"כ דוחק בעיני דא"כ טעו בקיין יותר מבחורף וז"ל ק"ל. ועי' באו"מ (ס"ס תמג) שם תראה ק"ל מזה ע"ש וק"ל ובב"מ (סי' תלא) ע"ש :

(ד) **ע"ב בתוס'** ד"ה בשית וכו'. אי נמי הך שינויא ל"ל לאביי וכו' נראה מדבריהם דרבא ודאי סבר הכי דהכי משני הש"ס כאן רב אדא אליבא דרבא אך ללאורה אין מוכרח למסקנא דמשני עדות מסורה וכו' י"ל שפיר דאף רבא ל"ל הא ואי משום דאפי' בשית נמי וכו' למסקנא ניחא דר"מ סבר משום חמץ מסור לכל טעו בשעה ולרי' בשתיים דבלא"ה פליגי בכעין זה. עי' רש"י ד"ה עדות מסורה וכו' אכן למה שפי' לעיל ע"א בחוס' ד"ה אלא. ניחא דע"כ רבא סבר הכי דאל"כ אחמי לא נקט אחד אומר בשש ואחד בשבע וק"ל :

(ה) **בר"ה** אימתי וכו' הארכנו בזה בפ' כל שעה ע"ש מה שצלה במלודתי ליישב דברי הרמב"ם שם בפ' המשנה ובחיבורו (פ"ב מה' מו"מ) דהטעם דשית אמרו משום הרחקה וחמש משום טעות שעה אחת. וכן בפ"ב מה' ע"כ טעות שעה אחת כ' בחי' לח"מ (סי' ל) ע"ש. ועי' רדב"ז ח"ב בלשונות הרמב"ם (דף נח:) שם דהרמב"ם סובר כאביי אליבא דר"י לל"ב ע"ש. וזה לע"ג דהרי פסק שלש וחמש בטל העדות וק"ל :

(ו) דף יג ע"א **בגמ'** ההיא לאו סתמא וכו'. עי' חוס' ומהרש"א. ומהרש"א דבמה דוכתי דלפעמים קאמר הש"ס מני ר' פלוני הוא ולפעמים אומר מחני' כר' פלוני. ועי' לקמן ר"פ כ"ש דקאמר ר"ג היא. ויש להסביר דמש"ה לא קאמר דהסם כר"ג משום כיון דלעולם סתם מחני' כר"מ ומה"ת יהי' שלא אליבא דר"מ לכך קאמר ר"ג היא. ומש"ה לא היו כלל סתמא וק"ל :

(ז) **בתוס'** ד"ה ושורפין וכו'. לריך להבין בכונת התוס' שם א"ע"ג דמדלא' בביטול סגי וכו' ח"ל ס"ס הא לריך מדרבנן ביטור משום גזירה דילמא אחי למיכל מיני' וז"ל אס מה"ת אסור לשורפו אין כח ביד חכמים להקל להכי כ' הטעם משום דאזיל לאיבוד וכו' אך לריך להבין אחמי אזיל לאיבוד בשלמא לרי' דסבר חמץ לאחר פ"ח אסור מה"ת ניחא אבל לר"ש דאסור רק מדרבנן א"כ אכתי הא מה"ת מותר וא"כ אחמי יהא רשאי לשורפו ואס נאמר דבאמת אחי כר"י א"כ קשה לידן יהא באמת אסור לשורפו ולא נראה כן מפוסקי'. אך י"ל כיון דס"ס אסור מדרבנן והוי ממילא [אסור] מה לי אס אזיל לאבוד מחמת שנפסל מאכילה או מחמת שאסור מדרבנן אבל אס הי' ראוי רק דאסור נשום דילמא אחי למיכל וכו' שפיר אין כח ביד חכמים להקל משום גזירה והבן. ועדיין לריך ביאור ק"ל לר"ש אחמי

אסור

ק"ק לי מדוע לא ביאר הרמב"ם כלל. פ"ב מה"ע דבין חמש ושבע לא טעו. ואף דלאורה אין נ"מ כיון דהוא פסק כר"מ אליבא דרבא א"כ בלא"ה בטל העדות דמה אילו דייקין והוי יותר משתי שעות. הא אכתי נ"מ באס אומר בפ"י סוף חמש וזה אומר בפ"י סוף שבע או פלגא דשבע דאפשר בחמי' שבע. י"ל ק"ל אף דלא תלינן הטעות בשתיים אבל במשהו תלינן וא"כ י"ל דהוי סוף שש דחמה בקרייתא קאי אבל עכ"פ נ"מ אח"כ וז"ל. וגם מדוע לא ביאר הרמב"ם אי סמכין על שש בקרייתא קאי וז"ל :

(ז) **שם בתוס'** ד"ה באיזה יום וכו'. עי' מהרש"א היטב ריש הי' בודקין מה שהסיב על מהרש"ל שם ליישב קושיית רש"י שהקשה שם כמו שהקשו חוס' כאן וכו' לתרץ משום דאי לא באיזה יום אילה"ז דיוכלו לומר טעינו וכו'. ומהרש"א דאכתי יכול להזים דיהבי להו כולי טעוהא ע"ש. ולכאורה עדיין עכ"פ הוי מהרש"ל נכון דאכתי נ"מ אי שילינן להו באיזה יום א"ל ליתן כל טעוהא רק י"ל כונתו להסיב עכ"פ על לשון רש"ל שם דאילה"ז דמשמע אילה"ז כלל וק"ל. ועי' או"מ (סי' ל) שהאריך בחריפות טובא ליישב דברי מהרש"א באופן אחר ע"ש. עוד כ' מהרש"א שם בשני עדים לא תלינן הטעות ע"ש. ובחי' לח"מ (סי' ל) הארכנו בזה ק"ל ועי' או"מ שם היטב :

ובני החריף מו"ה זלמן נ"י הקשה על הא דמייתי הש"ס ריש אד"מ שטר שכתוב בו באחד צניסן ובאו עדים ואמרו עמנו הייתם אמרינן שמא איחרוהו וכו' אחמי לא קאמר שטעו וז"ל. וז"ל דשם איירי שכתב באיזה יום בשבוע וק"ל. ובלא"ה ללאורה י"ל דלאורה בטל עכ"פ העדות כיון דלא אמרינן הטעות רק אחר שהוזמו דוקא היכא שמכחישינן זא"ז ואמרינן מיד שטעו ונחקייס העדות משא"כ היכא שבתחילה לא היו אמרינן כלל שטעו רק אחר הזמה נהי דהזמה לא הוי. עכ"פ העדות בטל וז"ל בזה. וק"ל לא משמע כן שם דיבור הסמוך. ולסברת מהרש"א דבשנים לא אמרינן שטעו ניחא הכל וק"ל :

(א) **שם בא"ד** וי"ל דמ"מ צעי חקירה מגוה"כ וכו'. עי' מהרש"ל שם דמש"ה נאלו חוס' מחי' זה דמ"מ ס"ס הוי חוזר ומגיד ע"ש. ובחי' לח"מ סי' ה"ל כ' ד"ל עפ"י שם להשיג על האו"מ שם דע"כ חוס' סברי דאף קודם חקירות א"י העדים לומר מצודין היינו מדר' לעיל דהש"ס הוכיח בפ' בן סורר דאולינן בטר רוב בד"ג דאל"כ הוי חוזר ומגיד וז"ל קודם חקירות יכול לחזור ע"ש. וכ' נהי דכ' הפוס' דקודם חקירות יכולין לחזור מ"מ היינו לבטל העדות ולא לקייס והסברא נכונה. ושם כ' דבשמו' מהריב"ל ח"א סי' ח"י יראה דאין סברא זו מוכרחת כ"כ ע"ש. וא"כ י"ל כאן כיון דעכ"פ הוי גוה"כ דבעי חקירות יום א"כ ס"ס קודם חקירות יכולין לחזור לבטל העדות וק"ל. ועי' בחי' הר"ן בסנהדרין שם הביא דעת בעה"מ אס אמרו עדים אחמול הרגו א"ל שוב שאר חקירות וכמ"כ אס אומרים אין אנו יודעים באיזה יום בשבוע כיון שכינונו יום בחודש ל"ל בזה. והר"ר דוד חולק ע"ז וסובר דס"ס הוי לעולם גוה"כ ולריך כל הני חקירות ע"ש. ולדידי' לריך להבין ק"ל מ"ש בתח' הסוגיא מ"ל דבעי עדות שאילה"ז ואי משום חקירות הרי חזינן דאף בהך דאין שייך הזמה אפ"ה הוי גוה"כ וז"ל דלעולם מחילת הטעם הי' משום עדות שאילה"ז ושוב לא חלקה חורא אף במקום דלא שייך [הזמה] אפ"ה בעי לעולם חקירות וק"ל :

(ב) **בתוס'** ד"ה לר"מ יבדינן וכו' ונהי שעדות מוכחשת וכו' ולכאורה לעולם כה"ג הוי הפיקא שמא לא טעו המזימים וא"כ אף אס אהו שאמר שהים הי' יכול לפטור אפ"ה הוי הפיקא וק"ל : קצת לריך להבין אס נחמ' דלא כמהרש"א בחי' ב' ה"ל אלא אף בשני עדים תלינן הטעות מפני מה לא נטיל הטעות בזמנים כמו שהקשו

אסור מדרבנן כיון שלא עבר על צ"י. וא"כ אם הדין שאין רשאי לשרוף א"כ הוא אונס ומדוע יקנסו אותו חכמים ע"י(ס' תנח) וז"ל דמ"מ לא פלוג וז"ע. ולדעת בעה"ע שסובר דאם ביטלו מותר אחר הפסח א"כ ודאי קשה אחרי א"כ לאיבוד. אך הבעה"ע לא התיר רק בהנאה ע"ש. ועי' מהרש"א ש"כ לר"י שאוסר לשחוק שם ולא חייש בזה דא"כ לאיבוד ז"ל הכא שאני משום גזירה דלמא אחי למיכל מיני' ק"ק כנ"ל דא"כ יקילו נדאו' אך י"ל הך דלא סבר ר"י א"כ לאיבוד הוא רק דרבנן ועי' בכ"ז:

לח) בריש"י ד"ה ונקבו' עכברים ונחש וכו'. וז"ע הרי יראה להדיא מש"ס דטעם המכירה ה' כדי שלא יאסר בהנאה וז"ל ונחש. וגם בגמרא גופה קשה אחרי לר"ך כלל ונקבו' עכברים ואף דהמשה ה' כך מ"מ ז"ל למסדר הש"ס להביא זה. וקל"ה דאי לא"ה לא היה ידע שהוא חמץ וז"ע וק"ל:

לט) בגמ' כמאן אולא הא שמעתהא כרשב"ג וכו'. עי' פר"ח (ס' תנח) שהקשה בלא"ה ה' לר"ך לבער כדי שלא יעבור על צ"י לשיטת הסוברים דאחריות פשיעה הוי ג"כ אחריות והוכיח כמה זה דהרמב"ם חללו הארכנו בזה קל"ה לעבור. וכתוב' לקמן בסוגי' דהרמב"ם חללו הארכנו בזה קל"ה והוכחנו מזה דמישרא חבירו לא מיקרי כלל אחריות לעבור כיון דמיד אסור בהנאה וא"כ לא נחתיב באחריות והא דב' בש"ע או"ח(ס' תנח) דאף הנפקד עובר היינו כיון דפסקין דרשאי למוכרו וכו' המג"א שם דממילא אם לא מכרו נחתיב הנפקד דהוי פשיעה א"כ שפיר עבר משא"כ אי הוי אמרינן דאין רשאי למוכרו ממילא לא הוי עובר כלל משום אחריות ראשון ושם הארכנו יותר. ובלא"ה לר"ך ביאור קל"ה ד"ל אפ"ה משום שלא יעבור הוא על צ"י אי למוכרו חמץ חבירו וז"ע וק"ל. ועי' פר"ח (ס' תנח) הקשה ג"כ להיפוך אם נאמר חמץ של ישראל ברשות אחר עובר המפקיד א"כ ג"כ ודאי לר"ך לבער כדי שלא יעבור המפקיד על צ"י ע"ש. וקל"ה י"ל מסתמא ודאי המפקיד ביטלו וק"ל:

ק) ע"ב בגמ' וכש"כ הכא דקאפסיד לגמרי וכו'. לכאורה קשה לדעת בעה"ע שסובר דאם ציטלו שרי אחר פסח עכ"פ בהנאה א"כ אכתי אחרי' יחא רשאי למוכרו נימא מסתמא המפקיד ביטלו וממילא מותר עכ"פ לאחר פסח למכור. ואפשר לומר דאחר לא יבטלו שישמך עלמו שהוא יכול למכרו וק"ל: בצ"ח"ח פילפל בזה וזו לענין אי חמץ מוקשה בע"פ אסור וכבר הארכנו בזה במ"א:

קא) שם הביע כגון שנהקבל הדם בכוס וכו'. עי' רש"י שפי' דמ"מ באכילה אסור ע"ש. ולכאורה לר"ך להבין קל"ה א"כ הא דחולין (פ' תוס') ד"ה בכמה וכו' שהקשו לר"ש אחרי הוי שחיטה שא"כ הא כל העומד לזרוק וכו' ואכתי כיון שאין רשאי לאכול א"כ ס"ם הוי שא"כ. וז"ל דמ"מ כיון דהוי מיד כאלו מרק א"כ ס"ם הוי ש"ר והבן זה. ולכאורה מוכרח לומר כן בב"ק (עו:) דקאמר שם הואיל דכל העומד וכו' הוי ש"ר ע"ש. אכן ק"ק לפי"מ שזרדו שם תוס' לומר דר' אושיעא פליג אהך דב"ק הוי יכולין לומר דמשום הך סברא כיון דס"ם אסור עכ"פ באכילה לא מיקרי ש"ר וק"ל. ועי' מס' מגילה (ד:) פליגי שם אי היתר זריקה או היתר אכילה. ועי' תוס' שם ש"כ דלא תלי' בפלוגתא דר"ש ורבנן ד"ל אף ר"ש לא סבר רק לענין טומאה וכמ"כ לרבנן להיפוך. ולכאורה למ"ד היתר זריקה וכו' א"כ מוכח דאף קודם זריקה אין מוטעין א"כ משמע דלא כסוגי' דהכא אלא דמותר אף באכילה. ואפשר לחלק בין אין מוטעין להחיר באכילה ממש וק"ל: דלענין אי פסקין כר"ש שדך דכל העומד. עי' בא"ע (ס' קב"ד ס"א) הביא רמ"א שם דעת הר"ן דאם כ' הגט על דבר שטעון שריפה בטל הגט. והמ"מ תמה ע"ז דהרי גט לא בעי שיעור ואין לא קיימ"ל כר"ש ע"ש. והב"ש כ' דאין זה מוכרח דאין הלכה כר"ש דמאן דפסק הרמב"ם(פ"ד מה' פ"ה) דאשם חלוי

אם נודע לו עד שלא מרק אף לאחר שנהקבל ביום סבול ואי לר"ש הדם יזרוק. כ' הב"ש דאין ראי' ד"ל כדפרידך פש"ס בכריתות (כד:) אימור דאמר ר"ש בדבר העומד לזרוק וכו' ומה דמשני הש"ס בדבר כלי שרח מוקדשין אף אח הפסול ליקרב אף דהרמב"ם פסק (פ"ג מה' פ"ה הי"ט) כן דמקדשין ספסול ומ"מ הכ"מ שם דהרמב"ם פסק כר"י דבריו תמוהין עי' בה"ז שם. מ"מ י"ל הרמב"ם חילק בין דבר הפסול בנפ"י ובין אשם חלוי שנוגע לו דהוי חולין למפרע. אך לשון הב"ש הימה קל"ה שזרק שניהם יחד דאשם חלוי לא אמרינן כל העומד מטעם הג"ל ולא מקדש הפסול וכו' וזה א"ל דבחר סוגי' וק"ל. ואפשר כוננו או או ולא משמע שם כן. ועי' עוד ב"ש פ"ג ש"כ להוכיח דהרמב"ם פסק כר"ש מהא (דפ"ג מה' תרומות) והיינו ש"כ שם אם נפלה סאה תרומה ולא הספיק להגבי' עד שנפל שני' אמרינן דהוי כאילו כבר העלה היינו משום קל העומד לטלות ע"ש. ועי' שעה"מ (פ"ד מה' ג') שדחה קל"ה דאי' זו דיש לחלק בין דבר שהי' מלך עלמו כי ההם דתרומה הוי ממון סבהו ובודאי יעלה אצל מה שהוא מחמת מלוה כגון זריקה או שהוא מחמת ד"א אפשר לא אמרינן ע"ש. ויטעם זה כ' דגבי לחם אמרינן דהיינו כלל העומד לחמץ. במחוק דמי בגון שהוא גדול ביותר אמרינן כן לכ"ע. והביא ראי' מרמב"ם(פ"ג מה' מקואות דין כה) דכלים ארוכים מטביל עד מקום המדה ולא יותר וע"כ משום כלל העומד וכו' והיינו כנ"ל דכ"ע מודו בזה ע"ש. ועי' בתשו' ש"א (ס' א') ש"כ להיפוך לפי"מ שפי' הרמב"ם בפ"י המסנה במשנה זו יראה דלא אמרינן כלל העומד ע"ש ודבריו ל"ע. ולא זכיתי להבין עכ"פ גוף הענין מה שהחליט שם הש"א בפשיטות דטובה שנשרף ממנה קל"ה שטעמו לחמץ מ"מ מיקרי שלם לענין לחם משנה בשבת. אין מוכרח כ"כ. ובשער הנה"ך שם בענין הג"ל הביא כמה פוסקים לשון חשו' ש"א (כ"י לח) אצל חשו' זו לא הביא: דהנה"מ מ"ש הכ"מ(פ"ה מה' פרה ה"ד) לפרש שם דברי הרמב"ם שפוסק כר"ש דאמר אוכל שאין יכול להאכיל לאחרים אין נטמא ופרה אדומה מטמא משום הואיל והי' לה שעה הבושר לפדות. עי' חולין (פ"ג) וב"ק(פ"ג) א"כ ע"כ פוסק כר"ש דאמרין כלל העומד וכו'. כבר תמחו על כ"מ בהשו'. הג"ל ובה"ז בוצח"ס(קס). דהרי הרמב"ם פסק דאין פרה נפדות ע"ג מערכה וגם פסק דלא כר"ש בזה דאכל שא"י להאכיל וכו' כמבואר בדבריו (ספ"א מה' ט"א) ע"ש. וליישוב קו' הב"מ בה' פרה הג"ל. עי' בכ"מ עלמו (פ"ז מה' א"ה הק"ו ופ"ג ה"א) עי' היטב שם דיש מקום לומר דהרמב"ם פוסק כן שבוטל לטומאות טומאה חמורה וכו' ע"ש שייך דוקא בנבילה עוף טהור ע"ש. ובחולין (פ') דרש"י ותוס' שם. ובב"ק. ובתשו' ח"ל(ס' קו) רמז להמ"ל פ"ו ע"ש. אכן הרמ"א הנכונה דהרמב"ם פסק דלא כר"ש היינו מדפסק ספ"א מה' ט"א דערל' וכו' מטמאין ט"א וט"ל הא הוי כעפ"ה בעלמא דכל העומד וכו' כמו דפרידך הש"ס באמת במנחות (קב:) על נותר ופגול ומשני חיבת הקודש שא"כ בערל' וכה"כ מ"ל א"ן דלא כר"ש. וראי' זו הבי' הפר"ח שם באו"ח(ס' קב"ב) לדחות דעת הרמ"א ע"ש. ועי' שעה"מ ש"כ לדחות קל"ה ד"ל בהך דברים שאין מפורש בחורה מלוה עשה לשרוף שהרי הרמב"ם במגין המלוה חשיב נותר ופיגול מ"ע שריפח ואילו ערלה וכה"כ לא חשיב ע"ש א"כ לא אמרינן כלל העומד וכו' ע"ש היטב:

והנה"ך הפר"ח הקשה אף לרבנן ס"ם טומאה בעי שיעור כדביע' וכו' א"כ ס"ם האין מטמאים ערלה וכה"כ הא כחותי וכו' ע"ש. וייראה דמותר ופיגול לא קשי' לי ד"ל כמו דמשני הש"ס במנחות (קב הג"ל) לענין כלל העומד וכו' דחיבת הקודש שאני. כמ"כ י"ל לענין כחותי וכו' אצל מערל' וכה"כ קשה שפיר. וחי' ד"ל באמת אין מטמאין רק מטמאין דלענין שיעור. או כ"מ לענין לזרוק אם יש באחר כשר מפחות כוית משוה מלך ערלם וכה"כ להבליט ע"ש. ועי' שעה"מ הג"ל ש"כ דאכתי קשה לדעת הסוברים דאף לטומאה עלמן בעי שיעור. ואף

דבהנאה

שחוט' במכות (דף יד ד"ה הויא) ג"כ כן פ"ט. ולדעת הרמב"ם משמע קלף דקדשים חמירו טפי מהרומה שהרי כ' שם דאסור לטמאות תרומה כמו קדשים משמע דקדשים עדיפא. ואפשר לדעת הרמב"ם אין אסור רק מדרבנן וקרא דומרתם את משמרת תרומתי היינו לגוף המזלזל להפריש תרומה וא"כ יחא וק"ל. וקלף ה' מקום לומר דעכ"פ איכא איסור עשה דיל' ושמרתם וכו' אחי לענין שלא לטמאות תרומה והוי עשה. רק עכ"פ לשון הרמב"ם שכ' אסור לטמאות תרומה כמו שאר קדשים. ולהג"ל הא עיקר קראי בתרומה הוא דכתיב וז'ע בכ"ו. ועכ"פ תראה מה דמסקא לכו לתוס' לעיל (יג. ד"ה וסורפין וכו') דהך קרא ושמרתם וכו' אחי לענין שלא לטמאות תרומה או שלא לשרוף אין כן דעת הרמב"ם לפי הגרסה מדבריו דשמרתם אחי לגוף המזלזל וז'ע וק"ל:

(ק) **בתוס'** ד"ה עס גשר ומשקין וכו' בני השנון מו"ה זלמן כ"י ה' דיל' כיון דפחות מרביעית אין מטמא רק מדרבנן כמ"ס תוס' לעיל בשם ר"ם ולשיטתו אולי תוס' דהכא דאל"כ לא מקשו מידי דילמא אחי לאשמעינן שומא דאו' וק"ל. א"כ י"ל כיון דהא דכל הפסול וכו' לא הוי רק מדרבנן א"כ י"ל דה"ב ודאי בעי רביעית דאל"כ הוי תרי דרבנן וק"ל:

(קד) **ע"ב בגמ'** ומאי דוחקי' וכו' עי' גל"ח שהקשה אחי לא הקשה גם אף אי ניטמא רק משני לטומאה אפ"ה הוי הוספה דעושה רביעי בקודש משא"כ אם ניטמא ע"י טב"י אין עושה רביעי כמ"ס תוס' ע"ט. וקלף י"ל כיון דעכ"פ אין נעשה רק שלישי לא מיקרי כ"כ הוספה כיון דר"ח נעשה שני ושמו שומא יוסר מאשר ה' תחילה משא"כ כאלן ס"ס אינו רק שלישי אע"פ שיכול לטמאות עתה יותר:

(קה) **בריש"י** ד"ה נוקמא וכו' מ"ס דלא משכחת שמן בקודש. דבריו תמוהים קלף דהרי אף בקודש אם נעשה ע"י טב"י אין עושה רביעי כמ"ס תוס' וק"ל: (קו) **בריש"י** ד"ה דתנן ואין דברי תורה לריבין חיוון וכו' לכאורה ה' נראה מדברי רש"י דדוקא שני דרבנן עושה משקין תחי' משא"כ שני דאורי' ולא משמע כן עי' רמב"ם (פ"ו מה' א"ה) ועי' ר"מ ור"ס (פ"ח דפרה משנה יו) וכן משמע מדברי רש"י עלמא לקמן (טו): ד"ה ור"י לטעמי' וכו' וכן נראה מוכח ממשנה גופי' דקק דוקא טבול יוס ולא נקט שאר טומאות דאו'. ע"כ נראה דכונת רש"י כאן דודאי שני דאורייתא ג"כ עושה משקין תחילה רק טב"י שאני הוהיל ואיקלש טומאתו אך ס"ס אחי גרע מטומאה דרבנן. לזה אמר מדאו' לא לריבין חיוון אכל מה שאינו קליט טומאתו עושה משקין תחילה מדינא מדרבנן ולא משום חיוון וז'ע בזה וק"ל:

(קי) דף טו ע"א **בתוס'** ד"ה חבית שנוול וכו'. עי' פ"י ז"ל שחמה על תוס' ס"ס אף אי הוי ברה"י שמא יבא אלי' ויטהרנו ע"ס. וז"ל דסדרו תוס' דאין עיקר הטעם שמא יבא אלי' וכו' רק שמא בחמת סהור אכל ברה"י כיון דהתורה עשאנו כודאי ואף ס"ס טמא עי' לעיל (י). בתוס' ד"ה ספק ביאה א"כ הוי כודאי וק"ל: (קכ) **בריש"י** ד"ה יניחנה במקום המולנע וטעמא מפרש בדכורות וכו' ולכאורה כ"ז הוי רק אסמכתא ונפרט למה שכ' בתחילה הסוגיא דשמרתם וכו' לא אחי כלל להני וק"ל ועי' פ"י:

(קכ) **ע"ב בגמ'** אמר רב אחי אמר ר"י וכו' הנה הרמב"ם (פ"ג מה' שו"מ ה"ד) פסק דאין שורפין אף תלוי' עס טמא ולא חילק בין שש לשבע וסוף הפסח. עי' לח"מ. והנה גבי חביות שנוול ספק שומא פסק (פ"ב מה' תרומות) דמוסר לגרוס אכל לא בידים ואף גם לגרוס אין מוכח כ"כ מדבריו דפסק עס כר"ג ע"ס וגבי חביות ששכר

דכנהות ש"א שס"א וסי' (לח) לירד לומר דאף לר"י וכו' מ"מ מדרבנן מיטמא כ"כ לא משמע כן וגם הרי עכ"פ אף להסוברי' דמשפסו בני מ"מ לענין הכשר בעי דוקא כביעה כמ"ס תוס' פ' כל שעה. וא"כ קשה האיד משכחת לגבי ערלה וכה"כ הכשר ע"ס בשעת"מ ומדבריו יראה דלענין כחותיו יש לתרץ ג"כ כמו שה' לענין כל העומד וכו' הוהיל וזונו מפורש בתורה הפעה ע"ס. וזה דוחק דהרי משמע להדיא מדברי כל הראשונים שם בסוכה(לו) בסוגיא דאתרוג של ערלה דאף ערלה וכה"כ כחותי' וכו' וק"ל. גם הביאו שם בשעת"מ ובהנהות ש"א לשון תוס' בסוכה פ' ארוסה (כה). שהקשו קו' זו ערלה וכה"כ נימא כחותי' וחי' דאין כל הדברים דווקא בענין זה ע"ס. גם הקו' מפורסמת לדעת הפ"ח שזירד לומר דאמת אין מטמאין אחרים רק מיטמאין א"כ ק' כולה סוגיא דר"ח סגן הכהנים דאמר שם שנמנעו מלשרוף נטמא באב העומא עס נטמא בולד וכו' משום שנטמא יוסר וחי' הא אי' לטמאות כלל דכיון שנטמא תרומה א"כ דינו בשריפה כחותי' ע"ס וכן הרגיש השעה"מ. עוד חולק שם עס הגהות ש"א שזירד לומר דבדבר הסעון גניזה לא שייך כחותי'. והוא חולק ע"ז והביא ראי' מהא דאמרינן בפ' מלות חליצה (קד) ש"א תוס' ע"ס. גם חולק על בעל הגהות הג"ל שזירד לומר דיל' דוקא בדבר מלוא י"ל כחותי' וחולק ע"ז והביא ראי' ג"כ מיבמות שם גבי בית ע"ס. וכבר הבאתי במ"א כמדומה לי בשם תשו' הרא"ש שכ' דיל' דלא אמרינן כחותי' וכו' שיהא רק כאילו אינו רק שאינו שלם ונחפזר אכל לא כאילו אינו ומש"ה רק באתרוג פסול אכל לענין שומא לפי' י"ל דס"ס הוי כזית כאילו הכלי חיבדן וז'ע בזה ומיושב הג"ל. גם מה שה' הפ"ח דנ"מ לענין זירוף ג"כ ל"ע דס"ס אורו משהו נימא כחותי' וכו' וק"ל: ולענין הלכה השעה"מ כ' דיש להחמיר כדעת רמ"א בא"ע שם דלא כפ"ח ע"ס אכל עכ"פ מעיקר הלכה יראה דלא פסקין פ"ח. ועי' עוד שעה"מ שם שכ' להוכיח דע"כ לא פסק רמב"ם כר"ס דהרי פסק סגדל מוחלט חליצה בו כשירה ואי משום דאף בשעת שריפה קרוי בגד כמבואר ביבמות שם זה לא מהני לענין כל העומד וכו' והוכיח זה דהרי פריך הש"ס פרה אחי מטמא שומא חולקין הרי כל העומד וכו' והרי שם כתיב ושרף את הפרה א"כ חיוון אף בשעת שריפה קרוי פרה. א"ו כנ"ל ועי' ילקוט פ' חקת:

עוד רגע אדבר מה דמבואר באוגיא כאן דאף לר"ס אסור עכ"פ לאכול עד שיורוק הדם י"ל קלף דוקא כאן הוהיל והוא דבר אחר משא"כ באורו דבר כמ"ס תוס' בענין זה וז'ע וק"ל:

שיטת ר"ח סגן הכהנים בעה אין לי מועד נכון לעיין היטב בסוגיא עמוקה הלו אשר צריכה דעת רחבה ודעתי קצרה. גם אין לי עת בראוי לעיין בהנהו מילי מעלייתא אשר העמיק והעלה הגאון בעל צ"ח ז"ל. אך אכתוב קצת דברים אשר עלו במצודתי לפום רהוטא. ומה שנוגע לענין זה הא כחותי' מיכחה שיעורא כבר כ' זה לעיל ע"ש:

(קכ) דף יד ע"א **במתני'** אר"מ מדבריהם למדנו וכו'. ק"ק לי לפ"מ דמשמע מתוס' (וזכרם לנ) דלר"י דסובר נוגע בקדשים אין לוקה ובכל קודש לא תגע איירי בתרומה א"כ המטמא תרומה לוקה משא"כ בקודש וא"כ האיד ליקף תרומה מקודש הא ודאי ראוי בקודש להקל טפי כיון דאין לוקה מטמא קודש ואף דעכ"פ איסורא מיהא איכא כמ"ס הרמב"ם (פח"י מה' פ"ה ה"ו) מ"מ יראה דהיינו איסור דרבנן ואף אם נאמר דאסור מה"ט ג"כ קשה האיד מדמה קודש לתרומה דקודש עכ"פ ליכא מלקות. ובלא"ה לא נהירא לי לומר דאסור מדאורייתא דמגיל כיון דליכא קרא וק"ל. אכן לדעת הרמב"ם יחא דהוא פוסק (בפ"ג מה"ט ה"א) דאסור לטמאות תרומה משמע דבתרומה ג"כ אין לוקה. ועי' מ"ל שם שכתב

ללא בא כלל מאב הסומאה ע"ש. ובאמה משמע כן מדברי הכ"מ שם שם ש"כ דאין ליישב הסוגיא דאלו דברים דאיידי שנגע בשרץ מדפריך הסם וליעמאלו ידים לכוס ומשני אין שני עושה שלישי ע"ש. א"כ מוכח דאילו הי' יכול לפרש שם דאיידי שנגע בשרץ הוי ניחא וז"ל הא ס"ס אין המשקין באין מאב הסומאה א"ו כסברת הל"ה וק"ל. אך לכאורה לשון הרמב"ם ש"כ שלריך שיהי' מאב הסומאה בין מדאו' בין מד"ס א"כ משמע דעיקר סברתו שלריך שיהי' המשקין ראשון שנגע באב הסומאה דאז שייך שפיר הגזירה משום משקין דאב אף דהם אב הסומאה ומשקין שנגעו באב וכו' הוי רק ראשון מ"מ שייך לגזור דדמי אהדרי. וכן משמע קלת מלשון (פ"ז ה"ז). ומטעם זה י"ל קלת לשון השגת הראב"ד (פ"ז ש"ס) ש"כ על הרמב"ם כי דבריו כחורין והכ"מ תמה ע"ש. ולהל"ל י"ל כונתו דעכ"פ הכל הלוי בנעמא מאב הסומאה בין של תורה בין מדבריה' ובפ"ז משמע מדבריו דעיקר טעם משום דטומאת ידים הוי מדבריה' ועי' גס (פ"י ה"ח). ע"ש. ועי' מרכבה המשנ' שפלפל בדעת הרמב"ם ותוך הדברים זייד לומר דהא דלוחלין במשקין נעמאלו הוי בלא הך דכל הפוסל את התרומ' מעמא משקין להיות תחילה ע"ש ולמטיין היטיב בסוגיא דשמונה עשר דבר בשבת (יג:) יראה דו"א חלל דהיא היא ע"ש:

(ק"א) דף טז ע"א בגמ' ספק משקין וכו'. מה שיש לפלפל בענין זה בדבר שיש לו מתירין עי' בל"ח לקמן (יז:) שפלפל בזה והקשה דהרי אף אי משקין מעמאין רק מדרבנן מ"מ ראוי להחמיר בספיקא מבזבזי' דשיל"מ והוכיח כיון דאיכא חזקת טהרה הוי ודאי טהור [ואף] דשיל"מ לקולא ע"ש. וכבר כ' לעיל דהיכא דשייך להשתמש היום וגם למחר לא הוי דשיל"מ כיון דגם עתה רואה להשתמש וכ"כ הל"ח לעיל (ט:). וא"כ גם כאן כן. אכן ז"א דהרי יכול לטבול כאן הכלי מיד ואי משום דאלטרך הערב שמש ז"א דכל הטעון ביאה מים מד"ס א"ל הערב שמש וקשה שפיר. והנה לכאורה י"ל בלא"ה דלא שייך בכגון זה דשיל"מ דאם יודמן שחגע הכלי באוכל יהי' האוכל שרי מיד כיון דלא יש לו מתירין וא"כ מיחוי מילי דרבנן כחוכא וסלולא דגוף הכלי יהי' טמא ומה שנוגע בו פסור וק"ל. אכן מה שצומד לנגדי מהא דיו"ד (סי' קב) דכלי שנתערב באחרים לא הוי דשיל"מ משום שיכול להגעילה דלריך להוליא הולאות וי"ל ג"כ אם יבושל דבר מה בכלי טרם הגעלה יהי' ע"כ כשר כיון דאין לו מתירין לא שייך ג"כ לאכור הכלי א"ו דלא אמרינן זה. אכן אעפ"כ י"ל כן דנראה קלת מוכרח דלא אמרינן בכה"ג דשיל"מ מכמה משניות במא' מקולאות בספק טומאה דרבנן א"ל לחזור ולטבול ולא אמרינן דהוי דשיל"מ וכמ"כ בספק אם נטל ידיו וכדומה. ע"כ נראה לומר דמודע דיש שני טעמים בדשיל"מ או משום דהוי מין במינו כסברת הר"ן בגדרים. או משום דעד שחאכלנו באיסור תאכלנו בהיתר. וכבר הוכיחו האחרונים דלריך להבין לסברת הר"ן דלית לי' הך דעד וכו' א"כ קשה ספק דרבנן בדשיל"מ אחמי' אסור כמו ביעה ספק נולדה ב"ט כמבואר ריש ביאה ובאז"ח (סי' תקיג) הא שם לא שייך סברת הר"ן. ותי' דודאי גס הר"ן סובר הך דעד שחאכלנה וכו' גבי ספק רק בנתערב סובר דלא שייך כלל דעד וכו' כיון שמוחר גמור: ובמקרה י"ל נגד עד שחאכלנו שייך שפיר לאמור סברא הנ"ל דס"ס אם טגע בדבר אחר אם תטהרנו כיון דשיל"מ מיחוי מילי דרבנן כח"ט משא"כ בתערובות דהוי מב"מ מה לי בזה אם תבטלו דבר אחר יאה באמת אסור כיון דס"ס התערבות אסור מדינא. לכן הולכנו הטעם משום הולאות וק"ל:

ועי' פ"י י"ל ג"כ מה שהקשינו לעיל (ט:). עמ"ש הש"ך (סי' קי) דמ"מ לריך להמתין בכלים מעל"ע דיש לו מתירין מדאו' והקשינו שם ח"ל הרי יכול להשתמש ביה

פסק כרי' יהושע דיכול לטמאו' והיינו משום הפסד חולין ע"ש והנה לכאור' הי' נראה שפסק דלא כרי' יוחנן אלא אף בשבת אין שורפין ומדבריהם היינו מר"א ור"י והלכה כר' יוסי דלא דמי איסור לטומאה כמ"ש חו"כ ד"ה יומא וכו'. אך הרמב"ם בפי' המשנה ב' מדבריהם היינו מדברי ר"ח ור"ע ולפי' בשבת מודו. ואף כי יש מקום לומר דבחיבורו הד"ר ב' דכעין זה מלינו כמה פעמים בדבריו אף הרי בפי' המשנה גופי' משמע שסובר דאין חילוק בין שם לשבת ואפי"ה כ' דמדבריהם היינו מדברי ר"ח ור"ע דאיידי בנעמא במשקין ור"מ לטעמי' ור"י לטעמי' א"כ משמע דכל עיקר הפילופל הואיל והוי דרבנן ואפי"ה לא ביאר דאיידי דוקא בשם דבשבת מודה ר"י. וכפי הנראה למעניין בדבריו שבפי' המשנה ירא' שסובר הפי' בש"ס לעיל דפריך מדבריהם דמאן היינו דסבר לסברא פשוטה דיש לחלק בין איסור לטומאה. ומיושב קו' החס' שהקשו ד"ה הכא טהור וכו' דלוקמי' ב' וק"ל. ומה דמשי' הש"ס החס בולד הסומאה דרבנן היינו כיון שהוא רק טומאה דרבנן הוי רק כמו איסור כיון דמה"ט טהור גמור ור"י סבר טומאת משקין דאו' וממילא באיסור אף לאחר שבת אין שורפין יחד דאין לדמות איסור לטומאה עי' היטיב בדבריו ותמלא כן. אך דעדיין קשה מ"ש הרמב"ם דאין הלכה כר"י בזה דמשקין אלא טומאה משקין לטמא אחרים לאו דאו' ואפי"ה פסק בזה כר"י דאין שורפין טהור' ותלוי' עם טומאה ות"ל דגלמוד שפיר מר"ח ור"ע והרי הוא פסק כר"ח ור"ע (פי"ט מה' פ"ה ה"ז). ונראה לתרץ דודאי י"ל ר"י סבר אף אם טומאה דרבנן מ"מ לא דמי איסור לטומאה רק דפריך הש"ס על הא דאמר אינה היא המידה דמשמע דלא זו הדרך כלל ובטומאה דרבנן אין הדבר ברור לחלק רק דפליג בסברא אבל לא שייך לומר ע"ז אינה היא המדה לכן קאמר ר"י לטעמי' דסבר טומאת משקין דאו' אבל עכ"פ לדינא בלא"ה ניחא ודוחק וק"ל:

באופן אחר נראה לפי מ"ש חס' לעיל (יג:) ד"ה שורפין וכו') דהא דמוחר לשרוף משום דאזיל לחיבור וכרבנן שם דלא פי' כפשוטו משום גזירה דילמא אחי למיכל וכו' היינו דמשום הא לא הי' רשאי לבטל דאו' בקום ועשה אבל משום דאזיל לחיבור ניחא. ועי' מהרש"א שם ש"כ אף לר"י דהכא דפליג על הא דאזיל לחיבור מ"מ החס מודה משום גזירה וכו' ע"ש מ"ש שם. ומעתה י"ל דודאי איירי אף בבטילא ולא שייך כל יראה והא דשורפין משום גזירה וכו'. א"כ י"ל אף בשבת לא מיקרי רק איסור דרבנן דמה"ט יכול לשומרו עד אחר הפסח ואף דאיסור דמי לטומאה היינו בדבר שאסור לעולם משא"כ כאן רק מדרבנן י"ל דאסור אחר פסח כמ"ש לעיל שם דאף דהי' אסור אחר פסח פסח א"כ קאמר שפיר אף בשבת הוי רק דרבנן ור"י דאמר הכל מודים בשבת וכו' י"ל דסבר כר' יהודה דאחר פסח אסור מה"ט משא"כ לדידן דקיימ"ל כר"ש ניחא שפיר והבן:

גם יש מקום לומר אף אם לא ביעלו מ"מ נהי דחייב לשורפו כדי שלא יעבור על ב"י מ"מ אסור לעמאות דמ"מ גוף הדבר אם אירע ששמרו עד אחר הפסח מותר מה"ט ונהי שחייב לשורפו מ"מ עכ"פ שייך בזה ושמרתם והבן. ובלא"ה י"ל בכל הסוגיא שמפלפל אם רשאי לטמאות התרומ' בע"פ ות"ל הא שורפו וז"ל שריפה היא לזורך משא"כ לטמאות וק"ל. אף שהענין ק"ק מנ"ל דכה"ג שייך ושמרתם כיון דבלא"ה שורפו בידיים ואינו שומרו לפי שלידו חוס' לעיל (דף יג הנ"ל) דבכלל ושמרתם היא שריפה והבן וק"ל:

עוד אחת ראיתי להוכיח הנה הל"ח (בס' מג) הביא דברי הרמב"ם (פ"ו מה' א"ה ה"ב) ש"כ דמשקין שנטמאו מחמת ידים אין מטמאין כלים. ועי' היטב ב"מ שם. וביאר דבריו הל"ח דכונה הרמב"ם אם בה מכת אב הטומאה אף אם עתה לא נגעו המשקין רק בראשון או בשני אפי"ה שפיר מטמאין כלים רק בא למעט נעמאלו מחמת ידים

שם שניטמא בפנים וכו' כל אלו חלוקות אין מבוארין היטיב ברמב"ם וז"ע :

קיד' ע"ב בגמ' ר"ש אומר בכלים וכו'. הנה מדברי רש"י יראה הא דבקרקע טהורין היינו דוקא בעזרה דמדרבנן עכ"פ צעי מ' סאה רק בעזרה הקילו ולכאורה לא נראה כן מתוס' ד"ה אכל. שז' דאירי דם חולין וכו'. א"כ כה"ג אף במים לא מהני וק"ל. ואם נאמר דתוס' סברי באמת דלענין ליטהר המים אף ברביעית כגי ק"ק לי על הא דקיימ"ל ביו"ד (ס' רח) דמעיין כל שהוא אין מים שאובים פוסלין אותו. ועי' ב"י שם הביא בשם מהרי"ק בתשו' שז' דאף למ"ד דלאדם צעי דוקא מ' סאה גם במעיין מ"מ לא פסלו השאובים כיון דעכ"פ לענין כלים כגי בכ"ס. א"כ המים נטהרו ע"י השקה כמו מים טמאים כמ"כ מים שאובים ע"ש. ולפי"ז קשה א"כ במקו' ג"כ אמאי מים שאובים פוסלים כיון דמהני ברביעית לענין מים וק"ל: ובדברי הוב"י יש מקום לומר נהי דאין מקבלין טומאה מ"מ אין מסהרין מים טמאים עד ארבעים סאה. ועי' בחי' למקואות פ"א :

קטו' בתוס' ד"ה אלא דהוי רביעית וכו'. ואר"י כי בטלו וכו' לכאורה מה שמביאין ראוי מהא דת"כ קשה דילמא שם איירי באדם דנראה מדברי תוס' דכאן דסברי דאף לאדם מטמא מעיין בכ"ס ומקוה ודאי לא. וא"כ דילמא לעולם קודם שבעלו ולאדם. וי"ל ובחי' לה' מקואות כ' בזה ע"ש :

קטו' הרמב"ם פסק טומא' משקין לסמא אחרים לאו דאוי' וטומא' עלמן דאוי' רק גבי כי מטבחיא פסק [דכן] ממע כר"פ דהלכה היא עי' בדבריו (ספ"ו מה' פ"ה) שם כ' דם קדשים מה"ס אין מטמא הוהיל ואינו נשקף כמים ועי' לח"מ שם (פי"ד מה' א"ה ה"ו ופי"ה מה' ט"א ה"ז) ע"ש, והנה יראה ודאי דהרמב"ם סובר דוקא מטבחיא ולא מדבחיא אף דפלוגתא דרבולוי לעיל הוא לענין דרבנן כמ"כ י"ל לר' פפא לענין הל"מ וק"ל. וקא"ה לריד להבין מנ"ל לרמב"ם דאין מכשירין כיון דלעיל (עו.) הוי סבר דאין מטמאין מ"מ מכשירין ודילמא בעל"מ ג"כ כן וק"ל. ומה דקשה על הרמב"ם דסובר דם אין מיטמא מקרא. א"כ לעיל דפריך מהך דם שנטמא לרב ת"ל לכ"ע קשה כבר האריכו בזה האחרונים ע"ש :

קיו' דף יח ע"א בגמ' ואי ס"ד וכו' לריד להבין אף אי סבר טומאת משקין לאו דאורייתא סבר טומאת משקין לאו דאורייתא מ"מ מדרבנן מטמא. וז"ל דלענין זה ידע שפיר לחלק הוהיל והוא [משקף] סרו וק"ל.

קית' בתוס' ד"ה הא בשרה וכו'. לכאורה קשה אמאי לא הקשו תוס' קו' זו לעיל מיד על הא דפריך ואי ס"ד וכו'. ולכאורה י"ל דהנה רש"י פי' בשמעתין דהמשקין נגעו בעלמא ע"ש. ועי' ר"ש בפי' המשנה (פ"י דפרה) הקשה ג"כ קו' תוס' מהך דחולין וכו' ע"ז פי' רש"י שנגע בעלמא ע"ש. ולכאורה קשה דאף לפי' רש"י לריד לחי' תוס' כאן דא"כ גם שם בחולין קשה הלא הכשר קיבל טומאה מאכר. אף י"ל דבשלמא לסברת רש"י ודאי ניחא דם עדיין לא חיוב עליו לאכיל' ולא נקרא כלל אוכל לקבל טומאה משא"כ כאן אכל אס נאמר הטעם משום הוהיל והי' עליו טומאה חמורה ממילא מטמא טומאה קלה לריד שפיר לחי' תוס' וק"ל. ועי' חולין (קכח.) אף על פי' רש"י קשה דניחא שבע לה טומאה כמבואר במנחות (כד.) דהוי צעיל דלא איפשטא. א"כ ניחא דלעיל לא הי' יכול להקשות דבאמת מלין לומר דרבנן סבר דלא אמרינן שבע לה טומאה אבל השתא הקשה שפיר דהוי לי' לש"ס שם במנחות למיפשט הבעיל מרבנן וק"ל :

קטו' ע"י רמב"ם בפי' המשנה בפרה שם פסק דלא כר"י ובמבואר פט"ו מה' פרה ה"ז פסק כר"י. ופי' כ"מ

וגם למחר. ולהנ"ל י"ל ג"כ נגד תערובת לא מהני זה דם"ס הוי מב"מ וק"ל. ואולם בני החרוף מו"ה זלמן כ"י השיב לי דנפק דכלים לא שייך כלל מב"מ דו"ל אחד בלע מין אחר וכעת לא עיינתי היטב בזה :

קיו' שם כל משקה אשר ישקה וכו'. המבואר דודאי אף אי משקין לסמא אחרים דאורי' אפי"ה דרשין מהך דוכל משקה וכו' לענין הכשר דאל"כ מנא ידעינן דשאר משקין כגון ידשט"ן מכשירין א"ו דוכל משקה קאי גם לעיל א"כ למאן דרשים לענין טומאה מדריש וכל המשקה לפני' ולאחרי' ומאן דרשים לענין הכשר [מדריש רק לפנין] ופריך הש"ס מרישא שמעת לי' וכו' ואף דודאי לריד קרא לשאר משקה מ"מ יטמא דסיפא ל"ל וק"ל. ולקמן נדבר בזה אי"ה דלכאורה אף יטמא גבי הך דוכל האוכל מיותר דכיון דקאי על רישא דקרא כל אשר בתוכו יטמא וק"ל :

ומאוד ל"ע על הרא"ס פ' שמיני שז' מאן דמוקי לה לענין הכשר ת"ל מוכי יתן מים על זרע נפקא וחי' חדא בטומאת שרץ וחדא לנטמא בכלי ואי לכבוד בנטמא שרץ דבעי הכשר מכש"כ בנטמא בכלי מילתא דאחי' בקי' טרח וכתב לה קרא כדמשני הש"ס לקמן (תח') לענין טומאת משקין ע"ש. ודבריו ל"ע דהרי מבואר להדי' בחולין (לו.) דמשני על קו' זו הדא בטומאת מה וחד בשך ובאם אינו ענין ולריכי תריווי" ע"ש. וגם מה שהקשה הרא"ס קו' זו למאן דמוקי בהכשר בגמ' שם פריך לכ"ע דכל האוכל וכו' עכ"פ איירי בהכשר ע"ש וז"ע :

קיד' דף יז ע"א בתוס' ד"ה רביעי בקודש וכו'. עי' מהרש"א היטיב. ועי' רמב"ם בהקדמתו לסדר טהרות ביאר הפי' הכי ונגע בכנפו כפי' החוט' שנגע בכנף גופי' אל הלחם והלחם אל הנזיד והנזיד אל הין או אל השמן או אל מאכל ע"ש. ולשמואל פי' שנגע בכנפו תחילה אל דבר אחר ומאוחז דבר אל הלחם וכו' והוי יין או שמן או מאכל חמישי וסיפא דקרא בטמא לנפש פי' דהכנף הוי אב הטומאה משום חרב ה"ה כחלל דהוא סובר כלי מתכות לאו דוקא אלא ה"ה כל כלים רק כלי חרס לא ע"ש. וא"כ פי' ג"כ כסברת מהרש"א דודאי לשמואל מסתמא נגע ג"כ בכל הנגיעות כמו שרץ וק"ל. וקא"ה לריד להבין מה דפריך הש"ס לשמואל חמשה מנ"ל דילמא סבר דהיין נגע אל השמן או אל המאכל והוי חמישי שפיר כמו שהקשו תוס' על רש"י וי"ל וק"ל :

והנה לפי' הרמב"ם בקו' הש"ס דפריך אלא לרב מ"ס הכא וכו' ומה פריך הרי התם הוי שלישי כיון דכנף הוי אב הטומאה. ולכאורה הי' ג"ל דסובר ג"כ בזה כהמהרש"א דפריך הש"ס אהא גופי' מדוע ידעו שלישי בזה רביעי אף למעיין היטיב בדברי הרמב"ם יראה כוננו דאי ס"ד דהי' שלישי א"כ אף בסיפא אשתכח כהני דאמר יטמא דמשמע הוא עלמו טמא ואין מטמא אחרים הי' להם לומר יטמא שנטמא גם אחרים שהרי עושה רביעי בקודש ולהכי פריך שפיר. ורבינא שאמר התם שלישי וכו' פליג באמת וסובר דבתריווי' אישתכח ע"ש. וא"ל דא"כ גם לשמואל קשה דהרי כפי' שנראה מדברי הרמב"ם שם סובר דהך דכל הפוסל את התרומה מטמא משקה קודם להיות תחילה היא הקנה קדומה וכמ"כ משקה קודם עושהו שלישי ראשון והא דקאמר בגזירת ח"י דבר אוכלין שנטמאו במשקין וכו' היינו מחמת ידיים לא נגזרה עד ח"י דבר ע"ש. וא"כ ס"ס הא אישתכח כהני בסיפא ג"כ דיין ושמן נעשים תחילה. אף ז"א כיון ששאלס כאחד יין ושמן ומאכל הולרכו לומר יטמא בחירק משום מאכל וק"ל. אף מה דקשה לרעה הרמב"ם מאי דקאמר אח"כ ללוי הניחא אי סבר כשמואל משכחת לה דנענו כולנו בראשון ל"ל הא כיון דעכ"פ מוטמאין א"כ ניחא וכן מה דפריך לשמואל רביעי הוא דלא טיבד וכו' ל"ע ועי' בגמ' :

טעמו ולכאורה י"ל דפסק כסתמא דש"ס דקאמר חסורי
מחברי וכולה ר"י וק"ל :

קכ) **שם** עוד לעיל להא דחגי . עי' בל"ח שהקשה לפי
הרמב"ם בפי' המשנה ח"כ קשה מ"ש לרב דבסיפא
לא אשתבש אטו מי פליג רב אהא דבכלים חרב הרי הוא כחלל
וא"כ הוי שלישי והי' להם לומר יטמא בזירי ע"ש . קל"ה י"ל
לרב הפי' אם יגע טמא לגפס וכו' היינו אם יהי' הנגיעות כמו
בשרן ויהי' ג"כ רק רביעי ונגע תחילה באוכל ולא בבגד וק"ל :

קכא) **בתום** ד"ה ומה כלי וכו' . עי' מהרש"א שכ' דהא
דפריך הש"ס לקמן ע"כ ומה משקה שמתמא
אוכל אינו מטמא כלי וכו' לא אמרינן דהא דאין
אוכל מטמא אוכל היינו משום דאין עושה כיוולא בו
דשם עיקר הלימוד ממשקה ע"ש . ולכאורה הי' משמע
דכוונתו דעכ"פ כיון דעיקר הלימוד לענין כלי ממשקה כלומר
אוכל שאינו מטמא אוכל אינו דין שלא יטמא כלי ולא לריך
הך דאין מטמא אוכל רק לקולא וחומר'א משא"כ כאן דתאמר
משקה הבא מחמת אוכל כיון דאוכל אין מטמא אוכל אף
משקה לא יטמא אוכל דעיקר הלימוד ענין זה . דכיוולא בו
שייך שפיר כסדר תוס' . אך ח"כ הא דהביא מהרש"א כאן
קושיא בזה"מ שהקשה משקה לא יטמא אוכל . מק"ו דאוכל
שמתמא משקה ואין מטמא אוכל וכמ"כ אוכל לא יטמא משקה
מק"ו . ותי' הבעש"מ דא"כ יטמא למאי אתי והקשה מהרש"א
דילמא לטמא כלים ותי' דהך ק"ו מכלים עדיף טפי שבא
רק מכחו ע"ש . ולא תי' כפשוטו דהך ק"ו דאוכל ומשקה
הוי משום שאינו עושה כיוולא בו . ע"כ ל"ל דכונת מהרש"א
כל היכא דליף מכה קולא וחומר'א לא שייך הך פירכא רק
אם נאמ' כמו שהקשו תוס' כאן דאוכל הבא מחמת משקה לא
יטמא משקה הואיל ומשקה גופי' אין מטמא משקה בזה לא הוי
משקה וזוה לא הוי ק"ו רק מכה שטומאח'א בא רק מכה משקה
לזה שייך שפיר לומר דכיון דכל עיקר הק"ו רק כיון דחיוני
דמשקה שטימאח'א אין מטמא משקה יש שפיר לומר דמשקה אין
מטמא משקין לא משום קולא דהרי מטמא אוכל והבן זה .
וקל"ה לריך להבין בכלי נימא ג"כ דאין כלי מטמא כלי הואיל
ואין עושה כיוולא בו דכלי לטמא כלי הוי ג"כ כיו"ב . ולתי'
רבינא נימא דדוקא באוכל ומשקה גלי קרא משא"כ לתי' רב
פסא וכפי שפי' תוס' לעיל דלא מצינו כפשוטו וילין משקה
מאוכל כמ"כ נימא בכלי . ועי' בזה"מ שכתב באמת ה"א דליף
הכא מק"ו מכלי היינו הואיל ובא מכחו אין סברא דעדיף
מיני' אף ד"ל משום דאין עושה כיו"ב ע"ש . ועי' גם בספר
חמים דעיס ס' רמ"ה ע"ש . אך עדיין ק' קו' תוס' דאוכל
הבא מחמת משקה נימא עכ"פ דלא יטמא אוכל וכן להיפוך
ול"ל דסביר דכיון דעכ"פ אוכל מטמא משקה סיכא שבא
מחמת שרץ ממילא שוב אין סברא לחלק משא"כ באוכל הבא
מחמת כלי אמרינן באמת אף מחמת שרץ אין יטמא כלי
ועי' בזה וק"ל :

קכב) **ע"ב בתום** ד"ה ולא ק"ו וכו' . עי' מהרש"א שכ'
דמג"ל דאוכל הבא מחמת שרץ שיתמא
משקין ע"ש . ולכאורה י"ל בפשיטות כיון דמצינו דאוכל הבא
מחמת כלי מטמא משקין שוב אין לחלק וק"ל :

קכג) **בגמ'** אמרת ק"ו ומה משקה וכו' . עי' מרכבת
המשנה בקונטרס שמונה עשר דבר שהקשה
דא"כ לדידן דפסקינן טומאח'א משקין לטמא אחרים לאו דאין
א"כ נימא אוכלין מטמא כלים . ותי' טפי' סברת מהרש"א
בזו"ס ד"ה וכו' נימא דעכ"פ איכא ק"ו מכלים והביא דעת
פאר הלכה שכ' דיש לדחות דברי מהרש"א דע"ז שייך ג"כ
הפירכא . משום שאינו עושה כיו"ב והביא ג"כ בשם חרות
אהרן . ובפריש' אלו אינם תי' לעיין האריך פי' הסוגיא כאן
קכד) **שם** חדא בזה מחמת כלי וחדא במחמת שרץ . כבר כ'
לעיל דקשה אמאי לא משני ג"כ כאן בזה כאן
בשרץ דמשני הש"ס בקולין (לו) לענין הכשר ול"ע :

קכד) **דף ח"י ע"א בגמ'** בכוניא דחיבת הקודש וכו' אכחו'
קל"ה פריש' דברים היואלים מסוגי'
אלו . ראיתי בל"ח שהביא בשם הגאון בעל אבן עזר
שלידד לומר אף למ"ד אין אוכל מטמא אוכל היינו שלא
נעשה שני או שלישי לטמאות אחרים או לפסול אכל הוא
עלמא נעשה פסול ולא משמע כן בכמה כוונות וכ"כ הל"ח
ע"ש . גם הביא שם בשם הרב מהר"פ ז"ל שליידד לומר למ"ד
אוכל מטמא אוכל בקדשים א"כ אם אוכל חולין טימא
חרומה למ"ד אף חרומה עושה כיו"ב או קודש ועכ"פ אין
עושה שוב רביעי כיון דכל עיקר מכה ק"ו דמחוסר כפורים זה
שפוסל בחרומה וכו' וא"כ אם אין עושה כיו"ב רק בקדשים
א"כ כה"ג דבחרומה אין פוסל א"כ ליכא ק"ו וכמ"כ למ"ד
בחרומה עושה כיו"ב א"כ אם טימא אוכל ראשון של חולין
שני של חרומה עכ"פ אין עושה כיו"ב כיון דכל עיקר ילפומא
מכה ק"ו דטבו"י שני שפוסל בחולין א"כ כה"ג דאין עושה
שני ליכא ק"ו ע"ש . ויש לפקפק מה דקשה כאן מנ"ל דר"י ויסי'
לנפשי' סבר דאין משקין מטמאין כל עיקר דנהי' דלא סבר
כר"פ דשני עושה שלישי בחולין עכ"פ סבר מוהבשר אשר
יגע בכל טמא דמשקין מטמאין קדשים . עי' פ"י ול"ח .
מה דקש' בלשון הרמב"ם (פ"י מה' א"ה בבוקר) דמשמע מדבריו
דמשקין אין מטמאין מה"ת כלל ובפ"י מה' א"ה כ' שם
למדנו שלישי בקודש מה"ת וכו' והרי לכאורה לא משכחת
לה כלל . ועי' בל"ח שליידד לומר דמודה הרמב"ם דמשקין
מטמאין עכ"פ קודש ע"ש . ועי' פ"י לעיל (טו) ע"ש . עוד ז"רד
לומר ד"ל בקודש עכ"פ כלי מקבל טומאה אף מראשון ושני
דלא גרע מעלים ולבונה ולסוף דהא זה ע"ש

קכז) **דף כ ע"א בגמ'** נפשוט דבני ר"ל וכו' . עי' תוס'
חולין (ל) שם הקשו מה פריך
הש"ס הא מדרבנן מודה ר"ל דמוזין ע"ש :

קכז) **ע"ב בתום** ד"ה הא ר"ש וכו' . עי' לעיל תחילת
השיטה . גם לריך להבין אם נאמר טומא'
דרבנן מותר לטמאות עומאה דאין א"כ איך משכחת כלל
אסור לשרוף טומאה דרבנן וק"ל :

אולי ה' יוכיני עוד ללמוד שיטת ר"ח סנה"ב על בורי' .
למדנו זאת קודם פסח הקס"ח לפ"ק .

פרק שני

א) **דף כא ע"ב בגמ'** אמר חזקי' וכו' . עי"פ שהקשה
אמאי לא יליף קל וחומר
מותר כדלקמן (דף כח) לענין שריפה . וכ' לסברה הרא"ש
לקמן שכ' דמש"ה לא ילפינן מותר לענין שריפה דחולין
מקדשים לא גמרינן ניחא גם כאן ע"ש . ולדידי' אף לדעת
הרא"ש קשה דלקמן יליף בזה מצינו כ' הרא"ש שפיר דחולין
וכו' אבל כאן דמלינן למילף מק"ו לא שייך זה דמוכל להכניס
הפירכא תוך הק"ו מה נותר אף שהיא קדשים לא הויעל
זה שיעבור על כל יראה ואפ"ה אסור מכ"ש חמץ דאף שהיא
חולין עובר על כל יראה אינו דין שיאסור בהנאה וכעין זה
אימא בכמה דוכתי . וקל"ה יש לפקפק בזה ד"ל חולין וקדשים
הוי כמו פירכא כתובה דכה"ג אין מוכיחין כמבואר בכמה
דוכתי וחד מינהון בתום ב"ק בכוניא דקדן ברה"ר . ועי'
תוס' גיטין ריש הגיזקין ואין להאריך פה וק"ל :

ב) **שם** וכו' הא לא לריך קרא סברא היא וכו' משמע דר"י
ור"מ פליגי בזה . ועי' תוס' ד"ה בשלמא וכו' . א"כ
לכאורה י"ל טעמא דר"י דסבר חולין שנשחטו בצורה דאור'
וא"כ אתי אורח'א לחשכ"ב . א"כ הוכיח ר"י שפיר דברים ככתבן
דל"כ לא לכתוב כלל ואין ודאי הסברה נוחתה לסקדים
דבזה אף ר"מ מודה כמ"ש תוס' ואי' דס"ד לאסור בהנאה
ז"א דמהיכי תיתי וחזק וסור הנסקל נפקא לי' מלא יאכל
כחזקי' רק לרבי אבוהו ע"כ פליגי בזהבא . ומסתמא תי' שם
הקושא בש"ס דפריך הכא מ"ט דר"מ ור"י וק"ל :

בתום

ה